Catalunya, Terra d'Asil

Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat
CEAR

Catalunya, Terra d'Asil

Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat
CEAR

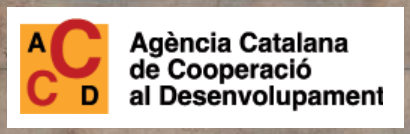

Publicació: Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat
Coordinació de la publicació: Irene Zarza
Elaborat per: Irene Zarza, Gintare Eidimtate, Museu Memorial de l'Exili, Anna Figueras i Estel·la Pareja
Revisió i correcció: Elena Muñoz i Anna Figueres
Disseny: Morivati
Impressió: Ecoreciclat
2011

Índex

- Pròlegs p.6
- Presentació p.10
- La protecció internacional a casa nostra p.11

  Qui és una persona refugiada? p.11
  La dificultat d'accedir al procediment d'asil p.11
  La protecció a l'Estat Espanyol p.13
  Reptes i propostes p.15

- Catalunya en l'exili p.19

  Exilis, refugis i acolliments dels republicans catalans p.19
  Testimoniatges d'exiliats catalans p.25

- Experiències de persones refugiades a Catalunya p.31

  Persecució per motius polítics p.32
  Persecució per motius ètnics p.37
  Persecució per motius religiosos p.40
  Persecucions per orientació sexual i motius de gènere p.45
  La fugida en contextos de conflicte armat p.52
  Menors no acompanyats p.57

- El suport de catalunya a les persones refugiades: les administracions públiques p.65
- El suport de Catalunya a les persones refugiades: la societat civil p.87
- És Catalunya terra d'asil? p.109

Agraiments

Des de la **Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat** volem agrair especialment la generositat de tothom que ha volgut compartir amb tots nosaltres les seves experiències, sovint punyents i esfereïdores; a la Irene Zarza, coordinadora de la publicació i la Gintare Eidimtate que ha posat la lletra dels qui no sentim la veu; al Museu Memorial de l'Exili i el Memorial Democràtic per la seva col. laboració; a l'Anna Figueras i l'Elena Muñoz, advocades per la revisió jurídica i l'assessorament; a la Lorena Fernández, Tècnica de Construcció de Pau de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD) per la seva paciència i comprensió; a la Raffaela Salierno, del PEN català pels contactes proporcionats; a totes les entitats i administracions que tan desinteressadament han col·laborat per a què aquesta publicació fos possible; a l'Agència Catalana de Cooperació Internacional per al Desenvolupament per creure en el projecte i proporcionar el recolzament econòmic; i a tots els socis i sòcies, voluntaris i voluntàries i a tot l'equip tècnic de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat que sense el seu treball i suport diari no podríem dur a terme la defensa del dret d'asil i els drets de les persones refugiades i immigrants. Gràcies a tots i totes.

Han col·laborat en la publicació:

- L'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament
- El Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya
- La Direcció General per a la Immigració
- La Subdirecció General de Memòria i Pau, Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació de la Generalitat de Catalunya
- Museu Memorial de l'Exili (MUME)
- La Direcció de Serveis de Cooperació Internacional, Solidaritat i Pau de l'Ajuntament de Barcelona
- La Diputació de Barcelona
- L'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat
- L'Ajuntament de Sabadell
- L'Ajuntament de Terrassa
- L'Ajuntament de Girona
- L'Ajuntament de Reus

L'Ajuntament de Tarragona

- L'Ajuntament de Lleida
- L'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat
- El Comité Català per als Refugiats, Catalunya amb l'Acnur
- El PEN CATALÀ
- ACCEM Girona
- L'Associació Catalana de Solidaritat i Ajuda als Refugiats (ACSAR)
- EXIL
- **Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat** (CCAR)
- Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia
- Associacions Catalanes d'Amistat amb el Poble Saharaui (ACAPS)
- IGMAN-Acció Solidària
- Fundació Lleida Solidària
- Rubi Solidari
- Coordinadora d'ONGs de Girona
- CREU ROJA Catalunya

I molt especialment a totes les persones que han volgut compartir amb nosaltres les seves històries: el Rafael Battestini, l'Amèlia Trueta, la Luz, el Salem, l'Ahmed, la Viktoria, el Khin, l'Ivan, la Hamida, la Najat, l'Ayan, el Hussein, la Blessing i el Farid. A fi de preservar el seu dret a la intimitat i per motius de seguretat, algunes d'elles aparèixen amb pseudònims.

Miguel Pajares

President de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat

Aquest llibre és una expressió més de l'esforç que realitza la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat, no només en defensa del dret d'asil de les persones que el demanen al nostre país, sinó també com a extensió del compromís amb l'asil del conjunt de la societat. L'hem titol.lat 'Catalunya, terra d'asil' perquè aquest és el model de país al que aspirem: un país on siguin ben acollides les persones necessitades de protecció internacional, un país on els drets d'aquestes persones siguin immediatament equiparats als de la resta de la ciutadania, un país on no càpiga la exclusió, el racisme, o el menyspreu dels drets dels residents estrangers, siguin immigrants o sol·licitants d'asil.

Som molt conscients que estem lluny d'aquest model de societat, i que la actual crisis global ens està allunyant encara més degut a l'extensió dels prejudicis i actituds xenòfobes; però també sabem que a Catalunya són moltes les persones i entitats que treballen contra la xenofòbia, per l'equiparació de drets i perquè siguem terra d'acollida i asil, i el llibre que presentem és una nova contribució a aquest esforç col·lectiu.

Aquesta publicació forma part d'un projecte més ampli amb el que volem comprometre a un conjunt de municipis i institucions catalanes en la defensa del dret d'asil. A través d'aquest projecte pretenem crear una Xarxa de Municipis acollidors i solidaris amb les persones Refugiades, desenvolupant un conjunt d'activitats i compromisos en uns municipis concrets. Aquest és només un primer pas, ja que el nostre desig és anar ampliant en el futur aquesta xarxa amb nous projectes i actuacions.

Carles Llorens **Director de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament**

Em complau d'una manera especial ser present en aquesta edició escrita del compromís històric de Catalunya en l'acolliment de persones que fugen dels seus països i que busquen l'anomenat internacionalment dret d'asil. Una noble proposta la de donar la paraula a les persones que han defensat el dret d'asil des d'institucions públiques, entitats, iniciatives locals, moviments socials, i molts altres, que col·laboren la qualitat de vida de les persones refugiades a casa nostra. Impressiona el nombre d'experiències, d'opinions i de testimonis al voltant d'aquest dret fonamental i indiscutible, que potencia l'objectiu del projecte de la Xarxa de municipis acollidors i solidaris amb les persones refugiades.

El compromís amb els refugiats ens ha de caracteritzar com a poble que també ha necessitat del dret d'asil i que potser no hem agraït suficient. Recordo especialment quan el Palau de la Música de Barcelona va celebrar el novembre de 2008 el 30è aniversari de la reobertura del Consolat de Mèxic a Barcelona, en un acte molt emotiu que recordava el retorn a Catalunya del govern mexicà després de ser-ne absent durant dècades de dictadura de Franco. Curiosament, presidia l'acte la fotografia del rellotge de l'antic consolat de l'època de la República aturat a l'hora exacta que els diplomàtics mexicans van fugir de la Barcelona envaïda per les tropes de Franco. El consol mexicà Jaime García Amaral va fer un bellíssim discurs, posant de relleu la profunda fraternitat entre catalans i mexicans fruit d'aquella situació tant difícil.

Catalunya ha demostrat ser sensible davant la dissort de les persones que, per una raó o d'altra, han de fugir del seu país. Els asilats o refugiats per persecució política, ètnica, religiosa, o per un conflicte armat, troben a Catalunya un país que els acull amb simpatia. Exemples en tenim diversos, com la tunisiana Sihem Ben Sedrine, acollida dins del programa Escriptor Refugiat del PEN Català i els presos excarcerats de la Primavera Negra Cubana, Pedro Pablo Álvarez i Miguel Galbán, que després de gairebé vuit anys de presó han vingut a viure a Catalunya.

És en aquest context que es fa imprescindible destacar l'excel·lent tasca de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat, absolutament coherent amb la sensibilitat i el deure moral del nostre país amb aquelles persones que diversos esdeveniments de la Història ha portat lluny de casa seva. El dret d'asil és una conquesta de la civilització que respon a una cultura i una filosofia inqüestionable, a la defensa dels valors humans, ètics i personals més solidaris. Europa, i dins d'Europa Catalunya, ha d'esdevenir un referent en l'atenció a les víctimes de la intolerància i el fanatisme.

Aprofitem, doncs, aquesta iniciativa per reiterar el nostre compromís des de la cooperació governamental catalana amb el treball de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat i donem la benvinguda a la publicació d'aquest llibre, testimoni de la solidesa dels principis que l'originen i de les vivències més emotives, que ens reafirmen en les nostres conviccions i ens animen a continuar defensant valors com la dignitat, la llibertat i la solidaritat.

Presentació

La **Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat** té com a objectius la defensa del dret d'asil i els drets de les persones refugiades i immigrants, i afavorir els seus processos d'integració social a Catalunya. Alhora que qüestionem la pretesa voluntarietat de totes les migracions i fomentem el debat sobre altres formes de persecució i/o vulneracions de drets fonamentals que necessiten algun tipus de protecció. Amb tot, treballem per consolidar la institució de l'asil com a dret fonamental per a aquelles víctimes de violació dels drets humans que es veuen empreses a abandonar els seus països d'origen i acollir-se a la protecció internacional.

Fruit de la nostra història d'exili i pel compromís de la societat catalana vers la protecció i garantia dels drets humans creiem que és un imperatiu moral que Catalunya lideri la defensa del dret d'asil. Tot i les competències en matèria de protecció internacional siguin de l'administració central de l'Estat, les institucions més properes a les persones són les autonòmiques i, especialment, les municipals. Juguen un paper cabdal en l'acollida de les persones que vénen en recerca de protecció. Per això es necessita que des dels municipis, amb el recolzament de la resta d'institucions catalanes, s'engeguin propostes solidàries cap a les persones refugiades, així com que la ciutadania conegui i s'impliqui en la defensa del Dret d'Asil.

Aquesta publicació s'emmarca en el projecte ***Xarxa de municipis solidaris i acollidors amb les persones refugiades*** a través dels qual, en coordinació amb els ajuntaments i les entitats del municipi, s'estan realitzant activitats de sensibilització i accions d'incidència política en una sèrie de municipis catalans per a què la ciutadania i els seus representants polítics comprenguin les causes que generen desplaçament forçós, els motius pels quals cada cop arriben menys sol·licitants de protecció internacional a casa nostra, i quina és la millor manera d'acollir a les persones refugiades.

Amb ***Catalunya Terra d'Asil*** pretenem visualitzar el compromís històric i actual de la ciutadania i de les institucions catalanes amb les persones refugiades, alhora que busquem la reflexió a través del testimoniatge de persones refugiades sobre el camí que encara ens queda per recórrer per ser una veritable terra d'asil. Hem intentat fer un recull del màxim d'iniciatives que s'han realitzat o es realitzen des de la societat civil com des de l'àmbit institucional donant especial rellevància a aquelles bones pràctiques iniciades des dels municipis. Amb aquest recull, a més d'evidenciar el compromís i propiciar la reflexió, volem animar als municipis per a què realitzin iniciatives solidàries i acollidores amb les persones refugiades. Cal dir que la recerca de bones pràctiques tant en l'àmbit institucional com associatiu ha intentat ser exhaustiva i abarca el conjunt del territori. Tot i això, us animem a que ens feu saber d'iniciatives que no apareixen en aquesta edició a fi d'incloure-les en un futur.

Estel·la Pareja

Directora de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat

La Protecció Internacional a casa nostra

Qui és una persona refugiada?

El dret a l'asil és un dret reconegut en la Declaració Universal dels Drets Humans que en el seu article 14 estableix que "En cas de persecució, tota persona té dret a buscar l'asil, i a guadir d'ell en qualsevol país". No obstant, són la Convenció de Ginebra del 1951 i el Protocol de Nova York del 1967 els dos instruments jurídics internacionals que defineixen el règim internacional de protecció de les persones refugiades en el marc de les Nacions Unides. Dels actualment 196 Estats membres de les Nacions Unides, 156 Estats s'han adherit a la Convenció de Ginebra i al seu posterior Protocol.

La Convenció de Ginebra defineix com a persona refugiada aquella qui " per tenir fonamentats temors de ser perseguida per motius ètnics, religiosos, de nacionalitat, per pertànyer a un determinat grup social o per opinions, es troba fora del país de la seva nacionalitat, i no pot o no vol, a causa dels esmentats temors, acollir-se a la protecció de tal país. Es pot donar el cas, també, que per raó de manca de nacionalitat (apàtrides), i pel fet que es troba fora del seu país on abans tenia la residència habitual, no pugui o no hi vulgui tornar".

Aquesta definició, de per sí restrictiva doncs s'enumeren els motius de persecució tot i que inclou el terme "determinat grup social" que permet certa flexibilitat en la seva interpretació, ha estat utilitzada de forma molt restrictiva pels Estats, excloent de la protecció a milions de persones que pateixen greus violacions de drets humans. Hem de recordar que tan el context internacional com intern de la majoria de països ha canviat substancialment des de la seva redacció.

És per això que des de les organitzacions socials que treballem en la defensa del dret d'asil i dels drets de les persones refugiades considerem que una persona refugiada és aquella que s'ha vist abocada a fugir, emprenent un desplaçament forçós del seu país per haver patit, o per tenir risc de patir, greus violacions dels drets humans, per part del Estat, per part de la població local o per alguns individus, sempre que les autoritats ho tolerin de manera deliberada, ja sigui perquè es neguen a proporcionar una protecció eficaç o perquè són incapaces de fer-ho. Incloent així de forma implícita les greus violacions dels drets econòmics, socials, i mediambientals o els drets derivats de l'orientació sexual o del gènere, entre altres.

La dificultat d'accedir al procediment d'asil

Segons l'ACNUR, en el món hi ha 43 millons de persones mereixedores de protecció internacional, 1'3 millons més que l'any passat. D'aquestes, 15'2 millons són refugiades (incloent els 4'8 millons de palestins i palestines sota la protecció de la UNRWA) i 27'1 millons són desplaçades internes. A més, no hem d'oblidar que segons l'ACNUR s'estima que hi ha 12 millons de persones apàtrides. Més del 70% de la població refugiada i desplaçada mundial són dones, nens i nenes.

Davant d'aquestes dades ens trobem que Europa, una de les regions amb majors índex de riquesa i benestar, ha vist reduit el nombre de sol·licituds d'asil realitzades de forma dràstica en els últims anys. Si bé al 2005 rebia el 60% de les sol·licituds d'asil al món, al 2009 era del 45%. Aquesta tendència ha estat la mateixa en el conjunt dels 27 Estats membres de la Unió Europea que si bé al 2009 van rebre 247.300 solicituds, al 2010 van ser 235.900. El decreixement més significatiu en el nombre de sol·licituds d'asil rebudes en el conjunt de la UE el trobem en els 8 països que conformen el sud d'Europa on s'ha vist reduit en un 33% en

un any. A Malta ha estat d'un 94%, a Itàlia d'un 53% i a Grècia del 36%, només per posar alguns exemples. En el cas de l'Estat espanyol ens trobem davant d'un **mínim històric, al 2010 només 2.738 persones van sol·licitar l'asil**. No cal dir que queden molt lluny de les 41.330 rebudes a Alemanya, les 47.790 rebudes a França o les 22.090 realitzades al Regne Unit.

Pel que fa a les sol·licituds d'asil presentades des de Catalunya hi trobem que es van realitzar 212. La seva distribució per províncies va ser la següent: a Barcelona 194, a Girona 15, a Lleida 2 i a Tarragona 1. Aquesta diferència tan abismal entre províncies respon per una banda al pol econòmic que representa la capital del país però a la vegada a la invisibilitat del col·lectiu i les dificultats que a nivell territorial es presenten per a la detecció de casos, principalment el desconeixement i el poc desplegament territorial de les entitats especialitzades en asil.

Si analitzem els motius d'aquesta davallada generalitzada en el nombre de sol·licituds rebudes en els últims anys, quan el nombre de persones necessitades de protecció internacional no ha baixat, hi trobem, principalment, les polítiques de control dels fluxes migratoris. Les polítiques europees de control de fronteres s'han consolidat i han convertit a Europa, i per tant alhora a l'Estat espanyol, en una fortalesa indiferent a la violació dels drets humans. Les persones refugiades recorren les rutes i tenen les portes d'entrada que les polítiques de control dels fluxes migratoris han tancat. Veient-se així abocades a recorreguts més perillosos per a la seva integritat i més beneficiosos per als traficants de persones. Per posar un exemple, al 2006 van arribar 39.180 persones amb embarcacions a les costes espanyoles. Al 2010 tan sols van ser 3.632 persones. Aquest descens també és evident en l'entrada de persones per via aèria. Un exemple significatiu és l'arribada de persones des de Colòmbia. Mentre empitjora la situació de drets humans al país, el nombre de persones que van sol·licitar l'asil al 2010 va caure a 123, la meitat de sol·licituds al 2009 i una sisena part de les 752 persones que ho van fer al 2008. Aquesta situació es deu a la inadmissió a tràmit i a la denegació massiva per part del Ministeri del Interior de les peticions d'asil realitzada per nacionals colombians, provocant una frenada brusca de sortida de nacionals d'aquest país cap a l'Estat espanyol entre el 2008 i el 2010.

Així doncs, ens veiem en un context en el que les persones amb necessitat de protecció internacional no poden entrar en territori europeu i sol·licitar asil. Alhora, en el cas de l'Estat espanyol, amb la nova llei d'asil que va entrar en vigor al 2009 es va eliminar la possibilitat de sol·licitar l'asil en les ambaixades espanyoles d'arreu del món, dificultant encara més la possibilitat d'accedir a la protecció internacional. **Però, on són les persones refugiades?**

Aquestes queden atrapades en llocs on les seves vides o la seva seguretat es veuen greument amenaçades. Resulta que les dades estadístiques ens confirmen una vegada més que són els països empobrits els que acullen a la majoria de persones refugiades. Segons dades de l'ACNUR, Pakistan és el país que més població refugiada acull en el seu territori (1.900.000 persones), seguit de l'Iran amb 1.073.000 persones o Síria amb 1.005.500 persones, Jordània amb 450.756 o Kenya amb 402.900 persones. Aquestes dades no deixen de ser paradoxals, doncs els principals països acollidors de persones refugiades són, alhora, països generadors de persones refugiades, mentre que els països amb millors capacitats per protegir i garantir una vida digna a aquestes no deixen de construir obstacles per tal de dificultar l'arribada de sol·licitants d'asil a les seves fronteres.

Els principals països generadors de persones refugiades al 2010 van ser l'Afganistan amb 3.054.700 persones, de les que en la seva majoria es troben al Pakistan i a la República Islàmica de l'Iran; seguit de l'Iraq amb 1.683.600 persones, de la República Democràtica del Congo amb 476.000 persones, de Birmània amb 415.700 persones, de Colòmbia amb 395.600 persones i del Sudan amb 387.200 persones refugiades, entre altres.

A aquests esfereïdors nombres hi hem d'afegir el de les persones desplaçades internes que seguint la definició dels Principis Rectors dels Desplaçaments Interns són *"aquelles que s'han vist forçades a escapar o fugir de la seva llar o de la seva residència habitual, en particular com a resultat o per evitar els efectes d'un conflicte armat, de situacions de violència generalitzada, de violacons dels drets humans o de catàstrofes naturals o provocades per l'ésser humà, i que no ha creuat una frontera estatal internacionalment reconeguda."* Doncs cal destacar que molts països generadors de persones refugiades sofreixen situacions de desplaçament intern cada vegada més significatiu. És a dir, les persones es queden atrapades dins de les fronteres dels seus propis països, moltes vegades sense cap tipus de possibilitat d'accedir a cap tipus de protecció o amb un greu risc per a la seva vida. Així doncs, d'entre els països amb un major nombre de persones desplaçades es troba Colòmbia amb 3,3 milions de persones, República Democràtica del Congo amb 2,1 milions, Pakistan amb 1,9 milions, Somàlia amb 1,6 milions, Iraq amb 1,55 milions, Azerbaidjan amb 586.013 persones, Costa d'Ivori amb 519.140, Uganda amb 446.300 i Sri Lanka amb 434.900.

Pel que fa als principals països d'origen de les persones que van sol·licitar l'asil a l'Estat espanyol al 2010 van ser: Cuba amb 406, Nigèria amb 237, Algèria amb 175, Guinea-Konakry amb 166, Camerun amb 155, Colòmbia amb 123 i Costa d'Ivori amb 119. Aquesta distribució resulta un canvi significatiu respecte anys anteriors. Cuba amb 406 sol·licituds va ser la nacionalitat amb un major pes, el que suposa un augment de casi cinc vegades repecte l'any anterior. Es deu a l'acollida durant el 2010 a més de 300 presos cubans alliberats i les seves famílies realitzada en virtut d'un acord entre el govern espanyol i les autoritats cubanes amb la mediació de la jerarquia de l'església catòlica cubana.

La Protecció a l'Estat Espanyol

Paral·lelament, a les dificultats existents a l'hora d'accedir al procediment d'asil fruit de l' obligatorietat de trobar-se en territori espanyol, o en frontera, i la impossibilitat casi de facto d'accedir-hi arrel del tancament i externalització de fronteres i l'eliminació del procediment per ambaixada en la nova llei d'asil, hi trobem que l'Estat espanyol duu a terme una política molt restrictiva de concessions de proteccions internacionals.

La Llei 12/2009 del 30 d'octubre, reguladora del dret d'asil i de la protecció internacional, contempla dos tipus de proteccions internacionals: el reconeixement de la **condició de refugiat/da** a través de l'Estatut de Refugiat i la protecció subsidiària. Pel que fa al reconeixement de la condició de refugiat/da cal esmentar la inclusió de les persecucions per motius de gènere i orientació sexual, com es veurà més endavant. I s'ha de destacar la referència a grups especialment vulnerables com menors i persones víctimes de tracta. La **protecció subsidiària** és la reconeguda a les persones que, sense reunir el requisits per a obtenir l'asil o ser reconegudes com a refugiades, però sobre les quals es donen motius fundats per creure que si tornessin al seu país, s'enfrontarien a un **risc real de patir algun dels següents danys**: condemna a **pena de mort** o el risc d'una **execució material**; la **tortura** i els **tractes inhumans o degradants** en el país d'origen i les **amenaces greus contra la vida o la integritat dels civils motivades per una violència indiscriminada en situacions de conflicte**; i que no poden o, a causa d'aquest risc, no volen, acollir-se a la protecció del país del que es tracti. Alhora, la llei estableix que en casos d'inadmissió o denegació de la petició de protecció internacional es podrà autoritzar l'estada per **raons humanitàries** determinades en la normativa d'estrangeria.

Aquesta nova llei ha aportat alguns aspectes positius dels que cal remarcar:

- la **inclusió explícita** com a **motius de persecució del gènere i l'orientació sexual**, així com les referències als grups especialment vulnerables com menors i les persones víctimes de tracta.
- la **inclusió del tercer agent de persecució**: els agents no estatals a més a més de l'Estat o dels partits polítics o organitzacions que controlin l'Estat o una part considerable del territori;
- l'**equiparació en drets de la protecció subsidiària** en relació a l'Estatut de Refugiat pel que fa a la documentació i a l'extensió familiar;
- la incorporació de la figura del **reassentament** en la política de protecció internacional de l'Estat espanyol.

El reassentament és una solució duradora i consisteix en l'acollida de persones refugiades del país en el que van sol·licitar asil a un tercer Estat. Pot deure's a què el primer país negui els drets bàsics a les persones refugiades, a què les autoritats no vulguin o no puguin proporcionar-los la protecció eficaç o que la seva vida corri perill en aquest país o la seva llibertat es vegi amenaçada. Aquest és el cas de nombrosos països limítrofes amb Estats en conflicte en els que recau en ells la responsabilitat d'acollir i protegir a milers de refugiats, sent en molts casos, com s'ha comentat anteriorment, països empobrits i econòmica i políticament inestables. Un bon exemple el constitueixen Kenya, Djibuti i Etiòpia, que han acollit a més de mig milió de refugiats que han fugit del conflicte i la fam a Somàlia; o el cas d'Egipte i Tunísia amb la situació de conflicte armat a Líbia. Recentment, el govern ha anunciat el reassentament de 100 persones refugiades per aquest 2011. Un nombre molt insuficient si tenim present la situació de les persones refugiades en el món.

No obstant, es pot afirmar que la llei ha significat un retrocés en el dret d'asil a casa nostra doncs ha afegit encara més obstacles a l'accés a la protecció internacional dificultant la possibilitat de protecció a les persones que fugen de greus violacions dels drets humans. Els més rellevants són:

- L'**exclusió dels ciutadans europeus comunitaris del dret a sol·licitar asil**, contraria a la Convenció de Ginebra pel fet de violar el caràcter universal del dret i que, en el cas espanyol, entra en contradicció amb la Constitució espanyola.
- **La desaparició del dret a sol·licitar asil en les ambaixades espanyoles**. Si bé la llei estableix un procediment on es reconeix la possibilitat de promoure el traslat a l'Estat espanyol, via pendent de desenvolupar en el reglament de la llei, és preocupant que la desició quedi sota la discrecionalitat del embaixador/a. La desaparició de la via diplomàtica reconeguda fins ara en la llei suposa un retrocés injustificat i d'especial gravetat si tenim en compte les dificultats i obstacles en què es troben les persones refugiades per accedir al procediment en territori de l'Estat espanyol.
- L'**augment de les clàusules d'exclusió** per les quals una persona no pot sol·licitar l'asil amb fórmules jurídicament molt imprecises com "constituir un perill per la seguretat a Espanya" o "constituir una amenaça per a la comunitat" que, alhora, excedeixen clarament la Convenció de Ginebra.
- **El concepte de "tercer país segur"** com a causa de la inadmissió de la sol·licitud que vulnera l'obligació, contemplada en la Convenció de Ginebra, d'estudiar cada cas de forma individual, així com el principi de no discriminació per motius de nacionalitat contemplats a la pròpia Convenció. Aquest concepte de "tercer país segur" el trobem definit en la Directiva 2005/85/CE sobre les normes mínimes pels procediments que han d'aplicar els Estats membres per a concedir o retirar la condició de refugiat. Són Estats que han ratificat la Convenció de Ginebra de 1951, en els que existeixen garanties suficients de respeccte als drets humans i al principi de no devolució i en el que la persona sol·licitant d'asil ha esta abans d'arribar al país d'acollida. Ens podem imaginar, no obstant, la gran quantitat de països inclosos sota aquest concepte que precisament no són coneguts per la seva promoció, garantia i respecte als drets humans.

- L'**ampliació dels terminis de detenció en frontera**, fins a un màxim de 10 dies, així com la **desaparició de la garantia de que es suspengui una devolució al país perseguidor** si l'ACNUR emet un informe favorable perquè s'admeti una sol·licitud de protecció internacional.
- L'establiment de **diferents procediments de tramitació** de la sol·licitud de proteccció internacional. Aquesta diversitat contribueix a reduir les garanties en funció del lloc on s'iniciï el procediment. D'aquesta manera les persones que sol·licitin protecció en frontera tindran més dificultats per poder optar a la protecció internacional.
- La **desaparició del reexamen**, quan s'ha denegat una petició i s'obtenen nous elements probatoris que permet revisar la resolució. La seva desaparició no es compensa amb la remisió de la nova llei a la normativa general de procediment administratiu.

A més de tots aquests nous obstacles introduïts en la nova llei d'asil, cal denunciar que dos anys després de l'entrada en vigor de la llei encara s'està pendent de la necessària i urgent aprovació del Reglament que la desenvoluparà i detallarà. Malauradament, aquesta situació posa de manifest que el respecte i garantia al dret d'asil a l'Estat espanyol no és una prioritat.

En aquesta direcció, i com s'ha comentat anteriorment, l'Estat espanyol duu a terme una política molt restrictiva en quant a la concessió d'asil o altres formes de protecció internacional. De les **3.211 resolucions emeses pel Ministeri d'Interior al 2010,** a proposta de la Comisión Interministerial de Asilo y Refugio (CIAR) integrada pels ministeris d'interior, treball i immigració, justicia, igualtat i assumptes exteriors i cooperació i un representant de l'ACNUR com a convidat, només o tans sols va emetre **631 proteccions favorables**, la resta van ser denegades. Al 2010 només es van concedir **260 Estatus de Refugiats, 351 Proteccions Subsidiàries i 20 Raons Humanitàries**. És a dir, de les 3.211 sol·licituds de protecció internacional que es van resoldre al 2010, el **80,34% van ser denegades**.

Altre cop les dades espanyoles resulten força impactants si les comparem amb les d'altres països europeus: Alemanya va atorgar protecció a 10.445 persones, Suècia a 8.495, Regne Unit a 6.435, França a 5.115 i Itàlia a 4.305.

Reptes i propostes

Els nombres una vegada més ens mostren que encara hem d'afrontar molts reptes si volem promoure, defensar i garantir el dret d'asil a casa nostra. Entre els reptes més urgents hi trobem l'aprovació del Reglament de la Llei d'Asil i Protecció Internacional. Aquest és una excel·lent oportunitat per superar obstacles d'accés al procediment i flexibilitzar la normativa a fi de millorar les condicions d'acollida. Entre els reptes a afrontar, recollits en l'Informe 2011 sobre la situació de les persones refugiades a España elaborat per CEAR, hi trobem:

- **Facilitar l'accés al procediment d'asil en les dependències fronteres, Centres d'Internament per a Estrangers i Polissons**. Abans de res, volem manifestar la nostra oposició a l'existència dels Centres d'Internament per a Estrangers doncs es priva de llibertat a persones només per haver comés una falta administrativa.

L'article 19.4 de la llei d'asil estableix el dret de les persones sol·licitants de protecció internacional a entrevistar-se amb un/a advocat/da en les dependències frontereres i en els CIEs. Paral·lelament, l'última reforma de la llei d'estrangeria permet que les organitzacions socials puguin accedir als CIEs, aquest accés está condiconat a l'elaboració d'un nou Reglament que reguli l'acces als CIE's. A data d'avui encara no el tenim. La conjunció de les dues normes haurien de conduir a un major i millor accés al procediment amb un mecanisme de visites periòdiques que hauria d'estar regulades en el també pendent reglament d'asil.

Pel que fa als polissons, el reglament ha de preveure que aquests han de tenir accés a les organitzacions socials i el dret a l'assistència lletrada i intèrpret des de la primera entrevista i no, com en l'actualitat, des que ma-

nifesten el seu desig de sol·licitar protecció internacional. Ja que això dona peu a situacions contràries a dret.

● **Posar en marcha les sol·licituds de protecció internacional en ambaixades i consolats**. La nova regulació no hauria de convertir-se en una actuació discrecional dels funcionaris i funcionàries diplomàtics en la decisió del seu trasllat a l'Estat espanyol. A més de desenvolupar aquest procediment, seria molt important el manteniment de la possibilitat, prevista al Reglament de la llei anterior del trasllat urgent a l'Estat a proposta de l'ACNUR, en aquells casos en el que refugiats individuals reconeguts sota el seu mandat, es trobin en situació d'alt risc o desprotecció en un tercer país. Hauria d'afegir-se a la regulació actual un article que recollís les condicions d'accés a les persones que manifestin la seva intenció de sol·licitar la protecció internacional, tant en els controls d'entrada com en els llocs d'informació de les embaixades i consulats, establint l'obligatorietat de donar-li un accés preferent en els mateixos. Per últim, hauria de reflexar-se la determinació de personal específic encarregat de la recepció i tramitació de les sol·licituds, que haurà de rebre la formació adequada per realitzar les entrevistes i la formalització de les sol·licituds d'asil. D'igual manera, la negativa per part de la embaixada del trasllat urgent a l'Estat espanyol o de proporcionar un visat d'entrada en territori nacional, haura de fer-se de manera motivada, amb possibilitat de ser recorreguda conforme al previst a la normativa del procediment administratiu.

● **Millorar la formalització de les sol·licituds, fer més objectiu l'anàlisi dels expedients de protecció internacional.** El reglament ha de definir les condicions per formalitzar les peticions de protecció internacional. Considerem que en la tramitació de l'expedient l'entrevista inicial de petició no pot suplir l'Audiència personal al sol·licitant. Aquesta s'ha de realitzar garantint el benestar del sol·licitant i ha de ser realitzada per personal especialitzat, i concretament amb els expedients per motiu de gènere. Alhora, cal desenvolupar la referència al reconeixement del paper de les organitzacions especialitzades en la protecció de persones refugiades amb una referència explícita a la incorporació en els expedients dels informes relatius als casos ja siguin de naturalesa jurídica, psicosocial o altres. En relació a la Informació sobre el país d'origen (COI), s'ha de millorar el sistema d'Informació que utilitza la Oficina d'asil i s'ha de fer públic.

● **Reduir els terminis de detenció de les sol·licituds en frontera i CIES**. Per evitar retrasos en la formalització de la sol·licitud d'asil per causes imputables a les autoritats, causant indefensió, el reglament hauria d'establir un termini màxim per a la formalització de la sol·licitud d'asil una vegada la persona interesada ha expressat la seva voluntad de fer-ho. L'establiment d'aquest termini limitaria els terminis excessius de privació de la llibertat en llocs fronterers i el risc de devolució. El reglament ha de precisar el tipus de documentació provisional que acrediti la voluntat de sol·licitar asil al nostre país a l'espera de la formalització.

● **Garantir el manteniment de la unitat familiar**. Aquest apartat queda condicionat al desenvolupament Reglamentari. Mentre això no succeeix, han estat moltes les dificultats per a documentar als familiars del Refugiat amb el reagrupament familiar concedit. Finalment i després de la intervenció del Defensor del Pueblo, la Subdelegació del Govern els ha documentat. El nou Reglament ha de regular aquestes situacions i considerem que en cap cas tindria que deixar sense documentació els familiars que ja es troben al nostre territori.

● **Garantir la documentació a les persones autoritzades per a romandre a l'Estat espanyoles**, en aquest supòsit ens trobem amb la problemàtica que la Oficina D'Asil i Refugi (CIAR), considera que es donen circumstancies excepcionals i humanitàries per les que la persona no pot ser retornada al seu país i les deriva a les oficies d'estrangeres per que siguin documentades. Quan la persona arriba a aquestes oficines, la llei d'estrangeria els hi demana tot un seguit de documentació que no poden obtenir per la situació al país d'origen. Per tant ens trobem amb persones autoritzades a quedar-se a Espanya, però sense residència. Considerem que aquesta s'ha de regular al nou

Reglament per a evitar la greu situació en que queden aquestes persones.

● **Fer del reassentament una realitat**. Aquest programa s'ha de dur a terme a partir dels Informes de Valoració del ACNUR, al nou Reglament s'han de preveure els supòsits de urgència. S'ha de contemplar la participació de les entitats especialitzades, en els processos de selecció, en l'acollida i seguiment.

● **Desenvolupar la protecció dels apàtrides**. La llei d'asil hauria d'haver dedicat un títol a l'apatrídia i als seus aspectes fonamentals a fi d'incloure-la en el marc normatiu de la protecció internacional a casa nostra, doncs actualment tan sols té un rang reglamentari. En aquesta situació, considerem que s'hauria de modificar el reglament específic (RD 865/2001 del 20 de juliol) en els següents punts:

- **Reconeixer l'autorització per a treballar i l'accés a les ajudes socials a les persones sol·licitants d'apatrídia**, almenys introduir una regulació similar a la dels sol·licitants d'asil.
- **Introduir un procediment de reagrupació familiar en relació a les persones amb l'apatrídia reconeguda que contempli les peculiaritats del col·lectiu**. Els familiars susceptibles a ser reagrupats haurien de ser els mateixos que en el cas de les persones refugiades (ascendents i descendents en primer grau i el/la cònjuge de la persona apàtrida (o a la persona amb la que tingui una relació anàloga d'afectivitat i convivència) a excepció dels casos de separació legal, de fet, divorci, majoria d'edat o independència familiar, en els que es valorarà, per separat, la situació de cada membre de la família.
- Fruit de la complexitat del asumpte i a les diverses situacions que existeixen, fora convenient que en alguns casos es donés un **tracte més favorable en el marc de la legislació d'estrangeria, que es podria concretar en l'expedició, per part de les autoritats diplomàtiques espanyoles en el país d'origen, d'un títol de viatge i d'un visat de residència**. Un cop en l'Estat espanyol, se les documentaria amb un permís de residència per circunstàncies excepcionals, sense prejudici de que puguin un cop aquí sol·licitar el reconeixement de l'estatut d'apatrídia.

Paral·lament a aquestes propostes realitzades des de CEAR, cal tenir en compte, tal i com vol evidenciar aquesta publicació que des de l'àmbit nacional català, tan autonòmic com local també es pot enfortir el dret d'asil i l'acollida de persones refugiades a casa nostra. Algunes de les nostres propostes són:

● **Política activa de formació als i les funcionaris/àries de la Generalitat i de la Administració local** que treballen o estan en contacte amb persones nouvingudes, en col·laboració amb les entitats i institucions especialitzades en matèria de protecció internacional, com pot ser: a Serveis socials, DGAIA, Escola de l'Administració Pública de Catalunya o l'Escola de Mossos d'Esquadra o a la policia local, col. legis profesionals, per posar alguns exemples.

● **Garantir el dret a la protecció internacional arreu del territori català** a través l'assistència integral: jurídica, laboral i social gratuïta per a les persones refugiades. Com a polítiques complementàries a les de l'administració central de l'Estat.

● **Garantir de manera transversal el respecte a la normativa vigent en relació a la protecció internacional a tots els àmbits de competència de la Generalitat**. S'han d'incloure aquestes previsions en totes les normatives que desenvolupi, per exemple, l'àmbit penitenciari, el gènere i l'accés a registres.

● **Fer visible la qüestió de l'arribada de polissons a les costes catalanes** a través de la creació de grups de treball en els que hi estiguin presents tant les autoritats portuàries, les subdelegacions de govern, la Generalitat de Catalunya, Síndic de Greuges i les entitats i institucions especialitzades en protecció internacional de Catalunya.

● Que la **Generalitat de Catalunya**, amb l'objectiu de fer efectius i garantir els drets humans en el conjunt del país, **sol·liciti a l'Estat espanyol l'entrada periòdica als CIEs d'un grup de persones expertes que faci un seguiment i elabori informes sobre el respecte i garantia**

dels drets humans en aquests centres. Aquests informes han de ser tinguts en compte pel govern espanyol a fi d'incorporar les millores en matèria de drets humans proposades.

* **Garantir l'acollida de les persones sol·licitants de protecció internacional en el conjunt del territori** a través de recursos especialitzats que contemplin recursos residencials temporals, serveis de contenció psicològica-emocional, entre altres.

* Compromís per part de la **Generalitat de Catalunya i de municipis catalans en l'acollida de persones reassentades pel govern espanyol en virtut dels compromisos adquirits, o impulsar un projecte propi**.

Anna Figueras i Estel·la Pareja

Per saber-ne més:

* Informe 2011 La situación de las personas refugiadas en España, elaborat per la Comisión Española de Ayuda al Refugiado-CEAR, disponible en **www.ccar.cat**
* Diccionari d'Asil, elaborat per la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat, disponible en **www.ccar.cat**
* UNHCR Global Trends 2010, disponible en **http://www.unhcr.org**
* Eurostat. Per poder consultar les estadísticas a nivell europeu **http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/**

Catalunya en l'exili

La Guerra Civil espanyola va empènyer a l'exili a milers de catalans i catalanes en la recerca de la refugi. En aquest apartat, volem fer un exercici de memòria necessari per a entendre la situació i circumstàncies en les que es troben les persones refugiades en l'actualitat, doncs no difereixen gaire de les que ens vam trobar no fa tan de temps... per això hem comptat amb la col·laboració del Museu Memorial de l'Exili que repassarà la nostra història més recent de poble exiliat per veure quines van ser les causes, com va ser aquest exili, on van anar a parar les persones refugiades i com van ser acollides.

Alhora, hem tingut el privilegi de poder comptar amb el testimoniatge d'en Rafael Battestini i de l'Amèlia Trueta, que en primera persona ens narren la seva experiència com a refugiats catalans a França i Anglaterra.

Exilis, refugis i acolliments dels Republicans Catalans

La sortida del propi país per motius polítics, ètnics o religiosos és una constant en la història de la humanitat. Mai, però, no arribà a prendre una dimensió tan important com en el segle XX, fins al punt que l'exili pot ser considerat com un tret definitori de la nostra contemporaneïtat. Només cal pensar en els grans desplaçaments de població que motivaren els grans trasbalsos patits durant aquella centúria (dues guerres mundials, grans revolucions com la russa o la xinesa, processos de descolonització que afectaren continents sencers...). Malauradament, encara avui, ja entrats en el segle XXI, l'exili de milers de persones és una realitat quotidiana. Catalunya no ha estat una excepció en aquesta tendència general, com ho prova el fet que patí, arran de la guerra civil del 1936-39, un exili massiu sense precedents en la seva història.

Aglomeració de civils al pas de fronterer del Portús

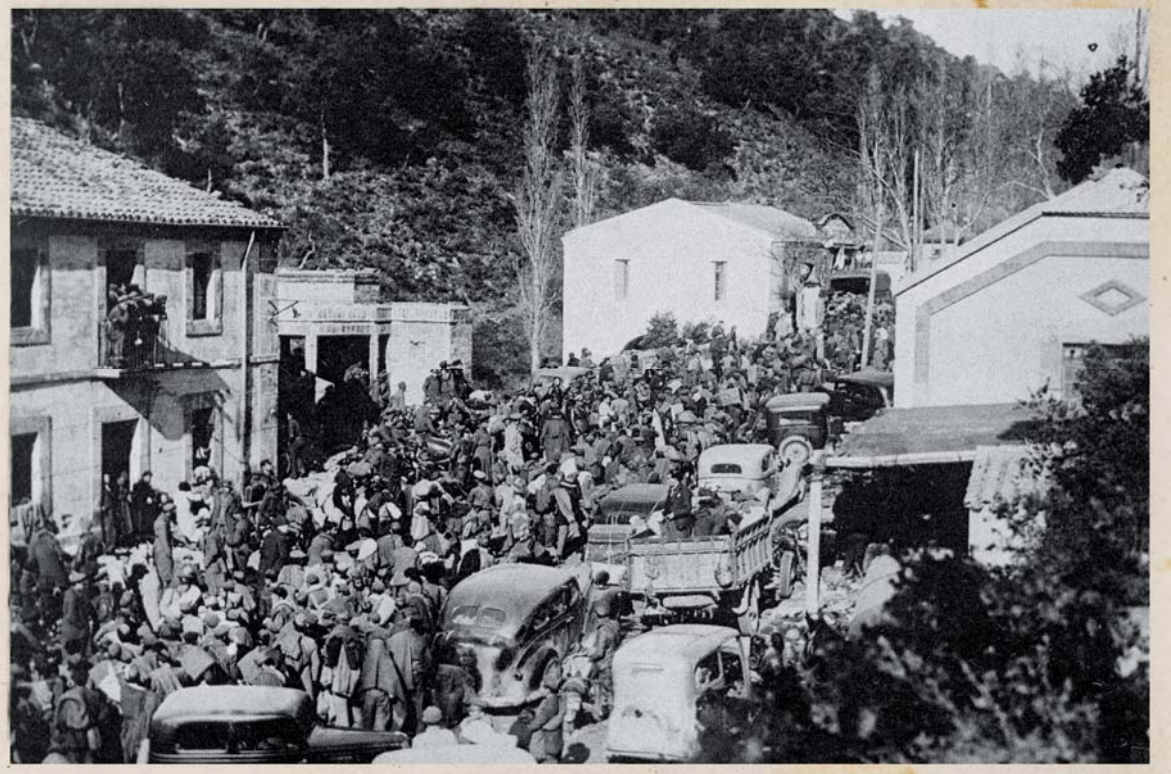

Detall del pas d'exiliats al Portús

En el decurs de la Guerra Civil Espanyola o Guerra d'Espanya, la victòria militar de l'exèrcit rebel al govern republicà legalment establert, a conseqüència en gran mesura del suport imprescindible de les dictadures italiana i alemanya i la no intervenció de les democràcies europees, va significar l'establiment del front de guerra a Catalunya. Primer es va ocupar la zona de Lleida el 1938 i, després de la Batalla de l'Ebre, a finals del mateix any, va començar l'avenç de les tropes franquistes fins a la frontera francesa, cosa que va significar, a la pràctica, l'inici del final del conflicte, l'abril de 1939.

L'exili que es desencadenà al final de la guerra civil, arran de la caiguda del front català, fou un dels més destacats de l'Europa del segle XX, ja que afectà, entre civils i militars, més de mig milió de persones. Era el resultat d'un conflicte armat que havia durat prop de tres anys i que havia centrat l'atenció internacional.
L'allau de refugiats avançava sota la pressió de les tropes franquistes: la frontera amb França era el destí, i les carreteres anaven plenes de gent, homes, dones, vells, nens i ferits, fugint de les bombes, a peu la majoria, i només escassos afortunats sobre carros o en alguns pocs camions. Una mostra literària d'aquesta fugida és el testimoni de l'escriptor barceloní Álvaro de Orriols, que estant a Figueres camí de l'exili escrigué : *«de toda Cataluña llegan las caravanas de fugitivos que escapan, jadeantes, de los horrores de la guerra. Todo atropella, se rebasa por llegar cuanto antes a Port-bou, al Pertús, a la Tour de Carol (...). En toda esta parte de la alta Cataluña no existen carretera ni sendero por los que no se arrastre un hormiguero humano. ¡Es todo un pueblo que se va!»*.

El principal receptor inicial de la massa de refugiats de la guerra civil fou la República francesa i, d'una manera especial, la Catalunya del Nord. Allà van ser acollits a diversos indrets de França però sobretot als camps de concentració de les platges del Rosselló (Argelers, Sant Cebrià i Barcarès), on van viure en duríssimes condicions durant mesos i fins i tot anys. Els refugiats, així com els combatents militars republicans van

Barraques del camp d'Argelers

Mallat de filferro espinós a Argelers (1939-1940)

Pas fronterer del Portús (Portbou)

ser acollits amb filferros espinosos i percebuts per una gran majoria social i política francesa com a elements pertorbadors i perillosos, cosa que va significar la incomprensió i la desil·lusió respecte la terra dels drets de l'home, considerada una república germana.

L'allau humana de refugiats que entrà a principis del 1939 a la República francesa va haver de ser acollit en instal·lacions improvisades i, en un primer moment, sense les condicions mínimes d'habitabilitat, cosa que explica la gran mortaldat que hi va haver. La xifra de morts s'estima en prop de 15.000 víctimes. L'internament en camps d'homes, dones i mainada era inicialment una solució provisional, en espera de poder-los acollir en més bones condicions o bé de poder retornar-los a l'Estat espanyol. A l'estiu del 1939 es buidaren molts d'aquests camps, sobretot els instal·lats a la Catalunya del Nord, a causa del gran nombre de retorns que hi hagué en aquelles dates. L'esclat de la guerra els va tornar a omplir de nou, amb un gran nombre d'estrangers "indesitjables", segons la terminologia emprada pel règim de Vichy, entre els quals hi hagué un gran nombre de jueus, molts dels quals van ser derivats posteriorment als camps d'extermini nazis.

Les dones, els infants i la gent gran van ser els primers a poder travessar la frontera amb l'Estat francès i ràpidament van ser distribuïts pels diferents departaments francesos i allotjats en centres d'acolliment més o menys improvisats en què com a mínim tenien garantit un sostre i menjar.

Els soldats republicans van ser conduïts directament a camps de concentració, majoritàriament situats a la Catalunya del Nord. El primer que es va obrir va ser a les platges d'Argelers. Al cap de pocs dies, s'obririen els camps de Sant Cebrià i el Barcarès. Tots tres camps «acolliren», sobretot, els soldats que havien travessat la frontera per Cervera de la Marenda i el Portús. Els que ho van fer per punts fronterers situats més a l'interior foren confinats en camps de concentració, primer provisionals i, al cap de poques setmanes, definitius, situats al Vallespir i a la Cerdanya. Més endavant es van crear més camps de concentració en altres departaments amb vista a descongestionar els que ja existien, com per exemple els de Gurs, Bram, Agda, Setfons i Mazères.

Camp de Concentració	Mitjan Febrer 1939	Mitjan Juny 1939	Finals Juliol 1939	Desembre 1939	Novembre 1940	Gener 1942
Argelers	100.000	5.000	-	14.000	3.024	-
S. Cebrià	80.000	16.000	5.016	16.000	-	-
Barcarès	-	55.000	36.129	-	-	134
Agde	-	25.000	16.701	800	-	-
Bram	-	13.332	s.d.	s.d.	-	-
Gurs	-	14.100	10.995	3.500	695	112
Vernet	-	14.640	8.624	s.d.	722	467
Setfons	-	15.600	6.677	s.d.	-	-
Diversos	95.000	4.260	1.194	s.d.	210	3.614
TOTAL	275.000	162.932	95.336	s.d.	4.651	4.327

Citat a Villarroya i Font, Joan (2000) 1939. Derrota i exili, Barcelona, ed. Generalitat de Catalunya, pag. 28.

Pas fronterer del Coll dels Belitres

La gran majoria dels exiliats interns als camps de concentració –un 60%– va ser repatriada de manera més o menys voluntària, a l'Estat espanyol. Una minoria formada sobretot per la classe política i intel·lectual es van poder establir en poblacions com ara Tolosa de Llenguadoc, Montpeller i París, sobretot. Per a molts d'ells, però, l'Estat francès només seria un refugi temporal, previ al seu viatge cap a Gran Bretanya, els EUA, la URSS i cap a països de l'Amèrica Llatina com Mèxic, República Dominicana i Xile.

El president mexicà Cárdenas autoritzà l'arribada de refugiats *espanyol*s al seu país, uns refugiats que d'entrada havien de garantir certa solvència econòmica i determinats criteris professionals, fet que explica el perfil sociològic (polítics, intel·lectuals, professors...) dels exiliats en aquest país llatinoamericà. Es calcula que entre els mesos d'abril i agost del 1939, uns 6.000 espanyols i catalans arribaren a Mèxic a bord de diferents expedicions navals com ara les del *Sinaia*, l'*Ipanema* i el *Mexique*. D'altres països, com ara Xile, la República Dominicana, Colòmbia, Argentina, Uruguai i Veneçuela també foren receptors, tot i que en menor mesura, d'exiliats catalans i espanyols.

Els que finalment es van quedar a l'Estat francès veieren en la creació de les Companyies de Treballadors Estrangers (CTE) per decret del govern Daladier, a mitjans d'abril del 1939, una oportunitat per fugir de la precarietat dels camps de concentració del sud de França. Les condicions de treball en aquestes companyies també eren molt dures, però com a mínim els exiliats republicans tenien un sostre i menjar en unes millors condicions.

Una altra opció per sortir dels camps de concentració va ser l'enrolament a la Legió Estrangera amb destí a Algèria. La sort, però, d'aquests refugiats va estar, des del setembre del 1939, estretament lligada a l'esclat i posterior evolució de la Segona Guerra Mundial. La derrota i l'ocupació de després de bona part del territori francès per part de l'Alemanya nazi, els mesos de maig-juny del 1940, determinà sobretot la sort dels exiliats que formaven part de Companyies de Treballadors al nord de França. Alguns refugiats foren incorporats més

Vaixell Sinaia, França-Mèxic (1939).

Ruta del vaixell Sinaia, de França a Mèxic, el maig del 1939.

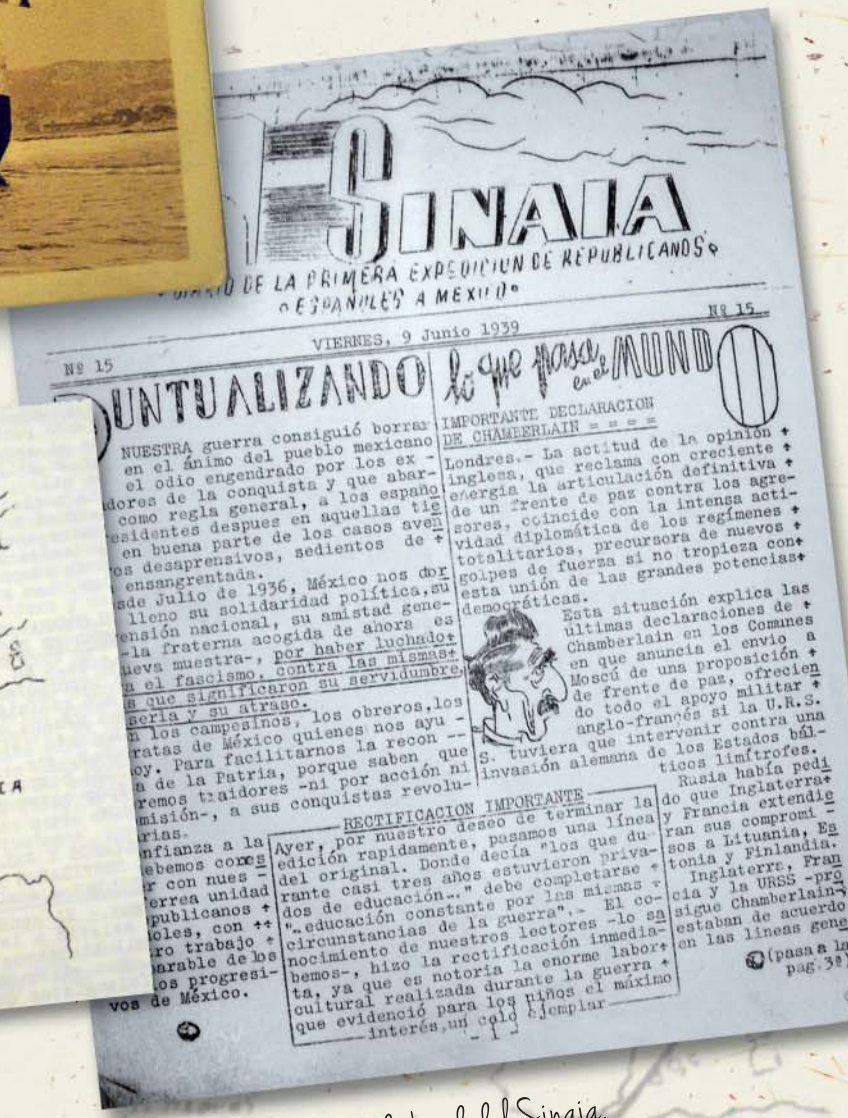

SINAIA

DIARIO DE LA PRIMERA EXPEDICION DE REPUBLICANOS ESPAÑOLES A MEXICO

Nº 15 VIERNES, 9 Junio 1939 Nº 15

PUNTUALIZANDO

NUESTRA guerra consiguió borrar en el ánimo del pueblo mexicano el odio engendrado por los ex - dores de la conquista y que abar- como regla general, a los españo- sidentes despues en aquellas tie- en buena parte de los casos ave- os desaprensivos, sedientos de ensangrentada.

sde Julio de 1936, México nos dor lleno su solidaridad política, su ensión nacional, su amistad gene- -la fraterna acogida de ahora es ieva muestra-, por haber luchado a el fascismo, contra las mismas s que significaron su servidumbre seria y su atraso.

n los campesinos, los obreros, los ratas de México quienes nos ayu - oy. Para facilitarnos la recon -- a de la Patria, porque saben que remos traidores -ni por acción ni misión-, a sus conquistas revolu- rias.

nfianza a la ebemos corres r con nues - errea unidad publicanos oles, con ro trabajo arable de los os progresi- vos de México.

lo que pasa en el MUNDO

IMPORTANTE DECLARACION DE CHAMBERLAIN

Londres.- La actitud de la opinión inglesa, que reclama con creciente energía la articulación definitiva de un frente de paz contra los agresores, coincide con la intensa actividad diplomática de los regímenes totalitarios, precursora de nuevos golpes de fuerza si no tropieza con esta unión de las grandes potencias democráticas.

Esta situación explica las últimas declaraciones de Chamberlain en los Comunes en que anuncia el envio a Moscú de una proposición de frente de paz, ofreciendo todo el apoyo militar anglo-francés si la U.R.S. S. tuviera que intervenir contra una invasión alemana de los Estados bálticos limítrofes.

Rusia había pedido que Inglaterra y Francia extendieran sus compromisos a Lituania, Estonia y Finlandia.

Inglaterra, Francia y la URSS -pro sigue Chamberlain- estaban de acuerdo en las líneas gene

(pasa a la pag. 3)

RECTIFICACION IMPORTANTE

Ayer, por nuestro deseo de terminar la edición rapidamente, pasamos una línea del original. Donde decía "los que durante casi tres años estuvieron privados de educación..." debe completarse "...educación constante por las mismas circunstancias de la guerra".- El conocimiento de nuestros lectores -lo sabemos-, hizo la rectificación inmediata, ya que es notoria la enorme labor cultural realizada durante la guerra que evidenció para los niños el máximo interés, un cold ejemplar

- 1 -

Diari de bord del Sinaia, de 5 de juny de 1939.

o menys per força a l'Organització alemanya TODT i destinats a obres de defensa, sobretot a la regió atlàntica. Molts dels exiliats es van implicar en la lluita antifeixista, ja fos amb la seva incorporació a les tropes aliades o bé en el si de la resistència. Una xifra ben significativa morí en els enfrontaments armats o bé en els camps d'extermini nazis, ja que milers de presoners van ser deportats a camps de concentració nazis, la majoria al camp austríac Mauthausen.

Al final del conflicte mundial, en el context de la Guerra Freda, les potències occidentals optaren per afermar el règim franquista. El que havia de ser un exili circumstancial va esdevenir un fenomen de llarga durada.

Text: Museu Memorial de l'Exili (MUME, La Jonquera) / Memorial Democràtic (Generalitat de Catalunya).
Crèdits fotogràfics : MUME, Manuel Moros © Fons Peneff, ADPO.

Testimoniatges d'exiliats catalans

Rafael Battestini, exiliat a Montpelier.

Vaig néixer al juliol de l'any 1932 a Barcelona, en plena República. El meu pare ja era diputat del parlament de Catalunya des de l'any 1931. La guerra civil ens va agafar a Barcelona el 18 de juliol del 1936, i arrel del bombardeig oficial del creuer 'Canarias', el 10 de novembre, vam venir a la masia familiar de Cabrils i aquí vam passar la guerra.

El meu pare va ser metge digestòleg a l'Hospital de la Santa Creu i de l'Hospital de Sant Pau. Va guanyar la plaça de metge del cos municipal a Barcelona als anys 20. Poc a poc va entrar a la lluita. Abans de la constitució de la república, el meu pare es va implicar en una sèrie d'actes clandestins en els que va participar fins que va caure la dictadura de Primo de Rivera. Va ser fundador d'Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) i diputat al Parlament de Catalunya.

Quan es van celebrar les eleccions al parlament de Madrid, el meu pare no va voler anar perquè havia de deixar la seva feina de metge i els sous de diputat eren baixos, en aquell moment la política era una vocació. Va cedir el seu lloc a la llista d'ERC a un personatge. Un aviador famós, republicà i adicte a Macià, Ramon Franco Baamonte, el germà del dictador, que estiuejava a Cabrils i que finalment va anar a les llistes d'Esquerra Republicana per Madrid com a diputat, en lloc del meu pare.

Dos dies abans de l'arribada dels feixistes a Barcelona, el 24 de gener del 1939 el meu pare va marxar a Figueres, d'aquí a l'Agullana, al mas Perxés[1], on va coincidir amb altres diputats i del que es parla al llibre *'Els darrers dies de la Catalunya republicana'*[2]. Va passar la frontera i va quedar internat en el camp de refugiats de Le Boulou, on va estar durant un temps perquè poc després un diputat socialista francès va organitzar un hospital a Sète, que va dirigir el meu pare. D'allà va passar a Montpellier, a la residencia d'intel·lectuals.

A l'octubre del 1940, en plena guerra mundial, i quan la situació a França s'havia estabilitzat una mica vam decidir amb la meva mare i el meu germà passar la frontera. Vam obtenir el permís per anar a Puigcerdà. Es tractava d'un certificat conforme necessitàvem un canvi d'aires a la muntanya i que va fer un pediatre, amic del meu pare. Vam baixar abans d'arribar a Puigcerdà, a Queixans, perquè ens esperava una guia que ens va portar cap a Oceja caminant durant tres hores. Pel camí ens amagàvem, el meu germà tenia deu anys i jo vuit i la meva mare com érem petits deia: *-'Amaguem-nos que hi han caçadors!'*. Evidentment eren guàrdies civils.

A Oceja ens va acollir un doctor també republicà i que estava exiliat. Recordo que pocs dies després d'arribar van assassinar al president Companys. Gràcies al cap de gendarmeria d'Oceja vam obtenir uns papers que ens van permetre anar a Narbona, allà ens esperava el meu pare. Ell no va poder venir a Oceja perquè tot estava molt controlat i es necessitaven permisos especials. A Narbona ens vam quedar uns dies a casa d'un altre metge conegut i després vam arribar definitivament a Montpellier. El meu pare vivia en una habitació d'un pis on vivien també un matrimoni i un altre doctor. Allà, en una habitació amb dos llits ens vam instal·lar els quatre.

[1] Casa on van coincidir el President Lluís Companys i altres autoritats republicanes al febrer del 1939 en el seu cami cap a l'Exili. Després de dècades es va trobar al mas documentació del Parlament de Catalunya d'entre 1932 al 1939.
[2] Rovira i Virgili, Antoni. Els darrers dies de la Catalunya republicana, Edicions Curial, 1976.

Els primers temps van ser molt difícils. Com vam arribar a l'octubre no vam poder ser escolaritzats durant un any. Aquell any, una sèrie de coneguts del meu pare ens van fer de mestres i ens donaven cultura general, matemàtiques, i dibuix.

En aquell moment era molt difícil obtenir les cartilles de racionament perquè hi havien restriccions, el meu pare en tenia. Si els propis francesos no tenien menjar imagina els nouvinguts. Una cosa era els refugiats que ja hi vivien i altra, els nouvinguts. Finalment ho vam aconseguir perquè teníem un document que ens ho va permetre, el que ens va fer el gendarme d'Oceja. El paper d'Oceja no era fals, però oficialment el gendarme necessitava el nostre passaport que no teníem. Ens va fer el mateix paper com si haguéssim entrat amb passaport. Érem legals amb aquest document.

Com el meu pare tenia la residència, nosaltres la vam obtenir automàticament, l'estatus que teníem era de refugiats polítics. En realitat quan vam entrar a França encara hi havia la República Francesa i després va venir el règim feixista d'en Pétain que posava totes totes les dificultats hagudes i per haver. El fet de residir legalment a França ja ens va donar el dret d'accedir a l'escola pública francesa, i tenir els mateixos drets que els francesos.
Primer, i curiosament, els francesos van rebre molt malament als exiliats espanyols, érem derrotats i rojos, i a França els qui manaven, els radicals socialistes, oficialment d'esquerres, es van portar molt malament amb els refugiats, més que no pas els de partits més de dreta. Socialment es notava el rebuig cap als refugiats. Arrel de la derrota de França, encara més humiliant que la de la República, van canviar perquè els enemics del meu enemic són els meus amics. Al principi els refugiats érem enemics. Nosaltres vam arribar després de la derrota de França i per tant vam ser ben vistos.

Al setembre següent vam ingressar a l'institut, jo a primària i el meu germà a secundària. En aquell temps vam tenir una immersió lingüística total en francès, va ser difícil però finalment ens en vam sortir. Els estudis ens van anar molt bé. Cal tenir present que els refugiats catalans i sobretot els seus fills van obtenir uns resultats acadèmics sensacionals. Potser les dificultats ens esperonaven i ens feien superar-nos. Altres factors que podien influir era l'alt nivell de l'escola de la República, que era excepcional, fins i tot els caganius, en dos anys, ja teníem un nivell superior a d'altres escoles. L'escola francesa era excel·lent, i a més, a casa venien una sèrie de persones que ens ajudaven i ens donaven suport. Ens havíem d'esforçar molt, és cert que teníem dificultats econòmiques i això volia dir que no teníem gaire temps per perdre, anàvem molt poc al cine si es que hi anàvem. Teníem poques ocasions de lleure i estudiàvem moltes hores.

Alguns professors ens van rebre amb indiferència, alguns amb certa hostilitat i d'altres realment amb una estima molt gran. Recordo un professor de gimnàs que em va estimar molt, després em vaig assabentar que va anar a parar a un camp d'extermini però finalment es va salvar. El d'anglès era esquerrós, no sé si vaig guanyar un premi d'anglès perquè era bo en anglès o perquè érem de família d'esquerres; el d'història era molt jove i aquest estava absolutament a favor nostre. Fora de classe xerrava amb tothom sobre història i geografia i crec que l'afició a viatjar la tinc gràcies a ell.

Una altra cosa eren les privacions que teníem. Vam arribar a la zona no ocupada i després la van ocupar els alemanys, i els deien 'els dorífores', que era una plaga que destruïa les patates perquè allà on arribaven els alemanys desapareixien les patates. Montpellier és una regió vinícola, preníem sucre de raïm, raïm i anàvem farts. El meu pare podia exercir de metge sense cobrar, només podia visitar als exiliats que estaven al camp i li donaven agraïts un conill, un pollastret. Eren gairebé les úniques proteïnes que menjàvem. Alguna cosa de peix de Montpellier i poca cosa més. A l'escola vam tenir, gràcies als quàquers, societat religiosa que proporcionava ajut humanitari als nens refugiats a través de la

Creu Roja suïssa, teníem cada dia un quart de litre de llet en pols, una peça de xocolata i dues galetes cafeinades. Anàvem justets de proteïnes. Arribaven exclusivament als nens perquè consideraven que ho necessitaven.

El més perillós van ser les darreres fuetades de la bèstia, quan els alemanys van arribar semblava que s'ho menjarien tot. El President Companys no va ser l'únic que la Gestapo va entregar al Franco, però amb posterioritat la repressió alemanya va començar a afluixar, potser perquè no tenien prou efectius per fer una repressió. Gràcies als contactes del meu pare amb el Front Nacional de Catalunya, el gendarme que ens havia preparat els papers va poder passar a Catalunya i curiosament, va fer el camí invers a nosaltres, va creuar la península i va arribar a Argel.
Vam viure tota la segona guerra mundial a Montpellier i vam viure la gran il·lusió de la derrota d'Alemanya i Japó. Érem a Andorra veient la família, la germana de la meva mare i els nebots del meu pare, quan van tirar la bomba atòmica, en aquell moment semblava que al Franco se'l menjarien. Els historiadors ho anomenen 'la traïció de les democràcies', les democràcies van començar a transigir amb una serie de dictadors, Franco, Salazar, ... Va ser la traïció contra els demòcrates. Això ens va desanimar molt.
Ens vam trobar que el meu germà començava la universitat, podia fer una carrera a França però no podia exercir i jo més tard m'hagués trobat igual.

"Ens havíem de nacionalitzar. Aleshores ens van qüestionar quedar-nos a França, potser perquè els catalans estem molt arrelats a la terra."

El meu pare va rebre l'oferiment d'anar a Mèxic per dirigir un hospital digestiu a la perifèria. En aquella època hi havia un president excepcional, el senyor Lázaro Càrdenas, que va obrir el país a tots els refugiats espanyols, especialment catalans. Això representava també que tard o d'hora seriem mexicans. Nosaltres teníem les arrels a Catalunya, el meu avi va morir en l'exili, les meves ties i cosins, la família i la meva mare. Teníem rendes familiars que ens podien permetre viure-hi. La ocupació alemanya, paradoxalment, va millorar la nostra situació econòmica per un motiu senzill. Molts francesos van haver de fugir i venien a Catalunya, a través de la meva tia els passaven diners i els seus parents a França ho feien amb nosaltres, perquè en aquell temps no es podia enviar diners. Encara que la situació política i social va empitjorar teníem diners per menjar. L'aspecte negatiu va ser que vam haver de patir situacions molt desagradables, feien registres a la casa a les quatre de la matinada perquè buscaven armes... desmuntaven mobles i feien malbé tot.
Sempre havíem tingut la idea de tornar a Catalunya. Malgrat la traïció de les democràcies, van anar pressionant una mica el règim, el Franco va fer el Decret d'amnistia i el meu pare s'hi va acollir. Per una banda sabia que no aniria a la presó, i per una altra nosaltres podíem venir aquí, estudiar i exercir la carrera que haguéssim escollit, en el meu cas, medicina. La meva mare podia recuperar les rendes familiars i fins i tot permetia que el meu pare pogués obrir un despatx.

Finalment, vam venir i la tornada va ser un xoc perquè vam trobar que la repressió franquista encara existia. No es que ens assenyalessin però gairebé vam ser rojos separatistes durant molts anys. Uns anys abans de la mort del dictador encara jo era represaliat sense haver participat mai en coses polítiques. Acabada la carrera encara em van reprimir, em vaig presentar a unes oposicions portant molt bon currículum i dos dies abans de tancar el termini faltaven papers, impossibles de presentar. El senyor que s'encarregava de les oposicions era parent del que havia denunciat al meu oncle a Tarragona, i que posteriorment van assassinar. A la mateixa carrera, a la primera fila de classe i havia un seient 'la silla del estudiante caido', una cadira pintada de negra. Poc a poc ens vam anar situant fins que va arribar la transició.

Amèlia Trueta, exiliada a Anglaterra

El 6 d'octubre del 1924 vaig néixer a la Gran Via de Barcelona i sóc filla de Josep Trueta. El meu pare era cap de cirurgia de l'Hospital de Sant Pau abans de la guerra, i no cal dir que es va passar tota la guerra civil, que ell en deia 'incivil', a Barcelona. Un dia, mentre treballava i queien bombes, van venir dues senyores anglesses metgesses a conèixer el tractament de ferides de guerra que feia servir i que quasi eliminava les amputacions. Aquesta trobada tindria després molta importància en l´exili familiar.

El meu exili va començar poc després de l´inici de la guerra, el novembre del 1936. Jo tenia 12 anys, la meva germana 4 i la petita 2. Els meus pares ens van enviar a una escola a Menton, prop de Perpinyà. Vam agafar un vaixell anglès a Barcelona que ens va portar a Marsella. La mare ens va acompanyar, ens va deixar a l'escola i la meva mare va marxar amb la petita, que no la volien per la seva edat. Vam marxar per seguretat i la separació familiar va ser horrorosa perquè era molt jove i contínuament ens arribaven notícies sobre els bombardejos de Barcelona i no sabíem si quedava ningú viu, no sabíem si teníem pares encara. Vam patir molt, una carta trigava molts dies en arribar.

A França, on la meva germana i jo vam passar tota la guerra, vaig aprendre anglès perquè l'escola era anglesa. Quan la guerra va acabar i el Franco va entrar a Barcelona i tot plegat, el meu pare va marxar.

"Surt per lliberal i catalanista i considerava que no es podia quedar en un país que esclafaria la seva llengua i la seva pàtria, però mai havia estat de cap partit polític, era una cosa de sentiment i patriotisme."

Després vam ser conscients del que li hauria pogut passar si s'hagués quedat perquè, a l´escriure el llibre sobre les ferides de guerra causades pels bombardejos sobre Barcelona (El tractament de les fractures de guerra) era prova de que Barcelona era bombardejada, cosa que el Franco sempre va negar.

La meva mare va marxar el 1938 a Montserrat, perquè estava malalta. Montserrat es va convertir en un hospital, durant la guerra civil. Van veure que la malaltia de la meva mare era en realitat gana i por de les bombes i se li va complicar amb una pulmonia. Al final el meu pare ho va arreglar perque anés a Perpinyà, a casa d'un amic metge.

El 6 de febrer de 1939 el meu pare va creuar la frontera per la Jonquera, l'estaven esperant les metgesses que havien conegut la seva feina a Barcelona. Ens vam reunir tots, el pare, la mare i les noies, i al cap de poc temps van convidar el meu pare a fer unes conferències a Anglaterra. A nosaltres, les tres nenes, ens van dir que ens cuidaria una organització d'ajuda al refugiat de les d'aquell temps i ho vam passar bastant malament. El meu pare des d'Anglaterra deia i repetia que volia les nenes amb ell, deia que sinó se n´aniria a Veneçuela, on el seu mestre el Dr. Corachan s´hi havia refugiat i, fins i tot, ens havia enviat bitllets de vaixell per reunir-nos amb ell.

Al cap de tres mesos vam poder anar a Anglaterra. Al meu pare li va anar molt bé que jo parlés anglès perquè no trobaven ningú que pogués traduir el llibre de les ferides de guerra que era en català. Aleshores jo tenia 14 ans i vaig traduir aquest llibre a l´anglès; ara no sé ni com ho vaig fer. Després un metge el va revisar.

Penso que en aquell moment, el 1939 ens van deixar entrar perquè havia de fer la traducció del llibre. Aleshores no deixaven entrar ningú a Anglaterra, hi havia una allau de jueus que volien escapar de Hitler. El meu pare va intentar

que entrés un germà seu que també era metge de nas, coll i orella però no ho va aconseguir i el tiet va acabar exiliat a Mèxic en un d'aquells vaixells que sortien des de França. A les tres nenes, finalment, ens van deixar entrar, vam anar a viure a Londres i després a Oxford on el meu pare va treballar a l'hospital. Primer vam llogar una caseta; la vida era difícil perquè la gent s'escapava de Londres pels bombardejos, hi havia por i va haver-hi un èxode de la capital. Mes tard vam trobar una casa més gran.

Durant els anys 39 i 40 el meu pare va fer moltes conferències per tot el país, a Escòcia, Gales, parlant del seu tractament que desprès tothom va seguir. La meva mare sabia tres paraules en anglès, i el meu pare no en sabia cap, ell feia les conferències en francès amb un traductor. La broma de la família era que no ens deixarien anar a Veneçuela fins que el meu pare no aprengués a parlar anglès per poder entendre què deia a les conferències. Al final fins i tot escrivia els seus llibres en anglès.

A Anglaterra vam continuar estudiant; jo vaig anar a la Universitat d´Oxford i vaig estudiar Història Moderna. No vivia amb la família, jo vivia a Somerset College i estava encantadíssima perquè tenia més llibertat.

El pare era una persona convidada i que havia viscut la defensa passiva d'una ciutat. La que va patir l'exili de debò va ser la meva mare, nosaltres érem petites i ens adaptàvem a tot. El seu pare era ric, tenien servei i xòfer, i de cop i volta es troba en un país en guerra on et donaven un ou a la setmana per persona; el racionament estava molt ben controlat. El pitjor va ser la soledat. El pare marxava a les set a treballar i nosaltres al college, i als quaranta anys va haver d'aprendre a anar en bicicleta, per anar a comprar. Després vam pensar que potser li haguéssim pogut fer una mica més de companyia. Els meus pares van passar trenta anys a Anglaterra.

Jo vaig conèixer al meu marit en acabar la guerra, era pilot de la Royal Air Force (RAF) i va tornar a Oxford per acabar els estudis. Ens vam casar al 1947, vam comprar una casa a Londres i als dos anys vaig tenir dos nens.

Al 1945 estàvem a punt de fer les maletes, si queien Hitler i Mussolini també cauria en Franco. Però hi ha la guerra freda, els russos són el terror i alguns preferien que el Franco no es mogués d'on era. A més Churchill li va fer costat. El 1949 van fer catedràtic d'Oxford al meu pare i el fet de que jo m'hagués casat amb un anglès suposava que la tornada fós complicada. Sempre vam viure amb l'esperança que en Franco caigués. Aquell mateix any el meu pare es va fer britànic perquè havia de viatjar molt i era molt més pràctic fer-ho amb un passaport britànic. Ells es van quedar fins al 1967.

Al 1957, per feina van enviar el meu marit a Madrid i jo vaig anar-hi amb ell. Allà hi vam viure durant vint-i-set anys. Els nostres fills des dels nou anys els enviàvem a estudiar a Oxford on podien estar amb els avis. El canvi de vida d'Anglaterra a Espanya va ser horrorós, va significar passar de viure en democràcia i llibertat a patir la dictadura. Vam fer una cosa mal feta que no tornaria a fer si pogués tornar a viure la meva vida: ens vam fer amics només d'estrangers per l'ambient de repressió que es vivia a Espanya. Era gent molt maca i simpàtica però que després de 4 o 5 anys marxaven, i al final ens quedàvem sense amics.

L´any 1967 la meva mare va dir prou de viure a Anglaterra i van tornar. El meu pare no estava gens content, encara vivia Franco i ell va continuar exercint però només de forma privada. El que volia era tenir uns laboratoris perquè estava convençut que el descobriment de la seva vida havia de ser l'origen de l'ós, però es va trobar amb molts obstacles i dificultats per continuar la investigació que havia iniciat a Oxford.
Des de la tornada, el meu pare va viure molt trist a nivell emocional. L´única cosa bona és que va poder veure l´arribada de la llibertat i la democràcia a Espanya ja que va morir el 1977.

Al 1983 el meu marit es va jubilar i vam venir a viure a Barcelona. Vam viure molt feliços, va aprendre català i es va sentir com de la terra tot i que continuava molt identificat amb Anglaterra.

Sempre penso que de tota aquesta història el més trist és l'escampada familiar. Tinc uns cosins mexicans, fills del tiet que no va aconseguir entrar a Anglaterra i que va acabar visquent a Mèxic. Va tenir tres fills, dos noies i un noi, que quasi no els conec.

Vull remarcar el tema de les famílies trencades i disperses. Algunes persones han tingut més sort que unes altres; el nostre exili va ser daurat comparat amb molts d´altres. Però vam patir la mateixa guerra que tots els anglesos. Oxford no el van bombardejar mai, sonaven les alarmes perquè passaven els avions que anaven a Manchester, Liverpool... sonaven les alarmes i corríem cap als refugis. Diuen que el fet que no es bombardegés Oxford va ser a causa d´un acord tàcit entre els alemanys i els anglesos per evitar els bombardejos d´Oxford i Heidelberg, ambdues ciutats universitàries.
T'imagines el meu pare?...tres anys aquí, patint les bombes a Barcelona i després sis anys més a Anglaterra! Nou anys de guerra!

Experiències de persones refugiades a Catalunya

Les persones refugiades han de fugir dels seus països deixant enrere tot el que estimen i valoren. Gairebé sempre han de fer llargs viatges per arribar a Catalunya i construir una nova vida entre estranys.
La Luz, el Salem, l'Ahmed, la Viktoria, el Khin, l'Ivan, la Hamida, la Najat, l'Ayan, el Hussein, la Blessing i el Farid han volgut compartir amb nosaltres les seves experiències, sovint molt dures i esfereïdores: la fugida, el viatge, l'arribada i l'acollida. El seu testimoniatge és vital, doncs freqüentment amb els balls de xifres oblidem que al darrera hi ha persones. Ens expliquen com són les seves lluites per la justícia, la igualtat i els drets, o les guerres que assolen les seves comunitats que els van obligar a fugir per salvar les seves vides i la seva llibertat. Ens parlen dels milers de quilòmetres de viatge, sovint un viatge perillós i esgotador, a peu, en vaixell, en avió, en camió o en pasteres. Ens expliquen com han estat rebuts per les autoritats i la societat i si s'han sentit o no acollits a Catalunya, per a la majoria una terra prèviament desconeguda.

El testimoniatge és dur, punyent, inquietant. Mostra la tragèdia de la migració forçosa però alhora mostra la lluita, la perseverança, i l'esperança de persones que, contra tot pronòstic, aconsegueixen escapar de la violència, la repressió i la por.

Persecució per motius polítics

La Convenció de Ginebra del 1951 estableix *opinions polítiques* com una de les causes de persecució que converteixen una persona en refugiada. Tanmateix, tenir opinions polítiques diferents a les del Govern no és en si un motiu per reclamar l'estatut de refugiat – la persona ha de demostrar que té un temor de persecució per aquestes. Es comú que els motius de persecució es trobin íntimament relacionats entre ells (com veurem al llarg dels relats), motius polítics i religiosos, nacionalitat i política, grup social determinat, ètnia, gènere.

Això suposa que aquestes opinions, idees o creences no són tolerades per les autoritats, considerant-les crítiques contra les seves polítiques o mètodes i que han arribat al seu coneixement. En molts casos, la persona no necessàriament professa aquestes opinions, sinó que les autoritats les hi atribueix. Hi ha situacions en que la persecució es directa, però en molts altres casos les autoritats no exerceixen una persecusió oberta i directa. Més sovint la persecució adopta la forma d'actes discriminatoris, detencions arbitraries i sancions per presumptes actes delictius contra el poder dominant. Però en moltes ocasions impliquen atacs físics, que poden portar a la mort o la desaparició forçada.

Luz, 33 anys, Refugiada

Vaig créixer en una escola de monges que m'oferí una educació plena de principis i valors que reforçaren l'educació tant valuosa que m'havien donat els meus pares. De petita admirava les persones que lluitaven pel que creien i per fer els seus somnis realitat. Em vaig graduar i estudiar en altres indrets del món on vaig conèixer altres cultures i a comparar el meu país amb altres. Aleshores em vaig adonar que volia canviar les coses a Veneçuela. Amb 23 anys d'edat, jo era advocada i treballava a diferents organismes del govern. Em va tocar treballar en alguns casos certament sensibles, però realment els meus problemes van sorgir una vegada vaig ser nomenada Fiscal Nacional l'any 2009.

El meu treball va començar al Ministeri Públic al 2007 com a fiscal de violència de gènere a l'Estat de Bolívar. Després d'estar un temps allà em van traslladar a l'Estat de Guárico com Fiscal Provisorio en matèria de Salvaguarda amb competència especial en bancs, assegurances i mercat de capitals. Per a mi, això va ser un somni fet realitat. El meu esforç per realitzar un treball amb excel·lència i aplicant els valors que crec fonamentals va significar, l'any 2009, un ascens a Fiscal Nacional en temes de corrupció. Asumir el meu nou càrrec va suposar veure que hi havia molta feina i que era un treball molt diferent, especialment, pel que fa als casos on estaven involucrats personatges de la política. Al març de 2009 vaig començar a investigar un cas de dos testaferros de l'antic governador de l'Estat d'Aragua. La investigació em va portar a un magatzem on vam descobrir una quantitat enorme d'equipaments mèdics, especialment d'ambulàncies i motos, emmagatzemats irregularment. Vam obrir uns 28 procediments de registre en menys d'un mes, durant els quals es van recaptar més de sis mil caixes de proves, incloent-hi els cinquanta segells falsos de diversos jutjats, notaries i importadores. Mai havia vist una evasió d'aquestes magnituds.

Veneçuela

En els últims anys, s'han formulat càrrecs amb motius polítics per incitació de violència i restricció de la llibertat de treball contra persones que s'oposaven a les polítiques del govern. També, a defensors i defensores dels drets humans han estat assetjats i intimidats. Les nombroses denúncies de violacions de drets humans comeses per les forces de seguretat són preocupants.[3]

Un dels aspectes que ha contribuït a generar una situació de drets humans precària ha estat el control exercit pel govern veneçolà sobre el poder judicial i el conseqüent debilitament del sistema de garanties democràtiques. Sense un control judicial de les seves accions, el govern del President Hugo Chávez ha soscavat sistemàticament la llibertat d'expressió dels periodistes, la llibertat sindical dels treballadors, ha perseguit a opositors polítics[4] i la capacitat de les organitzacions i defensors de drets humans de promoure els drets fonamentals.

3 Amnesty International. Annual Report 2011. www.amnesty.org/es/region/venezuela/report-2011
4 Human Rights Watch. World Report 2011. www.hrw.org/en/world-report-2011/venezuela-0

Des del principi hi havien alguns aspectes estranys. La meva cap, que m'havia fet costat en tot moment, era l'advocada dels dos testaferros en investigacions prèvies. Amb posterioritat, un dels agents de la policia em va avisar que a la presó de Tocoron Maracay havien posat preu al meu cap (50 milions de bolívars que serien uns 8 milions d'euros). En aquell moment vaig ser conscient que m'havia ficat molt endins i que estava tocant moltíssims interessos però vaig decidir seguir amb la investigació, això si, amb molta més cautela. Durant alguns mesos tot va ser tranquil fins que a l'octubre el Ministeri em va sol·licitar que anés a la ciutat de Maracay.

Un cop allà, mentre estava seguint un tràmit, va arribar una de les noies que estaven treballant en el cas, plorant i dient que li estaven registrant la casa sense ordre i sense testimonis. Vam anar a casa seva amb altres funcionaris per veure que estava passant i, en arribar, ens vam trobar més de deu funcionaris esperant. Ens van fer entrar a la casa per la força, ens van emmanillar i ens mostraren algunes caixes amb joguines a dins. Deien que aquestes joguines s'havien trobat a la casa, el que significava que ens acusaven a tots d'haver-nos apropiat indegudament de béns confiscats. Ens van retenir durant hores. No hi havien testimonis, no existia una ordre de registre, mai ens informaren dels fets. Els agents van robar els meus estris personals, em vam colpejar, maltractar verbal i psicològicament.

Ens portaren davant un tribunal de control en relació amb la suposada participació en un cas de corrupció. Tot i que el Ministeri Públic va demanar la nul·litat de totes les actuacions i plena llibertat per a tots nosaltres, la jutge, en plena audiència, ens van imputar tres delictes nous, incloent el de corrupció. Finalment, ens van alliberar però amb la prohibició provisional de sortir del país. Quatre dies més tard de la detenció il·legal, en arribar a la feina vaig ser destituïda del càrrec. Després de signar la destitució, amb un gran dolor, la meva cap em va demanar disculpes. Jo li vaig exigir una explicació que mai va arribar.

El dia següent, anant a casa meva, vaig veure que em perseguia una camioneta amb vidres foscos i sense matrícules. No era la primera vegada que la veia. Vaig accelerar i van sonar dos trets d'arma de foc... A l'accelerar més vaig poder salvar la meva vida. Sabia que em trobava en perill, a més, aquell mateix dia havien tornat a detenir dos dels funcionaris que havien estat imputats amb mi. Havia de ser molt prudent i per això em vaig retirar a un lloc durant quatre dies. El meu advocat em va dir: *"Luz, ves-te'n, perquè tens una ordre de captura. Vés-te'n, perquè no et queda gaire temps"*. No em podia assegurar que sortís viva de la presó.

"Arrel d'això prendre la decisió més difícil i forta de la meva vida, fugir."

Vaig anar a casa meva i després a la dels meus pares per acomiadar-me. Poques hores després agafava el cotxe i viatjava durant setze hores per arribar a la península de Paria. Vaig agafar un vaixell a Trinitat i Tobago, només disset dies després dels esdeveniments a Maracay. Al dia següent estava a Curaçao, vaig anar a Holanda, París i finalment a Barcelona. Va ser el viatge més llarg i dolorós de la meva vida.

Aquí coneixia un jurista que em va posar en contacte amb l'advocada de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat que va estar amb mi i em va ajudar moltíssim. Li dec tot. De fet, van ser ella i la psicòloga d'EXIL, les que eren la meva família en aquells moments. El període de la sol·licitud d'asil va ser molt dur. No sabia què fer i tenia l'enorme incertesa de si obtindria protecció. Al fer la petició, les autoritats espanyoles, et retiren el passaport i et donen una targeta groga de sol·licitant d'asil. Ningú sabia què era aquesta targeta ni quins drets aportava. Per a mi, l'acollida va ser terrible, era com sentir-te una bestiola, perquè no tenia el dret de treballar durant els primers sis mesos.
Al mateix temps, no podia creure que fos jo qui hagués de lluitar per poder tenir un espai de llibertat i vida en un país que no coneixia i al qual no pertanyia. De fet, no podia creure que

de quedar-me al meu país, jo ja no existiria. El temor que habitava en mi m'acompanyava fins els meus somnis, la por per tot el que em pogués passar. Mai havia pensat que jo seria qui hagués de dir "tinc por", por de que em matessin, por pels que estimava, tenia tanta por que no m'atrevia ni a contactar amb ells per no perjudicar-los més. Em sentia morir poc a poc amb tot això.
Així doncs, el suport per part de la societat civil, especialment de la CCAR i EXIL, ha estat indispensable. No obstant això, l'acollida, pel que fa a la inserció, tant laboral com personal, ha estat plena d'obstacles. L'estatut de refugiada no m'ha aportat cap avantatge, a l'inrevés, ha estat un inconvenient pel desconeixement que genera. Buscar feina, formalitzar els papers, ha estat un malson. A més, jo havia estudiat moltíssim, tenia una carrera formada, i aquí de sobte havia de començar de zero. Fa poc vaig començar a treballar en una empresa de Sabadell, però la feina és més que res administrativa. Em sento molt afortunada d'haver trobat treball, però, és clar, no té res a veure amb el que feia a Veneçuela. Fins ara, no ha estat gens fàcil. És una situació de resistència.

Potser de saber que aquest era el veritable preu dels meus somnis, no hagués somiat tant. Potser m'hagués retirat o mai m'hagués endinsat en aquest niu de serps. Però avui dia em trobo aquí, a Barcelona, on procuro pensar que a la vida mai es tanca una porta sense deixar alguna finestra oberta. Espero obrir noves portes aquí a Catalunya i estic lluitant per això. M'agradaria poder treballar en el meu àmbit, en l'àrea de dret i la investigació. Ara mateix, estic buscant-me mil coses, mirant opcions. El més difícil ja ha passat, ara es tracta d'esperar, aguantar i aprofitar les oportunitats.

Salem Zeina, 48 anys, exiliat

Nosaltres, els Imazighen, som els habitants nadius del Nord d'Àfrica. Ja hi érem presents allà abans de l'arribada dels colonitzadors, ja fossin romans, àrabs, otomans o francesos. Malgrat la colonització àrab en el segle VII i les

Algèria

Més d'un quart de la població algeriana són amazics. És el poble que originàriament habitava en el litoral del nord d'Àfrica, aïllats de la resta d'Àfrica pel desert del Sàhara. Aproximadament la meitat d'aquesta població es concentra en les zones muntanyoses a l'est d'Alger, la Cabília. Aquesta àrea i el seu llenguatge, el Tamazight, han estat al centre de la lluita pels drets polítics, socials i culturals dels amazics en el país. Al 1980, quan el govern va prohibir una conferència sobre la poesia antiga de Cabília a la Universitat de Tizi-Ouzou, van tenir lloc manifestacions i vagues en tota la regió, estenent-se fins l'Alger. Aquests van ser rebuts amb violència per les tropes governamentals; hi van morir més de 30 persones i centenars van ser ferides i detingudes. Des de llavors, la detenció i empresonament d'activistes amazics s'ha convertit en una pràctica habitual. Al 2001, l'aixecament amazic pel reconeixement de la seva llengua i cultura va culminar en disturbis i desenes de morts. El govern va modificar la Constitució a l'octubre de 2001 per convertir el tamazight en una llengua 'nacional', sense fer-lo un idioma 'oficial'. A l'octubre de 2006, el president de l'Assemblea Popular de Tizi Ouzou va ser assessinat a trets. El govern va culpar a militants islàmics per aquest i altres dos assassinats de líders amazics. El Moviment per l'Autonomia de Cabília reclama la descentralització i el secularisme, però hi ha hagut poc progrés, degut a l'oposició directa per part del govern central a aquestes qüestions.

següents arabitzacions posteriors, vam mantenir part de la nostra herència i especialment la nostra llengua, l'amazic. Després de la independència d'Algèria en 1962, van començar les reivindicacions polítiques i culturals del poble amazic. Aquestes reivindicacions van veure la llum el segle XX i van resurgir a Cabília, posant èmfasis en el reconeixement de la llengua amazic i la laïcitat.

Per això, la Cabília representava una amenaça per al règim de l'Estat algerià, que basava la seva legitimitat en la ideologia panarabista i islamista, on l'àrab és la llengua nacional i oficial del país i l'Islam és la religió de l'Estat. Quan tenia 18 anys, a la primavera del 1980, coneguda posteriorment com la Primavera Berber, vaig participar en diverses manifestacions. Després, a partir de la dècada dels 90, mentre algunes persones van agafar les armes, jo vaig decidir lluitar amb la meva veu i la ploma: volia conscienciar la gent.

Del 1990 al 1995, vaig treballar com a periodista en el diari *Le Pays*, escrivint en amazic. Al 1998, vaig fundar un diari propi, *Racines*, que es centrava sobretot en la cultura i literatura en amazic. També, vaig publicar diferents llibres, tant poemaris com novel·les, en amazic. Però el meu activisme no només consistia únicament en treballs de escriptura i redacció, una part important es trobava al carrer. Sempre he estat partícep de les manifestacions, assemblees i organitzacions amazic de la meva regió. Mai va ser fàcil, però la situació referent a la meva seguretat personal va empitjorar amb la pujada dels grups islamistes al país.

Al 2007 vaig començar a rebre trucades a la oficina editorial, amenaces diàries dels grups islamistes.

"Quan un col·laborador del meu diari va ser assassinat, em vaig adonar que la meva vida també estava en perill."

Tenia amics a l'ICORN - la xarxa internacional de ciutats de refugi. Ells em van posar en contacte amb el PEN català que aviat em va acollir en el marc del *Programa Escriptor Acollit*.

Jo coneixia la cultura catalana. Estem molt a prop. He de dir que l'acollida va ser molt bona, mot calurosa, molt humana. Els catalans em van ajudar molt. Jo no havia sol·licitat l'asil perquè Algèria i Espanya tenen molt bones relacions. Vaig ser acollit com a estudiant investigador, oficialment no era un refugiat. Però sí que em considero un exiliat: vaig deixar la meva família, la meva llar, el meu cotxe... La meva família no es va prendre gaire bé l'exili. En un principi, sí que em van recolzar, però després van veure com es feia difícil tornar.

La meva vida va canviar molt. Jo era director d'un diari i després em vaig trobar en una altra situació. Però la nova vida també va tenir coses positives, per exemple, gràcies al PEN vaig aconseguir publicar a Algèria (fins aleshores les meves novel·les només s'havien publicat a França). La meva dona que és periodista, activista i feminista, també parla català, com jo. És la coordinadora dels professors dels cursos d'amazic a Catalunya. A més, també treballa amb l'ACNUR i la Creu Roja.

Ara per ara, nacionalitzar-me com a espanyol no és primordial. Suposo que en fer això, hom esdevé una persona un tant diferent al que era. Tanmateix, el cas dels meus fills és diferent: Ells s'hi senten molt arrelats com a catalans, així que la decisió restarà a les seves mans. Els meus fills creixen com a catalans i amazics.

Persecució per motius ètnics.

Tot i que l'etnicitat no apareix entre els motius de persecució sota el règim de protecció internacional de les persones refugiades, dues de les causes, la nacionalitat i la raça, abasten la pertinença a un grup ètnic o lingüístic. La coexistència dins dels límits d'un Estat de dos o més grups ètnics poden crear situacions de conflicte, així com de persecució. En la majoria de casos, les persones perseguides per motius de nacionalitat, pertanyen a una minoria nacional, però també ens podem trobar que una majoria nacional es perseguida per una minoria dominant.

La persecució per motius ètnics sovint coincideix amb la discriminació i la violència relacionada amb els altres motius continguts en la Convenció de Ginebra, com el religiós, el polític o la pertinença a un determinat grup social.

Afganistan[5]

L'Afganistan és un mosaic d'ètnies. Malgrat els Hazara són la tercera ètnia més gran del país, constituint el 20% de la població, s'ha enfrontat a segles de persecució tant per part paixtus, ètnia majoritària, com per d'altres grups. Abans del segle XIX va constituir el major grup ètnic de l'Afganistan – gairebé el 67% de la població - però més de la meitat van ser massacrats al 1893, quan la seva autonomia es va perdre com a resultat de conflictes territorials. Avui dia, hi ha aproximadament 2,8 milions de Hazara al país. Com un grup ètnic, els Hazara han estat durant molt de temps vistos com a forasters i han viscut al marge de la supervivència econòmica a l'Afganistan. La persecució ha existit durant segles, principalment a causa de les seves creences religioses, així com per arrels econòmiques i polítiques diferents. Els talibans (majoritàriament fonamentalistes sunnites, d'ètnia paixtu) veuen els Hazara (xiïtes en la seva majoria) com infidels. Un dit talibà sobre els grups ètnics de l'Afganistan diu:
"Els tadjiks a Tadjikistan, els uzbeks a Uzbekistan, i els Hazara al goristan," el cementiri.

[5] http://www.minorityrights.org/?lid=5440; http://ngm.nationalgeographic.com/2008/02/afghanistan-hazara/phil-zabriskie-text/2.

Ahmed, 32 anys, Protecció subsidiària

La major part de la meva vida he viscut fora del meu país, l'Afganistan. Quan tenia uns tres anys, la meva família va haver de marxar a l'Iran per culpa de la invasió de la Unió Soviètica i la guerra civil que va començar després. El meu pare no volia lluitar, així que havíem de marxar. Vaig créixer allà, però quan vaig complir els 18 anys els meus pares van decidir tornar a l'Afganistan perquè a l'Iran no teníem els drets més bàsics, inclós el dret a treballar.

Ben aviat vaig adonar-me que no podia viure a l'Afganistan, s'havia convertit en un pais que no reconeixia. Per això vaig decidir tornar a l'Iran, viatjar i conèixer altres llocs del món com Turquia i Grècia i després vaig tornar al meu país pensant que anava a trobar-lo diferent, canviat. Aleshores vaig començar a treballar de comercial i a construir una nova vida a la província de Gazni, a l'Afganistàn, però ben aviat em vaig topar amb la realitat.

El meu pare treballava com a conductor per a l'Agència de les Nacions Unides per als Refugiats, l'ACNUR. Per això, els talibans el consideraven un traïdor. L'havien avisat que havia d'abandonar el poble o el matarien. No teníem on anar i el meu pare tampoc podia deixar el seu treball. Així que el van matar, li van tallar el coll i el van ficar en un sac. El van deixar al costat de casa amb una nota explicant que era un exemple per als altres. Quan vaig intentar buscar justícia, els talibans em van pegar fins trencar-me els genolls, però em van deixar viu.

El meu segon problema estava relacionat amb la meva etnicitat. A l'Afganistan, tenim quatre ètnies: els paixtu que són la majoria, els tadjiks, els uzbeks i els hazara. Nosaltres, els hazara, a més de ser una minoria, també som xiïtes, mentre els paixtus són sunnites. Els talibans, que són gairebé tots paixtus i pertanyen a la branca wahhabita dels sunnites, no accepten això, diuen que som ateus. A Gazni tenia una xicota d'etnicitat paixtu que havia viscut fora,

era molt ben educada i per tant tenia una ment més oberta. Estàvem molt enamorats i volíem casar-nos, però la seva família estava en contra del matrimoni perquè tenir un hazara i un xiïta en una família tan conservadora per a ells representava un deshonor. Al final, volien forçar la meva novia que en aquell moment tenia uns 22 anys a casar-se amb un home molt gran, perquè ell era ric i molt religiós.
Quan la meva xicota ho va saber va fugir a casa meva dient-me que preferia morir abans que casar-se amb aquell home. La seva família estava escandalitzada, per a ells això va ser el pitjor que mai podia haver passat a una família 'digna'. Just el dia que va venir ella jo havia d'anar a Kabul per una setmana, així que es va quedar a casa meva esperant a que tornés. Volíem casar-nos i trobar alguna solució però al cap d'un parell de dies, a la capital, un dels meus amics m'estava buscant.
Em va explicar que els talibans i alguns homes de la família de la meva xicota havien vingut a casa meva i l'havien segrestat junt amb la meva família. Per als talibans, tots mereixíem a morir. Havien comés crims d'honor. Jo volia tornar a Gazni, però el meu amic no em va deixar, deia que no podia canviar res i que si tornava em matarien. Em va donar diners i amb els que jo tenia vaig contactar amb un traficant per fugir immediatament.

"El viatge va ser extremadament dur. Érem setanta persones en un camió amb capacitat per unes vint viatjant durant quaranta hores fins que vam arribar a la frontera amb l'Iran."

Amb nosaltres hi havia una dona embarassada que va perdre el fill.
Vam intentar creuar la frontera entre l'Iran i Turquia diverses vegades amb aquest camió, totes sense èxit. Al final, tres de nosaltres vam decidir fer-ho a peu. Tot d'una, mentre estàvem de camí, vaig escoltar algú cridar en turc: Para! Vaig girar-me i eren militars. Em van disparar però no em van donar perque em vaig llançar a terra, no podia ni parlar ni mourem de la por. Els meus companys pensaven que estava mort i en adonar-se que érem afganesos els turcs ens van tornar una altra vegada a l'Iran.
Aquesta vegada vam pactar amb un home per travessar la frontera. Era hivern i havíem de passar les muntanyes amb la neu arribant a la cintura en alguns llocs. Va ser molt dur però vam aconseguir entrar al territori de Turquia on em vaig quedar alguns mesos treballant com a sastre. La policia sovint m'exigia diners si no volia que em deportessin. Per això vaig decidir anar-me'n a Europa i de nou havia de contactar amb un altre home perque em facilités fugir a Europa.

Al febrer de 2009 vaig arribar a Madrid en avió. Buscava la Creu Roja perquè coneixia l'organització i perque estava molt perdut. Havia passat el perill però no tenia res, vivia amb els records i el trauma del passat. Després de demanar l'asil em van traslladar a un centre d'acollida a València i posteriorment a Barcelona perquè m'havien dit que aquí tindria més oportunitats de trobar feina. Tot aquest temps el que més temia era la denegació de l'asil i la deportació a l'Afganistan.

Aquest temor va desaparèixer quan vaig obtenir la protecció subsidiària, però fins i tot avui dia estic lluitant per superar el que em va passar. Tinc amics, gent amb qui confio, però ningú coneix la meva història. Hi ha massa paixtus aquí, explicar el que em va passar podria posar-me en perill fins i tot aquí. No sé res de la meva xicota, no estic en contacte amb ningú del meu país i tracto d'oblidar-ho tot i tallar el vincle amb el passat i construir una nova vida aquí a Barcelona. És una tasca difícil sobretot per la precarietat de la meva situació social, fa dos anys que busco treball, no trobo res i no rebo cap ajuda de les autoritats. Estic planejant obrir un local amb l'ajuda d'algunes organitzacions no governamentals però això està encara per veure. Perquè pugui començar la meva vida de nou necessito superar molts obstacles. La concessió de la protecció subsidiària per a mi va ser només el principi.

Persecució per motius religiosos

Encara que la Declaració Universal de Drets Humans proclama el dret de tota persona a la llibertat de pensament, de consciència i de religió, aquesta llibertat és un somni distant per a milions de persones. En molts països, la professió de certes creences teistes o atees, practicar creences minoritàries, la participació en cultes formals en privat o en públic, o l'abstenció de fer-ho, així com altres actes o expressions que comportin una opinió de caràcter religiós, poden resultar en persecució de la persona o de la comunitat.

Viktoria, 36 anys, Refugiada

Des de fa 16 anys, l'únic governador a Bielorússia ha estat Aleksandr Lukaixenko. Un cop votat, aquest senyor va canviar la Constitució, va eliminar les forces polítiques de l'oposició i efectivament ha convertit el meu país en l'última dictadura al continent Europeu. Durant els meus últims anys a Bielorússia les lleis cada vegada es feien més estrictes, el control policial de la població s'havia endurit moltíssim fins al punt que els resultats de les eleccions presidencials de 2001 van ser simplement falsificats. També, durant aquest període, els drets humans dels ciutadans es van veure disminuïts en tots els àmbits, incloent el dret a la llibertat religiosa.

L'Estat va atorgar tot el seu suport a una sola institució religiosa, l'Església Ortodoxa, que va començar a col·laborar extensivament amb el règim. Totes les altres religions van ser declarades prohibides, la qual cosa significava que el teu veí et podia denunciar per ser, per exemple, catòlic, i et podien multar per això. La situació és molt greu, ja que la religió és un dels aspectes més íntims de la teva vida. El govern no hauria de dictar en què has de creure i cóm has de viure la teva vida. A nosaltres, això, ens va afectar de manera molt personal perquè som hinduistes i practiquem el Shivaísmo de Kashmir. Em vaig convertir sent encara estudiant i vaig conèixer al meu marit a través de la comunitat shivaísta a Minsk. De sobte, ens vam veure obligats a practicar la nostra religió de manera oculta.

Com molta altra gent, vam participar en nombroses manifestacions, perquè encara crèiem que quedava algun marge de democràcia al nostre país, però ens vam equivocar. L'estiu de 2003 vam aparèixer en el llistat negre per les nostres activitats religioses i polítiques i ens van començar a perseguir. El meu marit va ser detingut il·legalment diverses vegades, al meu treball van començar arribar cartes explicant al meu cap que ell havia de vigilar-me. Agents del

Bielorússia

Bielorússia és governada per un règim autoritari. La situació de la societat civil i els mitjans de comunicació independents al país és ombrívola. Els periodistes i activistes pateixen l'assetjament en forma d'interrogatoris, detencions, arrestos i la confiscació de béns personals.[6] Al desembre de 2010, el president Aleksandr Lukaixenko, es va postular per a un quart període i va guanyar. Elegit per primera vegada al 1994, Lukaixenko va ser reelegit al 2001 i al 2006 malgrat les denúncies de frau electoral dels activistes, les organitzacions no governamentals internacionals i diversos governs, inclosos els de la majoria de Estats membres més la Unió Europea.[7] El govern de Bielorússia segueix violant la llibertat de religió dels ciutadans i ciutadanes en la legislació i a la pràctica. A causa de les seves extenses i intrusives estructures dissenyades per a controlar i restringir les comunitats religioses, alguns grups de drets humans van comparar la situació actual de la llibertat religiosa a Bielorússia a la sota el domini soviètic. La llei de la religió de Bielorússia de 2002 és molt opressiva per als estàndards europeus. El govern té una extensa burocràcia que supervisa de prop la vida religiosa a tot el país i assetja a alguns grups religiosos. [8]

[6] Human Rights Watch. World Report 2011. http://www.hrw.org/en/world-report-2011/belarus
[7] Amnesty International. Annual Report 2011. http://www.amnesty.org/en/region/belarus/report-2011
[8] United States Commission on International Religious Freedoms. Annual Report 2011. http://ncadcworld.wordpress.com/2011/06/02/belarus-religious-freedoms-u-s-report/

servei d' intel·ligència van visitar als meus pares i els van amenaçar. Fins i tot al meu fill, que llavors era molt petit, el van interrogar a l'escola preguntant sobre que fèiem i quin tipus de gent venia a casa nostra. Corríem el risc de ser detinguts indefinidament o simplement "desaparèixer".

També temíem que les autoritats poguessin separar-nos del nostre fill perquè no érem "bons ciutadans".

Quan el meu marit va ser detingut per tercera vegada, el van amenaçar dient-li que si no deixàvem de participar en "activitats perilloses" podria passar qualsevol cosa. Els nostres amics ens animaven a fugir, no per nosaltres, sinó pel nostre fill. Vam decidir escapar temporalment, almenys fins a les properes eleccions. Teníem pensat anar a Polònia però la frontera estava molt vigilada i no podíem aconseguir un visat, estàvem a la llista negra i el risc era massa greu.

Llavors, una amiga meva que treballava en una agència de viatges ens va oferir organitzar-nos un viatge a Espanya, perquè podia aconseguir que les autoritats Bieloruses, no s'adonessin sobre la sol·licitud del visat Schengen. Sabíem que era la nostra única oportunitat de sortir. La decisió va ser molt dura, sobretot perquè el nostre fill llavors tenia només 7 anys, nosaltres teníem la nostra pròpia casa, pertanyíem a la classe mitjana, els nostres amics i familiars es quedaven allà i no sabíem si els tornaríem a veure, i és clar, tenia por sobre el futur. La única cosa que coneixia d'Espanya era el Don Quixot de Miguel Cervantes, i de Catalunya no sabia ni tan sols que existia.

Vam arribar a Malgrat de Mar però en comptes de dedicar el temps per a les excursions o la platja, ens vam dirigir a la Creu Roja a Girona. Amb la seva ajuda, vam sol·licitar asil i ens enviaren a Puente Genil, un poblet a prop de Còrdova. Vam passar allà dos mesos fins que ens van admetre a tràmit, després ens vam traslladar a la Rioja on vam viure durant un any i vam fer alguns cursos lingüístics i de formació.
A la Rioja estàvem molt còmodes però vèiem que com a professionals allà no teníem moltes opcions, així que vam decidir mudar-nos a Barcelona.
Teníem una mica de diners, però pràcticament vam haver de començar de zero. Em sembla que hem tingut molta sort ja que rebem extensa ajuda i suport per part de les ONGs i de les autoritats. A més, la gent local sempre ens han tractat amb respecte. He pogut estudiar el que em facilita bastant la recerca de feina. Vaig començar a treballar en el sector turístic i el meu marit en l'hostaleria. La integració va ser molt fàcil tant per a nosaltres com per al nostre fill que potser es considera més català que bielorús ara. Per a ell, tornar al seu país nadiu i reintegrar-se seria bastant complicat.

Tot i que sóc conscient de que sóc una persona refugiada, que sóc estrangera, que els meus pares estan a Bielorússia i em moro de ganes de veure'ls, estic molt contenta aquí. Tinc amics, practico la meva religió, faig senderisme i, el més important, visc sense por. Visc en una Europa oberta, lliure i plural, tot el contrari al meu país. Això, ho valoro extremadament.

Knin, 29 anys, Refugiat

La meva família era d'un petit poble de Birmània i molt religiosa. Només teníem una escola d'educació primària, cosa que feia que molts nens comencessin a treballar només acabar l'ensenyament primari. Però jo volia continuar estudiant i per això quan tenia 13 anys, em vaig fer monjo i vaig viure en un monestir durant deu anys. Allà estudiava teologia budista i treballava com a mestre a l'escola del monestir.
Tanmateix, la meva ànsia de coneixement no s'havia calmat. Volia estudiar més enllà de la religió però no m'era permès, així que vaig començar a aprendre l'anglès d'amagat. Al final, me'n vaig anar a Mandalay, una ciutat al centre de Birmània per estudiar matemàtiques a nivell universitari i més tard poder començar

a ensenyar anglès. Treballava en un projecte anomenat Llegir i escriure per un pensament crític, que té com a objectiu millorar els estàndards d'educació en diferents països i és dut a terme per ONGs internacionals.
Òbviament, la junta militar de Birmània no tolera aquest tipus d'activitats i jo sabia que mirar de canviar res en aquest país era un assumpte perillós. La posició oficial no és en contra de l'educació, simplement no permeten l'enregistrament de diferents organitzacions, d'aquesta manera poden fer servir la seva suposada il·legalitat en la seva contra i de la gent que treballa per ells. A més, arran de les protestes de 2008, vaig començar a involucrar-me en les activitats d'una altra organització – Activistes per l'Abolició de la Dictadura Militar.- Aquesta era una més secreta i perillosa perquè era de caire polític.

Volíem aconseguir una cosa ben senzilla: difondre la paraula sobre la repressió i la violació dels drets humans perpetrats per la junta governant. La vasta majoria de la gent de Birmània no té ni idea de l'empresonament arbitrari d'activistes, de la persecució de les minories i altra mena de barbaritats que fan les autoritats. El meu rol era escriure certa informació, que seria llavors distribuïda als carrers per altres monjos. Esperàvem que les nostres activitats contribuïssin a l'alliberament de presoners polítics.
Crec que les autoritats van començar a sospitar ràpidament. Recordo que un cop havia d'anar a Tailàndia per fer un curs pel projecte de pensament crític i em van detenir i interrogar a la tornada. Afortunadament, com no tenien proves i degut al meu estatus de monjo van haver de deixar-me anar. Tanmateix, vaig haver de signar un compromís dient que no contactaria cap organització estrangera en el futur. Vaig saber en aquell moment que ara si estava a la seva llista. Aviat les meves pors es van fer realitat. No sé de quina manera les autoritats descobriren la nostra organització secreta però un dels nostres membres va ser detingut. Van venir detectius al monestir preguntant per un altre membre que era íntim amic meu. Ens vam sorprendre

Birmània

BIRMÀNIA[9] és un país en el sud-est d'Àsia. Els militars han dominat el govern des que el general Ne Win va liderar un cop d'estat al 1962 que va enderrocar al govern civil de U Nu. Es van celebrar eleccions democràtiques al 1990, però quan la Lliga Nacional per la Democràcia (NLD) va guanyar per aclaparadora majoria, els resultats van ser ignorats i la junta militar va augmentar la repressió.
Avui dia, segons Amnistia Internacional, "la tortura s'ha convertit en una institució"[10] a Birmània. Informes de les Nacions Unides, Human Rights Watch i altres grups han reiterat una detallada lletania d'abusos horribles, com els assassinats, la tortura, la violació de dones i noies, la detenció sense judici, els desplaçaments forçats massius, i el treball forçós. El país va celebrar les seves primeres eleccions en 20 anys el novembre de 2010, però van ser condemnades com un intent de legitimitzar la dictadura militar. Més de 2.100 presos polítics, entre ells monjos, artistes, periodistes i activistes romanen tancats a les seves terribles presons, tal i com va succeïr amb l'activista i Nobel de la Pau Aung Sang Suu Kyi que va estar quinze anys empresonada, privada de llibertat o en arrest domiciliari.

[9] www.burmacampaign.org.uk
http://www.hrw.org/asia/burma.
[10] Drets Humans a Birmània, Burma Campaign UK
http://burmacampaign.co.uk/index.php/burma/about-burma/about-burma/human-rights.

perquè era tan secreta que ni tan sols nosaltres sabíem gaire sobre ella: qui eren els líders o qui escrivia tots els fulls d'informació. Vaig començar a preocupar-me per la meva pròpia seguretat. No sabia si m'estaven espiant o seguint i quan un tercer membre va ser detingut al nostre monestir, vaig comprendre que el meu torn podia arribar en qualsevol moment.
Mentrestant, havia estat intentant aconseguir un visat per venir cap a Espanya durant els tres mesos anteriors. Tenia amics a Barcelona que m'havien convidat a visitar el país i en el que moment la meva sol·licitud de visat es va aprovar, vaig tenir l'oportunitat única de fugir del país, al menys per un temps, fins que les coses es calmessin. Un cop a Barcelona, vaig rebre un correu electrònic d'un amic dient-me que no havia de tornar. Amb les eleccions de 2010 la repressió s'havia incrementat i diversos membres havien estat detinguts. Vaig parlar amb els meus amics a Barcelona i em van recomanar que sol·licités l'asil. Així és com la meva visita inicialment prevista de tres mesos s'ha transformat en una estança indefinida.

"En un principi tenia por de viure aquí. Sóc un monjo, una persona sagrada al meu país. Això implica certes condicions com vestir la meva túnica, per exemple, i no puc treballar, haig de viure de la caritat d'altra gent. Com podia fer-ho aquí?"

La comunitat budista de Catalunya és molt petita, i gairebé tots són tibetans, que practiquen un tipus diferent de la meva religió. Realment no volia quedar-me però tampoc podia tornar, així que vaig anar a la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat i l'advocada em va explicar què era l'asil i com era el procés. Em va explicar que tan sols el 6% de les persones que sol·liciten protecció internacional són finalment reconegudes amb l'Estatut de Refugiat. Tenint en compte la quantitat de països que tenen guerres i repressió, realment no creia que esdevingués un d'ells.
Vaig esperar la resposta durant uns mesos en els que vaig viure en els pisos de acollida temporal per a sol·licitants de protecció internacional que la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat gestiona a Sabadell. La meva vida ha canviat dramàticament.

A Birmània, jo havia viscut com un príncep i era una persona sagrada, tenia un estatus molt especial dins la societat i aquí era simplement una altra persona, un altre qualsevol. De vegades, ha estat difícil adaptar-m'hi, però intento entendre que les coses simplement funcionen diferent aquí. Vull trobar una feina com a monitor de nens i crec que la meva experiència de professor seria molt útil, m'encanta estar envoltat de nens.

M'agradaria poder estudiar treball social a la universitat i potser treballar amb gent que té VIH i SIDA. Sobre tot vull arribar a ser independent i ser capaç de mantindrem sol. Després de disset anys de dependència absoluta dels altres el meu somni es prendre la vida amb les meves mans. I un dia, quan les condicions socials i polítiques a Birmània canviïn, tornaré i contribuiré a fer del meu país un lloc millor.

Persecucións per orientació sexual i per motius de gènere

Encara que la persecució per motius de gènere i per orientació sexual no estigui reconeguda explícitament en la Convenció de Ginebra sobre les persones refugiades, ha estat emparada en el supòsit de pertinença a un determinat grup social . Cal remarcar que la Llei Espanyola d'Asil del 2009 va incloure el gènere i la orientació sexual com a motius de persecució.

L'orientació sexual i la identitat de gènere són aspectes essencials del nostre ésser i mai han de donar lloc a discriminació o abús. Els col·lectius de defensa de les persones lesbianes, gais, bisexuals i transsexuals han anat avançant en la conquesta d'alguns drets i la visibilització de la comunitat LGBT. Però fins i tot avui, en moltes societats ens trobem davant d'una realitat que implica no només discriminació i desigualtat, sinó també persecució i violència - i en ocasions la tortura i l'execució – de membres d'aquest col.lectiu.

Les persecusions per motius de gènere tenen lloc quan les violacions dels drets humans tenen relació amb el paper que se li assigna a una persona per la seva pertinença a un sexe o degut a la seva identitat de gènere. Existeixen moltes formes d'aquest tipus de persecució, la violència a la dot, mutilació genital femenina, maltractaments, fins i tot homicidis comesos en nom de l'honor com càstigs per la transgressió de normes socials, la tracta de persones, la prostitució forçosa, la violència intrafamiliar sota un clima d'impunitat, les normes discriminatòries o els abusos sexuals com a arma de guerra. La petició per motius de gènere no esta limitada al sexe femení, però es una realitat que les dones pateixen amb gran diferència aquest tipus de persecució i violència.

Kazakhstan[11]

A la Unió Soviètica, l'homosexualitat era considerada un delicte i era castigada amb pena de presó. Des de la seva caiguda, molts dels nous Estats independents, incloent Kazakhstan, han despenalitzat les relacions sexuals entre persones del mateix sexe. Malgrat que això va ser sens dubte un important pas endavant, les persones LGBT a Kazakhstan encara s'enfronten a la discriminació i els prejudicis sobre la base de la seva orientació sexual o identitat de gènere durant el curs de la seva vida quotidiana. Manifestacions d'actituds negatives cap a les persones LGBT, com l'exclusió social, burles, i la violència sovint causen dany físic, psicològic i moral a les víctimes. Una paraula comuna despectiu per referir-se a les persones LGBT en rus significa literalment "pederasta" mentre que la paraula per als heterosexuals és "normal." Per tal d'evitar els perills plantejats pels homòfobs i transfobs, moltes persones LGBT es senten obligades a mantenir la seva orientació sexual o la seva identitat gènere en secret. La majoria consideren que és necessari amagar-la de les persones en el lloc de treball per a conservar la seva ocupació i evitar l'hostilitat dels caps i companys de treball. Els intents de denunciar la violència homofòbica a la policia sovint s'enfronten amb la resistència i fins i tot hostilitat per part d'agents de l'ordre.

[11] Informació: "Unacknowledged and Unprotected: Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender People in Kazakhstan" by Soros Foundation (http://www.soros.kz/sites/default/files/LGBT_report_end_web_1.pdf); http://www.kzblog.net/2008/06/14/kazakhstan-to-have-first-gay-pride-parade/

Ivan, 32 anys, Sol·licitant d'asil

La primera agressió per ser gai va ser al maig del 1996, quan tenia disset anys. Just havia acabat l'institut i estava preparant-me pels exàmens de selectivitat. Un grup d'homes desconeguts van començar a pegar-me al cap amb un pal de metall al centre de la meva ciutat. Era l'hora de dinar i havia molta gent al voltant però tothom feia veure que no veia res. Quan vaig recuperar la consciència a l'hospital, la commoció cerebral que patia era tan forta que havia perdut la capacitat de llegir. La policia va obrir una investigació, i em van començar a preguntar a qui devia diners. Quan els vaig explicar que no tenia deutes, van proclamar que al nostre país la gent no rep pallisses per res i em van intimidar perquè retirés la denúncia.

Em van dir que si no la retirava tota la ciutat es donaria compte que era gai, així que ho vaig fer, no volia més problemes. Després de recuper-me vaig sortir de l'hospital amb cicatrius enormes al cap. Només dues setmanes després vaig rebre una altra pallissa i havia de tornar a ser hospitalitzat. I, creieu-me, jo no portava cap tipus de senyalització per indicar la meva sexualitat, no tenia ni tan sols l'arrecada que en alguns països solen portar els gais. Crec que l'única cosa que potser em podia destacar d'altres nois era el fet que em vestia bé, però només això. Al 2006 em vaig mudar a la capital del país, Almaty, enfrontant-me cada dia a diferents formes de discriminació.

Potser l'exemple més clar va ser l'incident a la botiga on jo treballava com a gerent. Un dia va venir un client una mica nerviós i buscava una peça que no teníem. Li vaig intentar explicar que la podria trobar en una altra de les nostres botigues, però en comptes de deixar-me donar-li la direcció d'una d'elles l'home em va donar una bufetada i em va dir alguna cosa així com "només faltava que els maricons comencessin a ordenar-me". Quan el director es va assabentar de l'incident en lloc de donar-me suport em va amenaçar dient-me que si tornava a passar una cosa semblant m'acomiadaria.

Per tot això, jo gairebé no sortia de casa. Ni tan sols freqüentava l'única discoteca gai a la ciutat d'Almaty, perquè cada dos per tres els meus amics m'explicaven els enfrontaments que hi havia, fins i tot tirotejos. Alguns nois sortien de la discoteca, agafaven un taxi i desapareixien. Una cosa semblant també passava en el camp de l'activisme i l'organització de la comunitat LGBT. Per temor basat en les meves prèvies experiències no vaig participar en res. Malgrat la meva prudència em van tornar a agredir al 2008. En aquest moment vaig decidir anar-me'n perquè em vaig adonar que viure a Kazakhstan estava posant la meva vida en perill cada dia. Qualsevol d'aquestes pallisses podia acabar en una discapacitat seriosa o fins i tot amb la meva vida.

La meva mare al principi estava molt preocupada però amb el temps es va adonar que era millor que me n'anés. Vaig començar a buscar informació per internet i vaig descobrir que a Espanya la comunitat LGBT tenia molts drets, des de les festes de l'orgull gai fins al matrimoni. A més, ja havia estat a València per negocis al 2006, i almenys, podia imaginar com era el país. Així que vaig obtenir un visat turístic i me'n vaig anar.

No tenia pensat demanar asil perquè no pensava que fos possible, de fet no sabia què havia de fer. No coneixia a ningú, no parlava l'idioma, no tenia cap pla. Vaig arribar amb cinquanta euros a la butxaca i una habitació d'hotel pagada per cinc dies. Una dona russa que vaig conèixer a plaça Catalunya em va indicar on era l'oficina de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat. Parlant amb l'advocada em va explicar que per la meva condició i tot el que m'havia passat a Kazakhstan podia demanar protecció internacional. He de reconèixer que va ser molt difícil entendre el procediment, estava espantat per la incertesa que m'envoltava. No tenia res aquí i no podia tornar al meu país.
Amb la sol.licitud d'asil i, a poc a poc, la incertesa i la por han anat disminuint. L'aprenentatge de la llengua ha estat fonamental per a això. Vaig estudiar i vaig començar a buscar feina. Sóc enginyer químic, però com és tan difícil convalidar el meu diploma aquí vaig treballar en una perfumeria. La meva experiència laboral a Barcelona ha estat fins ara molt diferent a la d'Almaty. Aquí els teus caps et tracten amb respecte, tot és més ordenat, la gent és més educada.

> "Però potser, el més important és que puc viure sense por. No he d'amagar res, i puc viure com una persona normal, ara tinc parella. En altres paraules, tinc una vida corrent."

En el futur em veig arrelat, obtenint estudis universitaris i creant una família a Barcelona. Per poder fer això necessito que la decisió sobre la meva sol·licitud d'asil sigui positiva. Ara mateix fa més de dos anys que estic esperant i, mentrestant, construint tota una vida aquí.

Hamida, 41 anys, Refugiada

Vaig néixer i créixer a Saida, un poblet d'Algèria. Ja de petita mai volia portar faldilles, jugava amb els nens i m'atreien les nenes. Però no sabia què significava això fins que vaig complir els disset anys. Poc a poc vaig començar a adonar-me que era lesbiana. Mai podia explicar a la meva família com em sentia perquè és molt conservadora. Als divuit anys la família va començar a pressionar perquè em casés, i sense donar cap explicació vaig fugir a la ciutat d'Oran.

Allà em sentia més lliure però des del principi vaig tenir problemes amb els veïns i la policia pel meu aspecte però jo no volia canviar. No sóc ni era una dona femenina, mai portava el vel, tenia els cabells curts ... Treballava en un restaurant així que pels horaris moltes vegades tornava a casa tard. El primer cop que vaig anar a la policia per denunciar que m'havien agredit no em van escoltar, em van insultar i em van

Algèria

El poble d'Algèria segueix sent víctima d'àmplies vulneracions dels drets humans, tals com les restriccions a la llibertat dels mitjans de comunicació i de reunió, l'abús policial de sospitosos de terrorisme durant els interrogatoris, la impunitat que s'ofereix als membres de les forces de seguretat i grups armats pels crims del passat, i la manca d'investigació sobre a les persones víctimes de desaparició forçada per agents de l'Estat durant el conflicte civil a la dècada de 1990.[12]

L'homosexualitat és il·legal per als homes i les dones. Qualsevol que sigui considerat culpable de mantenir relacions sexuals amb persones del mateix sexe, pot ser castigat amb una pena de presó que pot durar de dos mesos a dos anys.[13] Les actituds públiques cap a la comunitat LGBT són violentament homòfobes, els gais són l'objectiu dels fonamentalistes islàmics, i els crims d'honor per la família i el rebuig social són freqüents.[14] La policia sovint està involucrada en l'assetjament a la comunitat LGBT, actuant amb total impunitat.[15]

[12] Human Rights Watch. World Report 2010. http://www.hrw.org/en/node/87706;
[13] Discover Algeria Blog, 2011. http://www.conseilconstitutionnel-dz.org/lesbian-gay-bisexual-transgender-law-and-rights-in-algeria.htm
[14] Immigration and Refugee Board of Canada. 2007. "Treatment of homosexuals by society and government authorities" http://www.unhcr.org/refworld/docid/474e895c1e.html
[15] Ibid.

fer por. A partir d'aquest dia la policia ja em coneixia, m'assetjaven, em detenien, algunes vegades es pixaven sobre meu, m'insultaven, i inclús, em van amenaçar de mort.

"Per a la gent del barri jo representava una desgràcia. Em maltractaven intentant fer-me marxar a una altra part de la ciutat però la meva situació financera no m'ho permetia. Intentava evitar-los."

Un dia, l'any 1993, en arribar al meu edifici després de treballar vaig trobar a un veí, esperant-me a la porta. Em va insultar i va intentar marcar-me la cara amb una navalla però al resistir-me em va tallar el coll d'una banda a l'altra. Vaig passar quinze dies en coma. Estava sola quan em vaig despertar, volia denunciar-ho i em van tornar a amenaçar. Encara tinc una cicatriu gegant de record.

Vaig començar a plantejar-me la fugida però necessitava temps i diners. A més, era impossible aconseguir el visat per Europa, per tant continuava tement constantment per la meva vida. L'any 2000 vaig conèixer la Malika, una noia jove i del mateix poble que jo i vam començar una relació de manera molt discreta. Ella havia patit, fins i tot, més maltractaments que jo, també havia escapat i per això tenia una enorme por de la gent. La meva companya, a causa d'aquesta tensió i pressió, va decidir tornar a Saida, al seu poble, després de dos anys de relació sense dir-me res. No podia estar realment amb mi i no podia guanyar-se la vida a Oran. Em vaig quedar sola una altra vegada i com el maltractament no acabava cada vegada més pensava en marxar.

Al 2007 un amic em va avisar que hi havia una pastera que anava a sortir aquell mes. M'hauria pogut permetre marxar en avió com una persona normal però com no podia aconseguir un visat vaig haver de arriscar la meva vida creuant la Mediterrània en una pastera de 4 metres per 80 centímetres. Sabia que seria perillós, però em semblava millor morir a

la recerca d'una vida diferent que seguir així. El viatge va durar divuit hores, érem vuit persones, tots morts de por. En veure la terra vaig tornar a néixer. No tinc paraules per descriure com de feliç em vaig sentir.
Vaig desembarcar a Almeria amb trenta euros a la butxaca i immediatament em van detenir. El traductor d'Almeria em va insultar i crec que no va explicar el que jo li deia a la policia. Per a ell el ser lesbiana era un pecat sense perdó. Jo tenia molta por de la policia però resulta que em va tractar amb respecte i em va portar al Centre d'Internament per Estrangers de Zona Franca a Barcelona. En cap moment em vaig plantejar sol·licitar l'asil perquè pensava que només li donaven als polítics, no a dones com jo. Vaig explicar la meva història al treballador social del centre d'Internament, i al dia següent em va presentar a l'advocada de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat, qui em va explicar que podia demanar la protecció internacional a Catalunya.
Vaig solicitar l'asil el 17 d'octubre de 2007, i després de vint-i-set dies de detenció vaig sortir del centre. He esperat la resposta de les autoritats durant dos anys i tres mesos, durant tot aquest temps temia que em tornessin a Algèria. No hi podia tornar mai, m'hagués suïcidat. Al 2009 vaig rebre una trucada des de Jerez, era la Malika. La meva commoció va ser tan gran que no sabia ni que dir-li. Em va explicar que després de tornar al seu poble va ser obligada a casar-se, va tenir un fill i va patir molt maltractament. M'explicava que no havia deixat d'estimar-me mai i per això em va venir a buscar a Oran. Allà, una amiga nostra li va explicar que jo ja portava dos anys a Barcelona, li va donar el meu número de telèfon però la Malika no volia trucar-me perquè temia que jo ja no l'estimés. Així que també va agafar una pastera cap a Espanya.
Vam aconseguir que pogués arribar fins a Barcelona i demanar l'asil aquí. L'hi han denegat i ha interposat un recurs, estem esperant. No té dret a treballar, vivim juntes i hem de pagar-ho tot amb el sou del meu treball a la cuina d'una residència d'ancians. A més, ara estic de baixa, perquè fa alguns mesos vaig tenir un accident laboral i vaig patir una hèrnia discal. La situació és molt dura, hi ha molts mesos que a la segona setmana del mes ja no tenim diners per comprar menjar.
Mai m'he penedit d'haver vingut aquí. Millor moro de fam a Barcelona que tornar a Argèria a patir l'assetjament i la por. Per la meva família jo estic morta i per a la gent del meu país no mereixo viure. Estic intentant seguir endavant però sí que necessitaria una mica més d'ajuda.

Leila, 28 anys, Refugiada

Des de sempre he recordat el meu pare com una figura despòtica que obligava a tothom a fer el que volia. Exercia el seu control a través dels diners que disposava, si tu estaves dins del seu cercle, complies les seves expectatives i no desafiaves la seva posició d'autoritat podries tenir una vida molt simple i còmoda. En el moment que sorties d'aquest cercle et podia fer de tot menys coses bones.
Amb 17 anys vaig conèixer a l'Ahmed. Era molt jove, deu anys més jove que ell, estudiava filologia anglesa a la Universitat de Damasc i em vaig enamorar, però el meu pare no consentia la relació perquè l'Ahmed no pertanyia a la mateixa classe social. En part tenia raó perquè amb el temps aquest home m'ha demostrat que l'única cosa que realment li interessava era estar a prop dels diners i de la influència de la meva família.
Però com en aquell moment jo no sabia això vaig començar a sortir amb ell contra els desitjos de la meva família. El meu pare va contractar gent per vigilar-me a la universitat, em va prohibir utilitzar el telèfon i aviat em va tancar a casa. Durant tot aquest temps, és a dir cinc o sis mesos, tant ell com els meus germans em van maltractar verbal i físicament mentre la meva mare, pel fet de ser dona, no podia ajudar-me. Quan ja no podia aguantar més vaig intentar suïcidar-me.
Al final, vaig trucar al Ahmed. Li vaig proposar casar-nos pel xeic, la qual cosa ens donaria els mateixos drets que aquí s'atorguen a les parelles de fet. Quan em va dir que sí vaig escapar de casa corrent amb una mica de roba i sense

Síria[16]

La violència contra les dones és comú, però la gran majoria dels casos no són denunciats. Les dones maltractades tenen el dret legal d'acudir als tribunals però poques ho van fer per l'estigma social associat a aquesta acció. La violació és un delicte greu i no hi han lleis contra la violació conjugal. Si la persona que comet el delicte es compromet a casar-se amb la víctima no s'enfronta a cap càstig. La família de la víctima, de vegades, està d'acord amb aquesta disposició per tal d'evitar l'escàndol social i l'estigma associats a aquest delicte. Una mare divorciada perd el dret a la custòdia física dels seus fills quan arriben a l'edat de 13 anys i de les seves filles als 15 anys i la tutela o control sobre l'exercici dels drets legals dels nens sempre es queda al costat patern de la família.

16 http://www.hrw.org/world-report-2011/syria; http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2004/41732.htm.

diners. Tot i que la seva família tampoc estava molt emocionada, principalment perquè temia que el meu pare pogués matar el seu fill, ens vam casar i ens vam mudar a la casa de la seva àvia.
Per a mi, el factor més important potser ni tan sols va ser l'amor, sinó que jo veia a l'Ahmed com l'única sortida de l'opressió i la violència que patia a casa. Ell va cridar al meu pare i li va explicar que fes el que fes nosaltres continuaríem junts. La meva família va exigir que almenys celebréssim un casament per quedar bé de portes enfora. Sabia que el meu pare no vindria a la celebració i no esperava veure a la meva mare arribar amb la cara marcada plena de blaus.

"La violència de gènere ha estat present a casa nostra tota la vida i sempre que passava alguna cosa amb els fills ho pagava la meva mare."

Ens vam mudar a la casa dels seus pares perquè l'Ahmed no tenia prou diners per pagar una casa pròpia, va ser un malson. Jo tenia una relació molt dolenta amb ells, especialment amb la meva sogra. Quan em vaig quedar embarassada tenia 19 anys i el meu marit em va pegar per primera vegada. Vaig començar a viure un altre cop rodejada de violència i insults, però vaig aconseguir acabar els meus estudis i començar a treballar com a professora d'anglès. Quan el meu fill va tenir un any l'Ahmed es va mudar a Barcelona perquè allà tenia família i a Damasc no hi guanyava prou. Em vaig quedar sola amb el nostre fill i els meus sogres i el maltractament va continuar.
Així, durant els tres anys que vaig passar allà sense l'Ahmed, la meva sogra m'insultava i el seu marit em pegava. El meu pare rebutjava veure'm perquè no reconeixia el meu fill i jo, com a dona, no podia viure sola a Síria. Havia de marxar d'allà i com no tenia alternativa, vaig trucar al meu marit dient-li que volia començar de nou i a Barcelona. Em va dir que sí i em vaig preparar per al viatge. Vaig arribar el setembre

de 2006 amb un visat turístic. Ja esperava problemes perquè en realitat no volia estar amb ell, sinó que el veia un altra cop, com una sortida del malson que era la meva vida.

Vam començar a viure junts i la violència va començar de nou. Entre altres coses, si no volia dormir amb ell pegava el nostre fill per a obligar-me. Estava pràcticament tancada al pis, no parlava ni una paraula de castellà i tenia por de ser tornada a Damasc perquè el meu visat havia vençut. Després d'uns quatre mesos vaig conèixer una noia de Síria que, en veure els blaus i el meu estat d'ànim, em va aconsellar anar a un despatx al carrer Princesa, on treballava una amiga seva que era advocada i parlava anglès.
Vaig parlar amb ella i em va dir que havia de denunciar el meu marit, però jo no volia fer-ho perquè tenia molta por de ser retornada i perquè tampoc coneixia els meus drets. Així que no vaig fer res fins que un dia l'Ahmed va arribar a casa i jo no li havia escalfat el menjar. Es va enfadar i em va començar a colpejar, em va agafar pels cabells i va arrossegar-me fins a la porta. Tot això a la vista del nen. Va treure les claus del pis de la meva bossa i em va tirar fora. Així estava, al carrer en camisa de dormir, agredida, i sense un lloc on anar. Vaig trucar a la advocada i amb ella vam anar als Mossos d'Esquadra a denunciar a l'Ahmed.

Al cap de mitja hora, el meu fill ja estava amb mi i el meu marit estava detingut. Sentia moltes coses, una estranya barreja de por i alegria. Ens van acollir en un alberg i al dia següent havia de declarar davant del jutge. Em va venir a veure la meva cunyada i em va començar a pressionar dient que si declarava em traurien el fill i mai el tornaria a veure. La vaig creure i no vaig declarar i el van deixar en llibertat. Vaig tornar a viure amb ell perquè no tenia on anar i al cap d'una setmana em va agredir una altra vegada, vaig acudir a la advocada i aquesta vegada vam anar a la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat. Allà vaig parlar amb la advocada que em va informar que podria demanar protecció internacional.

Mentrestant, l'Ahmed va trucar al meu pare i li va explicar que jo em volia divorciar d'ell i que volia sortir de casa. Per al meu pare això representava una deshonra tan gran que em va trucar dient que em mataria, que enviaria al meu oncle que vivia a Polònia a matar-me. Jo sabia que el risc era real, per això, quan en l'entrevista d'asil em van preguntar per què buscava protecció a Espanya, vaig contestar: "Vull viure". Vaig esperar la resposta a la demanda de protecció durant tres anys, i tot aquest temps amb el meu fill vam estar a Sabadell, un any i poc més als pisos d'acollida temporal a Sabadell.

Als sis mesos després de ser admesa a tràmit vaig començar a treballar cuidant a gent gran i a estudiar infermeria. Quan vaig finalitzar el procés del divorci vaig sortir dels pisos d'acollida i vaig passar a un pis de protecció oficial a Sabadell, però jo no em sentia bé en aquell barri. Hi havien molts aldarulls i jo temia pel nen. Després de demanar un canvi vaig decidir seguir endavant sense ajuda de ningú. Just havia acabat els meus estudis i començava a treballar d'infermera, alhora que cuidava a unes àvies particularment. Tot el meu temps lliure el passava amb el meu fill i els dies que treballava les dotze hores, el deixava en un casal.

Era dur però per primera vegada en tota la meva vida era una dona independent i prenia les decisions sense por. M'havia costat arribar-hi i per fi estava bé. Vaig conèixer l'Andrei i vam començar a sortir, encara que tenia moltes manies i molta desconfiança als homes en general. Actualment vivim junts en una masia en un poblet del Vallès Occidental i, des de fa set mesos som pares. L'any que vé demanaré la nacionalitat espanyola perquè sento que pertanyo a aquí. Aquesta societat m'ha donat tot el suport, la llibertat i la seguretat que m'havien negat a Síria. No ho canviaria per res.

La fugida en contextos de conflicte armat

La guerra i la violència ètnica, tribal, política i religiosa són les principals causes per les que les persones refugiades fugen dels seus països. De fet, avui dia, els tres principals països d'origen dels refugiats són l'Afganistan, l'Iraq i Somàlia. La majoria de persones refugiades que han fugit per conflictes armats, segons l'ACNUR 5'5 milions de persones, han trobat refugi en els països veïns com Pakistan, Iran, Síria, Kenya o Etiòpia. En la majoria dels casos, s'estableixen en grans campaments de refugiats on tenen els seus drets d'accés al treball, a la salut i l'educació, així com a la llibertat de circulació, restringits. Han de sobreviure amb les donacions i el suport de l'ACNUR i de diverses organitzacions no governamentals.

Ayan, 20 anys, Sol·licitant d'asil

L'anarquia i els enfrontaments van arribar al meu país amb la destitució del president Siad Barre al 1991, el mateix any que jo vaig néixer. Des de llavors la meva ciutat, Mogadiscio, ha vist guerra després de guerra i fins i tot avui dia està atrapada en la violència. Els que pateixen més no són la gent del govern de transició, ni dels grups militars, ni els soldats etíops que estan al país. Els que pateixen més són les famílies a Mogadiscio. Nosaltres som quatre germanes i dos germans.

> "La meva mare sempre temia per nosaltres i ni ens deixava sortir al carrer. Fins i tot, quan estàvem dins de casa, a vegades, ens dispersava. Ja que en cas d'enfrontaments no morissim tots alhora amb l'explosió d'un morter."

El meu pare havia estat soldat en el govern de Siad Barre i quan va començar la guerra civil es va veure incapaç de treballar perque era massa perillós. El perill i els enfrontaments, en general, també han estat la raó per la que no he estudiat. He estudiat l'Alcorà i una mica d'anglès, la meva mare em va ensenyar a llegir i escriure en el meu idioma. No són molts els nens que tenen l'oportunitat d'estudiar a Somàlia.

Vivíem dels diners que guanyaven la meva mare i el meu oncle venent fruita i verdura a la ciutat. Fins i tot quan érem petits érem conscients del risc que comportava treballar a Mogadiscio. Cada dia quan la meva mare sortia de casa teníem por de no tornar a veure-la, però no ens quedava altra si volíem menjar. La meva mare venia en un mercat mentre el meu oncle tenia un carro amb el que portava els productes a la ciutat. Es movia principalment pel centre de la ciutat perque allà es trobava la gent que tenia diners, les persones que treballaven pel govern de transició.

Somàlia[17]

Des de l'enderrocament del govern de Siad Barre el gener de 1991, el conflicte civil ha esmicolat Somàlia i ha provocat amb el col·lapse de l'Estat i de l'economia del país. Malgrat el trasllat del Govern Federal de Transició a Mogadiscio, la inseguretat alimentada per cabdills rivals i la milícia Al-Shabaab continua sent una preocupació important.
La crisi humanitària que pateix Somàlia no ha mostrat signes de retrocés en els últims anys. Mentrestant, el conflicte armat s'ha intensificat en el centre i el sud, matant i desplaçant a milers de persones. En tot el país, les persones estan sent violades i mutilades. Sistemàticament, les víctimes son atacades a causa del seu origen ètnic i o pertinença a un determinat clan. La pitjor sequera en els últims 50 anys, i la conseqüent fam que està generant, està agreujant la crisi en un país que ha estat sense un govern efectiu des de fa gairebé 20 anys.

[17] ICRC Annual Report 2001: Somalia; http://www.crisisgroup.org/en/key-issues/research-resources/conflict-histories/somalia.aspx

L'any passat, uns homes de l'Al-Shabab van venir a casa per espantar al meu oncle. Van parlar amb ell dient que si no deixava de vendre fruita a la gent del govern el matarien a ell i m'agafarien a mi. Les noies joves són un blanc per a l'Al-Shabab perquè les poden violar i forçar a casar-se amb aquests homes. Jo no sabia exactament què podien fer-me. Maten a molta gent sense cap raó i els maten per res. No obstant això, el meu oncle no podia deixar de vendre perquè necessitàvem els diners.
Així que, un dia quan estàvem a la casa, vam escoltar trets fora i vam sortir a veure què passava. Era el meu oncle, li havien disparat i ja estava mort i no podíem fer res. Va ser una cosa horrible, tots estàvem plorant. No diria que sentíem ràbia perquè quan la cosa és tan cruel, no sents ràbia, sents una tristesa enorme, sents que la vida és molt dolenta. Al mateix temps, tota la meva família, sobretot la meva mare, estaven molt preocupats per mi. Estaven pensant com allunyar-me d'aquests homes.
Al cap de poc, un altre oncle va venir a casa amb una dona que jo desconeixia. Ens va explicar que aquesta dona podia portar-me a un lloc segur i que jo havia d'anar amb ella. Estava molt trista perquè no volia anar-me'n. Jo volia quedar-me amb la meva família. El dia que vaig sortir estava molt afligida, estava plorant tot el temps. La meva família també marxava per la por però no volien dir-me a on. Al final, amb molta pena, vaig anar a l'aeroport amb aquesta dona. Em va donar alguns papers i em va dir que no parlés amb ningú i la vaig seguir fins que vam pujar a l'avió. Estava aterrida de por.

Quan vam baixar de l'avió jo no sabia on estàvem. Tot d'una, ja a l'aeroport, la dona va desaparèixer i em va deixar sola. Vaig anar a la policia i els vaig donar els papers que tenia. Em van preguntar què era això, i jo els vaig contestar que no sabia. Quan els vaig dir que era de Somàlia, em van posar en una zona especial a l'aeroport on vaig passar tres dies i on em van fer una entrevista per esbrinar si de veritat jo era de Mogadiscio i per què havia vingut a Espanya.

Després em van deixar sortir. En un primer moment, vaig passar dos dies en un alberg a plaça Universitat i després em vaig mudar als pisos d'acollida temporal de la Creu Roja a Sant Feliu de Llobregat. Tot aquest temps em sentia fatal, no entenia el que estava passant, no sabia res d'aquesta ciutat, ni de la gent i, sobretot, no sabia on era la meva família. Sabia que no podia tornar a Mogadiscio però tampoc sabia com podia quedar-me. Van passar alguns mesos i la meva situació es va estabilitzar una mica, al menys vaig aprendre a llegir un mapa i així quan em perdia per a Barcelona, podia mirar on era.

He fet alguns cursos de castellà i de formació en neteja, ara mateix estic fent pràctiques en una empresa d'aquest sector i estic buscant feina. Però la meva ment i el meu cor estan turmentats perquè trobo molt a faltar la meva família i tinc moltíssima por de no tornar-los a veure mai més, i no sé ni on són. A més, no em queda molt temps en el pis d'acollida i temo que si no trobo feina abans que me n'hagi d'anar hauré de viure al carrer. Aquestes coses no em permeten ni estudiar ni dormir. És una lluita.

Hussein, 41 anys, Permís de residència per raons humanitàries

Al juny de 1998 va néixer el meu primer fill, en Hadi. Ens vam adonar molt aviat que alguna cosa passava amb la seva salut. Aquest temor va ser confirmat quan el vam portar a l'hospital on només ens van dir que el nen tenia problemes al cor i ens van enviar a veure un cirurgià en un centre especialitzat. Aquest cirurgià ens va dir que havíem d'esperar quatre anys per poder operar-lo. Tot i que abans de la guerra, a l'Iraq, teníem bons metges, aquest centre mèdic privat era l'únic lloc on es podia realitzar l'operació.
Després d'esperar quatre anys vaig aconseguir una plaça en el centre però els metges em van fer saber que era massa tard per a operar al meu fill, perquè havien d'haver-ho fet abans que en Hadi complís els sis mesos. Ens deien que no hi havia res a fer. Estàvem

parlant del meu fill gran, després d'esperar una solució durant quatre anys i al final adonar-nos que no quedaven opcions mèdiques per a ell. Va ser el dia més trist de la meva vida. La meva dona com a mínim no sabia tots els detalls, però jo sí, i aquest coneixement era un pes que m'oprimia el pit.
Poc després, al 2003, va començar la invasió de l'Iraq. Nosaltres, com a civils, no podíem canviar res. Tota la família vam anar al camp, a la casa de la meva germana per salvar-nos del bombardeig durant els primers 20 dies de la guerra. El primer any de la invasió, el país vivia en relativa tranquil·litat. La majoria esperàvem que la derrota de Sadam Hussein portaria l'Iraq a una situació millor, en canvi, ens va portar a una guerra civil. A casa nostra; al bell mig de la miserable violència que s'havia estès per tot el país; va arribar l'esperança.

Aquell mateix any vaig establir contacte amb uns metges italians que havien vingut a ajudar a les víctimes a Bagdad. Van examinar a en Hadi i ens van dir que sí que hi havia esperança de curar-lo i que a Gènova el podrien operar. Vam aconseguir un visat, sortir del país i una plaça a l'hospital... però quan vam arribar a l'hospital ens van dir que allà no ens podien ajudar. Vam tornar a l'Iraq on havia nascut el meu segon fill, Sajjad. Havia d'intentar acceptar la situació. Vaig continuar els estudis de periodisme a la Universitat de Bagdad. Més tard vaig aconseguir una feina en una cadena de televisió iraquiana.

Seguia buscant possibles solucions per al meu fill. Vaig contactar amb una fundació anglesa que va acceptar investigar el cas del Hadi, però finalment el consell mèdic va concloure que no podien ajudar-lo. En aquest moment, va ser com si m'hagués entrat una estranya tranquil·litat, vaig decidir viure amb esperança però sabent que el futur del meu fill no necessàriament depenia de mi. Un dia em van trucar des del Ministeri de Sanitat on es coneixia el cas d'en Hadi i em van avisar que hi havia un diari que tenia un programa per ajudar els nens iraquians amb problemes de salut. No sabia quin diari era, ni

Iraq[18]

Després de la invasió del país al març de 2003 i el conseqüent conflicte armat, l'Iraq no només va patir fortes pèrdues civils, sinó també el col·lapse de les seves estructures governamentals i institucionals. El seu sistema sanitari, que abants era envejat, també es va perdre a la guerra. Diversos hospitals i els dos grans laboratoris d'investigació mèdica van ser destruïts, i els centenars de milers de víctimes civils del conficte havien col·lapsat els pocs recursos que quedaven.
El sistema de salut a poc a poc ha millorat, però hi ha una manca de personal qualificat - només hi ha 17.000 infermeres al país amb una població de 31 milions. Els pacients encara s'enfronten a llargues esperes per als tractaments urgents en unes instal·lacions arruïnades. Com en altres àrees de la vida pública iraquiana, la corrupció és generalitzada en els hospitals públics. Els treballadors del Ministeri de Salut habitualment 'desvien' medicaments de les comandes d'hospital per fer diners extra en el mercat negre. El personal sovint demana diners dels pacients, ja sigui obertament o com suborns emmascarats com a pagament pels medicaments. El camí cap a la normalitat serà llarg.

[18] http://www.mcclatchydc.com/2009/05/17/68193/iraqs-once-envied-health-care.html; http://www.icrc.org/eng/resources/documents/update/iraq-update-290710.htm; http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/4054105.stm; http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2010/mar/25/iraq-healthcare-public-services

de quin país, simplement els vaig donar tots els documents i durant els propers mesos vaig haver de contestar moltes preguntes. Al final, em van dir que ens havien concedit una de les 42 places en l'operació humanitària "L'avió de la vida".
Primer vam arribar a Barcelona només en Hadi i jo, acompanyats pels reporters del diari. El meu director m'havia concedit dos mesos de vacances per poder anar a Barcelona, estar amb el meu fill mentre l'operessin, i tornar. Però els metges de Vall d'Hebrón ens van dir que la solució del problema d'en Hadi no es trobava en una simple intervenció quirúrgica sinó en un trasplantament. Em van explicar que era una operació molt complicada i que necessitarien més temps. Així que necessitàvem obtenir permisos de residència per a mi i per a en Hadi. A la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat, ens van ajudar a aconseguir els documents necessaris i, mentrestant, ens vam mudar a un alberg que ens havien proporcionat els del diari, i després a una casa de la Fundació Hospitalitat.

Vam aconseguir posar a en Hadi a la llista d'espera de trasplantaments i els metges em van comentar que el meu fill necessitava estar amb la mare i els tres germans petits: em van aconsellar que el millor seria que tota la família temporalment es traslladés a Barcelona. Fins que vam aconseguir reunir-nos tots aquí, la treballadora social de l'hospital, qui possiblement, té el cor més gran del món, va cuidar en Hadi com si fos el seu propi fill. A més, en Hadi es va matricular al Menéndez Pidal, una escola privada on, a causa de la generositat de la directora Sílvia, pot estudiar. És un favor enorme, el millor regal que mai es pot donar a un nen i als seus pares.

Ara mateix, en Hadi té una revisió cada dos mesos. Els metges ens aconsellen ajornar el trasplantament el màxim possible, així que si algun dia la revisió mostra que la seva vida està en perill, el posaran a la llista d'urgència. Estic bastant tranquil, perquè sé que el meu fill està en molt bones mans a la Vall d'Hebron. Recordo una vegada el 2005, el Hadi va tenir un atac i no podia respirar. El vaig portar a l'hospital de Bagdad, però vam tenir la mala sort que aquell dia hagués tingut lloc un atac suïcida en el mercat de la ciutat, i l'hospital es veia inundat de víctimes. Tots eren casos greus, això ho entenia, però la situació del meu fill també.

"Mai oblidaré quan un dels metges em va dir: "Agafa el teu fill i porta'l a casa, millor que es mori allà que no aquí." Això mai passaria a la Vall d'Hebron."

A mi i a la meva dona els canvis ens van portar molta incertesa, ens van allunyar de les nostres famílies, amics i cultura. Però per als nens, és potser el millor que els podia haver passat. Reben una educació i atenció mèdica d'altíssim nivell, tenen una qualitat de vida increïble. Tenen amics, han construït tota una vida aquí. Aquesta ciutat ens ha acollit amb molt de suport i molt d'amor. Al llarg dels cinc anys que portem aquí, molta gent ens ha ajudat més del que mai podríem haver imaginat. Tota la meva vida no seria suficient per agraire-ho. Tota la família tenim molta sort ja que de sobte pertanyem a tres països – Iraq, Espanya i Catalunya. Fa poc a la Vall d'Hebron van realitzar un trasplantament del cor i del pulmó a una nena del Perú que ha estat un èxit. És exactament el que farien per a en Hadi. Vivim amb esperança, però ara més que mai.

menors no acompanyats

Segons l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR), més de 15.500 sol·licituds d'asil van ser presentades per menors no acompanyats o separats en 69 països al 2010. Les sol·licituds procedien en la seva majoria de nens afganesos i somalis. Separats de les persones més properes a ells, aquests nens i nenes han perdut la cura i la protecció de les seves famílies arran del conflicte o la persecució, just quan més els necessitaven i sovint han de enfrontar-se a abusos i explotació. Els nens i nenes adolescents que han perdut tot el que implica la vida familiar – la llar, l'afecte, els amics, l'estabilitat, l'educació - són un exemple dramàtic del impacte de les crisis humanitàries i les violacions dels drets humans en les vides de les persones.

El fenomen dels menors no acompanyats va començar a donar-se amb força al nostre país ara fa més de 15 anys. Davant les pèrdues personals, els abusos patits i el desarrelament, s'han d'enfrontar a les dificultats a l'hora de demanar protecció internacional i, de fet, la majoria dels menors no acompanyats no són reconeguts com a tals. Gairebé tots estan indocumentats i per això han de passar unes proves radiològiques, els resultats de les quals no son fidedignes donat que tenen un gran marge d'error. La qüestió es complica quan el govern interpreta aquestes proves en detriment de la protecció del menor.

Nigèria[19]

Nigèria, el país més poblat de l'Àfrica, té problemes profundament arrelats pel que fa la protecció dels drets humans. La policia sovint és acusada d'homicidis il·legítims, tortures, maltractaments i de les desaparicions forçades. El sistema judicial té pocs recursos. Defensors i defensores dels drets humans i periodistes s'enfronten a la intimidació i l'assetjament. La violència de gènere és generalitzada, incloent la violència domèstica, la mutilació genital femenina, la violació i altres formes de violència sexual per part de funcionaris estatals i persones particulars.

Les Nacions Unides estimen que 4 milions de persones són víctimes del tràfic intern i internacional de persones. Nigèria, en particular, ha adquirit una reputació de ser un dels principals països africans en aquest negoci global. Principalment a les dones i les nenes, però també els nens són víctimes de tracta amb fins d'explotació sexual, treballs forçats i l'extracció d'òrgans. En l'última dècada, milers de dones i nenes van ser víctimes del tràfic en la indústria del sexe, especialment a Europa. Un cop a la seva arribada al país de destinació, són obligades a prostituir-se amb amenaces de matar els seus pares i altres familiars si no cooperen.

[19] http://www.amnesty.org/en/region/nigeria/report-2011#section-104-11
http://www.hrw.org/news/2011/05/28/nigeria-president-should-make-rights-priority; http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001478/147844e.pdf

Blessing, menor no acompanyada, Sol·licitant d'asil

Des que jo puc recordar sempre he viscut amb el meu pare. Els meu pares s'havien separat quan jo era una nena i la meva mare es va traslladar a Benin City, al sud de Nigèria. El meu pare havia estudiat a la Gran Bretanya, però lluitava per tirar endavant al seu propi país. Vivíem al camp en una petita cabana de fang i el meu pare no trobava treball allà. Vaig haver de deixar l'escola quan tenia tretze anys perque no teníem diners per pagar les taxes de matrícula i perquè havia de tenir cura dels meus germans petits. Freqüentment ens era difícil aconseguir prou diners per menjar.

Quan tenia 16 anys vaig poder aconseguir la direcció de la meva mare i vaig decidir anar-la a veure. Mai l'havia pogut conèixer i vaig arriscar-me a viatjar sola fins on ella vivia. Ens vam entendre molt bé i em sentia feliç i còmoda amb la seva nova família a Benin City. El treball de la meva mare era vendre combustible en un mercat i una de les seves clientes, en veure'm, va suggerir que jo podria anar a Europa i aconseguir una feina allà. En un principi ma mare no va pensar que fos una bona idea ja que jo era molt jove.

Tot i això, la dona va insistir que em podria ajudar. Li va dir a la meva mare que es relaxés ja que tenia una germana a Espanya i jo podria ajudar aquella dona en les feines de la llar. Vam veure que era una oportunitat. I llavors, vaig començar a pensar que així podria aconseguir prou diners per fer quelcom de la meva vida, pagar l'educació dels meus germans, ajudar al meu pare, aconseguir una nova casa... Estava feliç i il·lusionada per anar a Europa i estava disposada a treballar molt dur per fer realitat aquests somnis. La meva mare també era feliç perquè hi havia moltes noies de Benin City que anaven a Europa, ho aconseguien i construirien noves cases per les seves famílies. Però, en realitat, no teníem ni idea del que estaven fent aquestes noies a Europa.

Vaig accedir a anar-hi i la dona va començar a preparar alguns documents per mi. Quan em van preguntar quants anys tenia els vaig dir que

havia nascut al 1995. Em van dir que no era una bona edat per viatjar així que van apuntar que tenia 19 anys, de manera que no pogués tenir cap problema per aconseguir una feina. Vaig anar a Lagos, vaig pujar a un avió i vaig viatjar cap a Madrid. Recordo quina por em feia volar. Hi havia un home acompanyant-me i jo resava tota l'estona perquè no em violés o em maltractés. En aterrar em va portar a casa seva i em va dir que em relaxés ja que la meva madamme estava de camí. En menys d'una hora, va aparèixer una dona. Mai l'havia vist abans però sabia el meu nom.

Em va dir 'Welcome to Europe' i em va comentar que havia d'anar a casa seva i vam prendre un tren cap a Barcelona. Tenia una habitació preparada per mi al seu pis i em va confirmar que allà faria feines de la llar. Hi havia altres habitacions que, la madamme va dir, eren per les "seves altres noies". Mai les vaig veure ja que sortien molt d'hora al matí i tornaven molt tard. Vaig haver de treballar molt dur i la madamme em va començar a pegar per qualsevol cosa. La violència era horrible, m'amenaçava de cremar-me amb una planxa, em va fer coses terribles.

"Mai em permetia sortir i, un diumenge, després d'un mes al pis, la madamme em va fer seure per parlar i em va preguntar si sabia que li havia de pagar 63.000 euros."

Vaig riure i li vaig preguntar que com li havia de pagar tots aquells diners si em passava el dia tancada a casa fent les seves feines. Em va dir que em donaria un "millor i més gran treball" i que deixaria de pegar-me. La madamme a més m'havia comprat roba, la vaig mirar i em vaig adonar que em volia posar al carrer, era una roba massa suggerent. Vaig sentir que no tenia opció. No em deixaven trucar els meus pares, les pallisses eren insuportables i havia de sortir d'aquell pis.

Vaig pujar al seu cotxe i em va dur a Liceu, encara no m'havia dit què anava a fer jo allà. Vam sortir del cotxe va introduir-me a la feina. Vaig veure altres noies africanes però em va dir que no parlés amb elles ja que "em corrompirien". Em va ensenyar unes paraules en castellà com "ven aquí". Quan li vaig preguntar què volien dir aquelles paraules em va dir que no havia de dir-les a les noies, només als nois blancs i que ells m'entendrien.
Em va donar un telèfon mòbil i em va deixar allà, dient-me que tornaria més tard a veure com m'anava. També em va dir: "recorda't dels diners", ja que havia de pagar-li 100 euros per cobrir el deute, el lloguer i el menjar. Així que em vaig aturar allà, al Liceu, i pensava en com m'havien enganyat, què pensarien el meu pare i la meva mare si sabessin el que m'estava passant. Tenia por de parlar amb la policia, així que vaig decidir escapar pel meu compte. Vaig començar a entrar cap al Raval i em vaig refugiar en aquest lloc on dormen els sense llar al Paral·lel.

Al dia següent vaig començar a aturar gent pel carrer tot demanant ajuda. Ningú volia ni tan sols escoltar el que deia. De sobte, un noi africà em va ajudar, em va donar una mica de diners per comprar menjar i em va portar a una associació. Allà, els vaig explicar la meva història i em van enviar a la Fiscalia, on em van mirar els ossos. Els vaig dir que havia nascut al 1995 però no em creien. Per suposat sabia moltes coses dels adults, perquè havia hagut de cuidar els meus germans i germanes i havia de ser un exemple per ells des que era petita. Estava molt disgustada ja que no estava mentint. Després de molts esforços vaig poder contactar amb els meus familiars i els hi vaig preguntar "Pare, quants anys tinc?","faràs 17 al desembre" va dir. Però no hi havia res que jo pogués fer.

Vaig parlar amb els meus pares, no es podien creure el que els hi explicava, es van espantar i preocupar molt. També estaven orgullosos de mi perquè vaig aconseguir escapar. Però aviat van començar a molestar la meva mare, la policia fins i tot la va detenir per res. La gent que

Afganistan

Deu anys després del inici de la guerra al 2001, la població afganesa continua patint violacions generalitzades dels drets humans.[20] En els últims anys, les baixes civils han arribat a nivells rècord, amb un augment de l'activitat insurgent a tot el país.[21] Les dones i les nenes afganeses continuen sent víctimes d'una violència i una discriminació endèmiques tant a la llar com en l'àmbit públic.

Els talibans i altres grups armats freqüentment realitzen el reclutament forçós de nens i els utilitzen com a combatents, guàrdies dels camps o se'ls adoctrina i entrena a l'estranger per dur a terme missions suïcides.[22] En alguns casos, els infants no saben que és el que porten i es detonen els explosius de forma remota sense el seu coneixement.[23] Encara que la majoria dels nens afectats tenen entre 13 i 16 anys, s'han denunciat casos de reclutament forçós de nens per sota dels 12 anys d'edat. [24]

[20] Amnistía Internacional. Informe 2010 Amnistía Internacional: El Estado de los Derechos Humanos en el Mundo – Afganistán http://amnesty.org/es/region/afghanistan/report-2011.
[21] Human Rights Watch. World Report 2011 – Afghanistan http://www.hrw.org/en/world-report-2011/afghanistan.
[22] Watchlist on Children and Armed Conflict: Protegiendo los Niños Afectados por el Conflicto Armado en Afganistán 2011 http://www.watchlist.org/reports/pdf/Afghanistan%20Report%202010.pdf.
[23] Office of the Special Representative of the Secretary-General for Children and Armed Conflict. Informe de la Misión, Afganistán 2010 http://www.un.org/children/conflict/_documents/countryvisits/afghanistan.pdf.
[24] UK Border Agency: Operational Guidance Note Afghanistan 2011 http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/sitecontent/documents/policyandlaw/countryspecificasylumpolicyogns/afghanistan.pdf?view=Binary.

em va portar aquí és molt poderosa, té molts diners i enganya a noies joves com jo. Si torno em mataran per venjança però també per evitar que els hi digui a les altres noies què passa realment a Europa. Així que vaig sol·licitar l'asil i una altra organització està mirant de posar en dubte els resultats de la prova òssia i que consti la meva data real de naixement.

Ara estic amb una entitat que ajuda a les víctimes de trata, Sicar Cat. M'hi sento molt segura aquí. Estic esperant la resolució de la meva petició d'asil. Sabré la resposta aviat i reso cada dia perquè no em retornin a Nigèria ja que només Déu sap què em pot passar allà. Tinc por a morir però tinc més por de què em tanquin en una habitació per ser l'esclava sexual de molt homes com han fet amb moltes altres noies. Reso perquè em deixin quedar a Catalunya.

Farid, 17 anys, menor no acompanyat Sol.licitant d'asil

Vaig néixer a Ahq dad Khil Prangi, a l'est de l'Afganistan. És un poble d'unes dues-centes persones. El meu pare era pagés, tenia terra i venia els seus productes al mercat. Quan els americans van arribar al meu país van posar les seves lleis però només eren al poble durant el dia. Durant la nit baixaven els talibans de les muntanyes i, amb ells, portaven les seves pròpies regles i justícia. A casa meva no donàvem suport ni als talibans ni als americans. Només volíem viure en pau i treballar la nostra terra, no ens importava la política.

Els talibans venien a casa cada dues setmanes exigint menjar i un lloc per dormir. De vegades ens amenaçaven i deien que ens matarien si no els donàvem el que demanaven. Amb el temps, van començar a demanar diners i que jo, el fill gran, anés amb ells a lluitar a la gihad. No obstant això, el meu pare, que és molt diplomàtic, cada vegada els aconseguia convèncer que jo era massa jove i que quan arribés el moment adequat, ell mateix em portaria a les muntanyes perquè pugués unir-me a la lluita. Sempre em deixaven a casa però deien que quan complís

els 17 anys, hauria d'anar amb ells. Sabia que era veritat perquè això va ser el que els havia passat a dos amics meus, al Musa i a l'Ahmad.
Una nit, a la primavera del 2011, els talibans van venir a casa meva. Tenien amb ells dos nois d'uns 15 o 16 anys. Nosaltres ja estàvem dormint i quan ens van despertar vam pensar que anaven a exigir el de sempre però els homes no van demanar menjar, llit o diners. Demanaven per mi i ens van dir que havia d'anar amb ells. El meu pare els va donar el mateix discurs, que jo era massa jove, però els homes van assenyalar als dos nois que havien vingut amb ells dient que ells eren més joves que jo i ja anaven a participar a la gihad. Van dir que ja havia arribat la meva hora.
El meu pare es va posar nerviós i els va dir que no em deixaria anar, però un dels homes va treure una metralleta i el va amenaçar. En resistir-s'hi més el mateix home el va colpejar amb la metralleta tot tirant-lo a terra. A mi em van llençar fora al jardí i van tancar la porta de casa. La meva família estava allà dins. Els vaig dir als homes que no volia anar i que no podia lluitar a la gihad. Em sembla que els resultava difícil entendre'm. Em preguntaven cóm podia ser que jo fos tan bon nen però no volgués participar en la gihad. Vaig afirmar que no aniria amb ells, que em quedaria amb la meva família.

> "Llavors em van colpejar molt fort al cap i em van dir que tenia dues opcions: fer la gihad, morint i anar al cel, o no fer la gihad, i morir allí mateix i no arribar al cel."

Tenia moltíssima por i me'n vaig anar amb ells. Vaig deixar la meva família enrere sabent que no els tornaria a veure. Vam viatjar a peu i després en cotxe fins l'hora de la pregaria. Quan vam parar, ens van deixar amb un altre home que parlava el persa, l'idioma de l'Iran. Aquest home ens va dir que havíem d'anar amb ell, a entrenar per la gihad, vam pujar en un cotxe i vam anar a Pakistan. Quan vam arribar a les afores de la ciutat de Miramar Shah, el conductor ens va deixar en una estació de servei on hi havien moltes furgonetes aparcades.
L'home que parlava en persa va fer una trucada des del seu telèfon mòbil. Com jo entenia el seu idioma li vaig sentir dir "tinc tres nois per a atacs suïcides". En aquest moment em vaig espantar tremendament, no sabia què fer i havia de fugir. Vaig dir als altres nois que havia d'anar al bany i em vaig allunyar. L'home no es va adonar i jo vaig començar frenèticament a buscar una furgoneta amb gent fins que vaig trobar una amb el motor ja engegat. Vaig pujar a la furgoneta i en un minut vam sortir de l'estació de serveis. Estava molt tens, tremolant, i vaig trencar a plorar. L'home que estava assegut al meu costat em va preguntar què em passava i li vaig explicar tot. Em va dir que es deia Khan i que no em preocupés perquè m'anava a ajudar.
Vaig passar la nit a casa seva a Peshawar. Al dia següent em va donar 1000 rupies i em va enviar a Rawalpindi on tenia un amic, Chaudery, que em podia ajudar. Vaig passar gairebé tres setmanes a Rawalpindi i em van ajudar a contactar amb els meus pares a través d'un amic que tenia un telèfon. Jo volia tornar a casa però el meu pare em va dir que no podia, que els talibans em matarien. Tampoc em podia quedar al Pakistan perque no tenia papers, ni família, i a més, hi han molts talibans allà. Era massa perillós. Chaudery em va dir que si li donava diners em podria portar fins a Europa, on trobaria seguretat.
Li vaig dir que la meva família no tenia diners i em va suggerir que el meu pare podia vendre la seva terra. El meu pare ho va fer, sabent que estava deixant la família sense la seva única font de subsistència. Vam dir de quedar en una ciutat fronterera perquè em portessin els diners, 5.500 dòlars. Jo vaig anar amb Chaudery, i el meu pare va venir amb el meu germà petit. Vam parlar durant una hora i després vam tornar a Rawalpindi. Va ser l'última vegada que els vaig veure... Després d'alguns dies, Chaudery i jo vam agafar un avió cap a Islamabad. Em va dir que no expliqués res a ningú a l'aeroport i simplement el seguís a ell. Quan

vam arribar a Barcelona, una ciutat que jo no sabia ni tan sols que existia, ens vam dirigir a l'estació d'autobusos, em va dir que la nostra trobada s'acabava allà i em va donar 30 Euros. Vaig arribar a Barcelona, estava molt espantat perquè no coneixia el lloc, sabia que no tornaria a veure els meus pares, els meus amics, a la gent del meu poble... Estava sol i aquest país semblava un altre món, la gent portava roba que mai havia vist, les carreteres eren de ciment, hi havien molts cotxes. Va ser molt difícil, perquè totes aquestes coses desconegudes em feien sentir incòmode.
Vaig passar deu dies al carrer dormint al metro. Menjava molt poc i prenia cafè. Al desè dia se'm van acabar els euros, estava molt tens, però vaig tenir sort perquè vaig sentir a dos nois parlar en la meva llengua. Em vaig acostar cap a ells, els vaig explicar la meva situació i em van dir que hi havia una persona a la ciutat que ajudava a tots els afganesos. Em van acollir a casa seva aquella nit i el dia següent vam anar tots a veure a aquesta persona. En principi, al meu cap, jo no sabia si podia confiar en ell, però em va portar a Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat on vaig conèixer a l'advocada. Ella em va dir que havia d'anar a la policia, però a mi la policia em fa molta por. Al meu país i al Pakistan la policia és molt corrupta, només vol pegar-te o robar els teus diners. Tenia molts dubtes, i no havia menjat durant dos dies. Finalment, quan vaig anar a la fiscalia, van ser molt cordials, em van fer la prova dels ossos i em preguntaven coses fàcils. Quan les proves van confirmar que era menor d'edat em van traslladar al centre d'acollida Mas Pins. En aquest moment vaig començar a sentir-me menys tens ja no tenia tanta por.

A Mas Pins ningú m'entenia. Els nois no parlaven anglès, jo no parlava castellà ni català. Només vaig fer un amic, un noi del Pakistan, perquè ens vam poder comunicar. Encara no parlo castellà, només anglès, la qual cosa m'ajuda a comunicar-me amb els meus educadors i la gent a Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat. Però parlar anglès és difícil, només em sento còmode parlant el paixtu. Quan parlo la meva llengua em sento com a casa, em relaxo, em puc defensar. La setmana que ve començo un curs de castellà i el necessito per poder-me comunicar amb la gent que m'envolta, com per exemple, els meus educadors a Mas Pins. Són una mica com la meva família i em tracten millor que els nois acollits al centre. Sempre em pregunten com estic i m'agradaria poder explicar més coses. També ho necessito per poder estudiar. A Catalunya tinc la possibilitat d'aprendre coses i vull aprofitar-ho, així, el dia que pugui tornar al meu país puc ajudar a construir un de nou, un millor Afganistan.

Què vull ser de gran? Sóc com un nen petit i em plantejo de tot. De vegades somnio amb ser advocat, metge o enginyer. Somnio en ser un gran home, ajudar la meva família i la gent del meu país. Però de vegades veig el conductor del metro i penso que això és una bona feina. Penso que potser no cal ser un gran home, puc ser un home petit, però bona persona. Com l'home que em va ajudar al principi o l' advocada de CCAR. No són grans personalitats, però grans persones i m'han ajudat molt. Vull ser com ells.

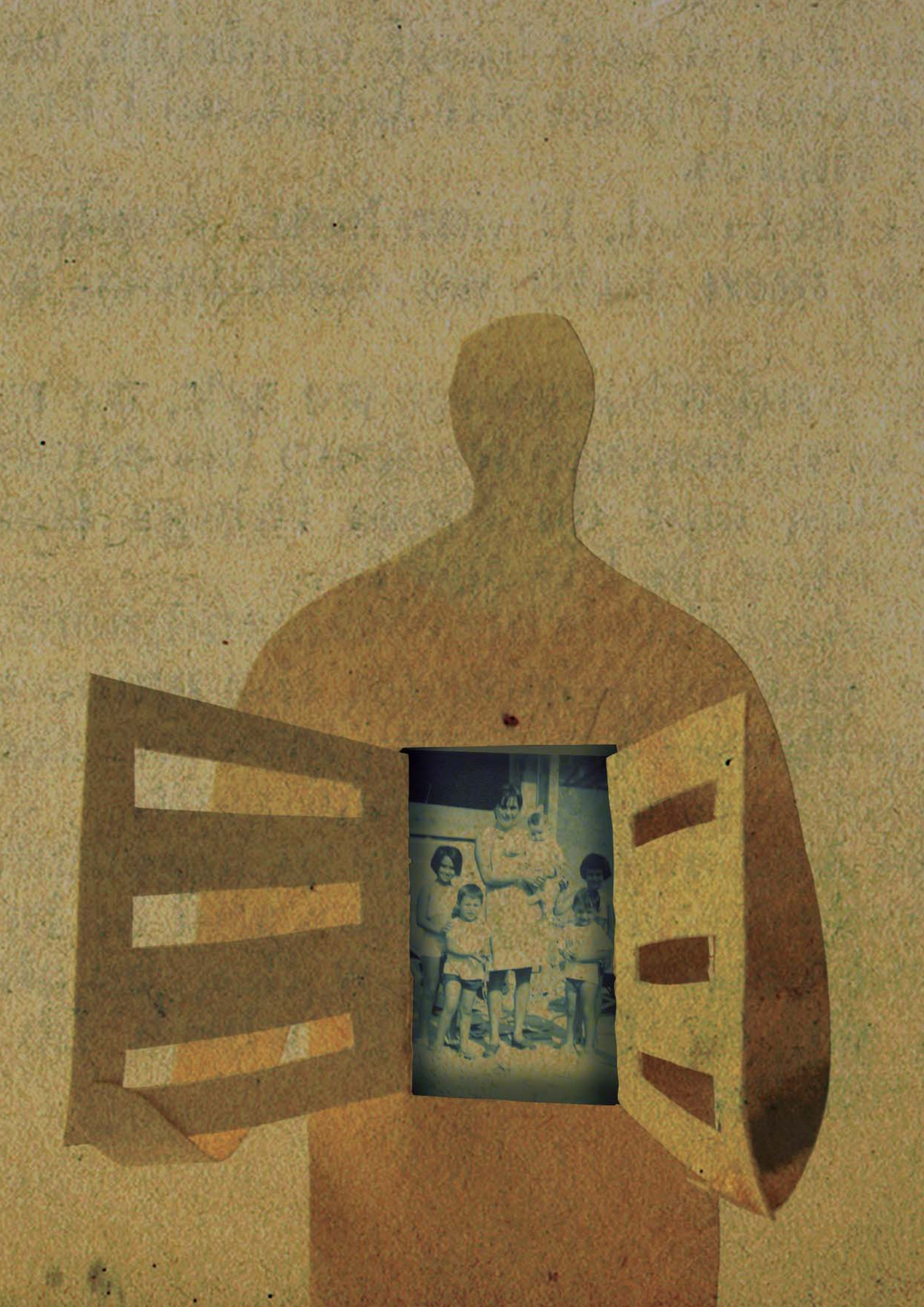

El suport de Catalunya a les Persones Refugiades: les Administracions Públiques

En aquest apartat volem evidenciar i reconèixer el treball que des de l'àmbit autonòmic i municipal s'està fent en la defensa, promoció i garantia del dret d'asil i els drets de les persones refugiades. És un recull de bones pràctiques entenent que són aquelles experiències, projectes, activitats o actuacions, impulsades per una administració autonòmica o local, que de forma coherent afavoreixen la situació i les condicions de vida de les persones refugiades. Les **bones pràctiques** poden fer referència a qualsevol àmbit d'activitat d'un ens autonòmic, provincial o local; tot incloent aspectes de gestió de serveis, optimització de recursos, disseny de polítiques, etc.

Hem recollit alguns exemples d'actuacions d'institucions públiques catalanes i a la part final de la informació de cada administració hem contemplat el seu posicionament en relació al tema que ens plantegem en aquesta publicació. Les actuacions realitzades mostren la implicació per part de les administracions en el treball amb les persones refugiades i, més extensament, amb la societat en general, com una part d'un procés important de millora en l'àmbit de la defensa del dret d'asil i de les persones refugiades.

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD) Generalitat de Catalunya

L'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament és l'organisme de la Generalitat de Catalunya responsable de gestionar les polítiques de cooperació al desenvolupament i acció humanitària. També és el principal instrument del Govern i la ciutadania de Catalunya per sumar-se a la comunitat internacional en el compromís per construir un món més just i solidari, i treballar per garantir l'accés als drets fonamentals i al lliure desenvolupament de les persones i els pobles d'arreu del món.
Dues de les seves funcions són executar i gestionar la política de cooperació al desenvolupament, construcció de pau i acció humanitària de la Generalitat de Catalunya i els recursos econòmics i materials que s'hi destinen; i assessorar i donar suport a entitats públiques i privades que exerceixin activitats en els àmbits esmentats. Això es realitza mitjançant convenis directes amb entitats o organitzacions o bé a través de les convocatòries anuals de sensibilització i de cooperació al desenvolupament.

Dins de l'ACCD, ens trobem la Unitat Sectorial de Construcció de Pau, l'Àrea d'Educació pel desenvolupament i la d'Acció Humanitària, que han donat suport a entitats en relació al treball que és realitza amb i per les persones refugiades.

En l'àmbit de **Construcció de Pau** es proporciona suport tècnic, polític i econòmic al treball de **Taula Catalana per la Pau i Drets Humans a Colòmbia**, de la qual l'ACCD és membre. L'objectiu principal de la Taula és la promoció i protecció dels drets humans a Colòmbia i el suport a un procés de pau negociat, tot tenint com a marc de referència les recomanacions de les Nacions Unides i d'altres organismes internacionals.

Al 2009 va cofinançar junt amb la Oficina de Promoció de la Pau de la Generalitat de Catalunya el **Programa de protecció de defensors i defensores dels Drets Humans**, oferint recolzament tècnic, polític i econòmic. Posteriorment formà part del Comitè tècnic de valoració del Programa.

En l'àmbit de l'**Educació per al Desenvolupament** s'han recolzat a les següents entitats, activitats, projectes de sensibilització i d'Educació per al Desenvolupament sobre persones refugiades que apareixen a continuació:

Comité Català per als refugiats, ACNUR.

'Campanya educativa: els drets humans i els refugiats' (2004)
L'objectiu és sensibilitzar, promoure, difondre i educar als nenes i joves catalans sobre la situació dels refugiats arreu del món, tractant especialment el tema dels Drets Humans.

Aproximació solidària a les migracions humanes (2006). Per informar a la ciutadania catalana sobre les causes que generen desplaçats, refugiats i refugiades

Disseny i implantació d'una maleta pedagògica per a Educació Primària (2007 i 2008) a tot el territori català i tallers itinerants sobre refugi i asil basades en aquest recurs.

Circuit d'exposicions de l´ACNUR (2008)sobre les causa dels refugiats a Catalunya per aconseguir una presència de l'ACNUR.

També s'ha donat **suport al Pla Estratègic 2007 – 2010** del Comitè Català de l'ACNUR per aconseguir una presència a Catalunya de l'ACNUR i la causa del refugiat.

'Escoltem als refugiats' (2010). Recolzament als treballs preparatoris de la campanya a Catalunya.

Associació Catalana d'Amics del Poble Sahrauí - ACAPS

'El Sàhara ens mira! Amb 30 anys ja n'hi ha prou!' (2005)
Per informar i sensibilitzar a la ciutadania de Catalunya sobre la greu situació que pateix el poble sahrauí.

Documental "El Problema"(2009)
Davant el desconeixement de la situació en que viu el poble sahrauí es crea un mecanisme de difusió de la realitat, entenedor i rigorós.

Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat

"El dret amenaçat. Campanya d'incidència política pel dret d'asil" (2008-2009) L'objectiu va ser donar a conèixer la política d'asil espanyola de cara a la redacció de la nova llei d'asil prevista pel 2009 i realitzar propostes per a la seva millora a través del seu debat a Catalunya.

Campanya de difusió i incidència política i social **"En Defensa del Dret d'Asil"** (2009-2010) Analitzar la proposta de la nova llei d'asil, donar-la a conèixer i debatre-la amb l'objectiu d'enfortir el dret d'asil a casa nostra.

Servei d'acompanyament a les persones acollides en el programa de protecció temporal a defensors i defensores dels drets humans (2010)

Xarxa de Municipis Acollidors i Solidaris amb les persones refugiades (2010-2011) que és el projecte en el que s'inscriu la present publicació.

Fundació Lleida Solidària

'Un contenidor interactiu: la metàfora de la situació del poble sahrauí' (2009)

'Interactuem amb el poble sahrauí (2010)'. Catalunya
A través dels projectes de sensibilització i relacionant-los amb els projectes constructius que s'han dut a terme a Tindouf, a la hammada algeriana, s'intenta explicar el passat, present i futur d'aquest poble que fa més de 35 anys viu sota les dures condicions com a refugiat.

La Llei de cooperació al desenvolupament (26/2001 de 31 de desembre) és la normativa que estableix i regula l'activitat del govern català en matèria de cooperació al desenvolupament i de solidaritat internacional. En la mateixa s'estableix entre d'altres la promoció i la defensa dels drets humans i les llibertats fonamentals, universals, indivisibles i interdependents. Considerant la llibertat, la democràcia i la dignitat de la persona com a fonaments de tot l'esforç en pro de

desenvolupament humà i la defensa i la promoció de les persones i els col·lectius més desfavorits o dels que pateixen discriminacions polítiques o econòmiques per raons de sexe, raça o ètnia, de cultura o religió.

La política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya té com un dels seus objectius canviar les actituds de la ciutadania catalana envers la realitat del Sud, així com fer incidència en l'àmbit internacional per combatre les desigualtats que afecten a les relacions entre el Nord i el Sud.

El Pla Director de cooperació al desenvolupament 2011-2014 de la Generalitat estableix com a objectiu estratègic la Construcció de pau.
Amb aquest objectiu es tracta de donar suport a iniciatives de protecció dels drets humans i el dret internacional humanitari, especialment a les iniciatives adreçades a la protecció, al suport i acompanyament de la població civil afectada pel conflicte armat (persones refugiades, desplaçades o retornades en situació de vulnerabilitat), com ara els processos de veritat, de justícia, de reparació, d'atenció psicosocial i de reconciliació.

Pel que fa a la promoció dels drets humans, la governança i l'enfortiment del teixit social, la cooperació catalana emfatitza la importància de vetllar per la garantia del dret internacional humanitari i dels drets humans de les persones afectades, i fa un èmfasi especial en els drets de les dones que sovint es vulneren en contextos de crisi, així com en els drets col·lectius vulnerables com infants, indígenes, desplaçats, refugiats, etc.

Direcció General per a la Immigració. Departament de Benestar Social i Família. Generalitat de Catalunya

Una de les línies de treball de la Direcció General per a la Immigració és la convocatòria de subvencions anuals a entitats que treballen en l'àmbit de l'acollida i integració de persones refugiades o en règim de protecció internacional destinades a donar suport al teixit associatiu català.

Cada any, en el marc de la convocatòria del Departament de Benestar Social i Família de subvencions a entitats per a projectes d'acollida i integració de persones nouvingudes, s'inclouen ajudes a organitzacions que treballen específicament amb el col·lectiu de persones refugiades o en règim de protecció internacional. L'objectiu és facilitar i impulsar activitats i projectes que les mateixes entitats duen a terme de forma ordinària i pels quals necessiten un finançament adicional i suport. Ja sigui per garantir recursos humans o materials.

La convocatòria s'enquadra en el marc de les actuacions previstes en el Pla d'acció anual i el Pla de Ciutadania i Immigració de la Generalitat de Catalunya.

El Govern de Catalunya reconeix el paper i la importància de les entitats i organitzacions del tercer sector que treballen en l'acollida i integració del col·lectiu de persones refugiades, sol·licitants d'asil o en règim de protecció internacional. Entenem que Catalunya té un deure moral i històric amb aquells països, especialment llatinoamericans, que varen rebre amb els braços oberts els catalans i catalanes que varen recórrer a l'exili després de la victòria de les tropes franquistes durant la Guerra Civil espanyola. Per això, a través de la convocatòria anual de subvencions a entitats que promou el Departament de Benestar Social i Família i que inclou un àmbit específic sobre projectes d'acollida i integració, s'inclouen diverses entitats i organitzacions reconegudes que desenvolupen tasques d'atenció humanitària i d'acompanyament a persones que arriben a Catalunya, obligades a fugir del seu país de residència o d'origen per diversitat de motius (polítics, religiosos, culturals, etc.).

Aquesta línia de treball s'emmarca dins de la voluntat del Govern català d'assumir les noves responsabilitats que deriven de la *Llei 12/2009 reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària*, que reconeix competències a les comunitats autònomes en sanitat, educació i serveis socials a l'hora d'atendre aquest col·lectiu. Entenem que és el primer pas per a construir una política pròpia d'asil i protecció internacional a Catalunya.

Direcció General per a la Immigració.

Web: www.gencat.cat/benestarsocialifamilia/immigracio
Contacte: immigracio.bsf@gencat.cat
Telèfon: 93 270 12 30

Diputació de Barcelona

La Diputació de Barcelona, a través de l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament, dóna suport tècnic i econòmic als ajuntaments de la província de Barcelona en la definició d'una política pública de cooperació al desenvolupament i, per altra banda, concerta amb les organitzacions de la societat civil per fomentar l'articulació de les seves accions amb les polítiques municipals.

Des de l'Oficina de Cooperació s'han donat suport a iniciatives -tant d'ajuntaments com d'organitzacions de la societat civil- de sensibilització envers la situació de les persones refugiades. En els darrers anys podem destacar la nostra col·laboració amb el Comitè Català per als Refugiats-Catalunya amb ACNUR, i recentment amb la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat.

Aquest any 2011 tenim els projectes següents:

Escoltem els refugiats del Comité Català de l'ACNUR
L'activitat s'insereix en el Catàleg d'Oferta de Sensibilització 2011 de la Diputació de Barcelona que s'adreça als ajuntaments de la província de Barcelona.

L'activitat preveu una xerrada pensada per donar a conèixer la realitat dels refugiats/des que viuen a Catalunya i al món, les circumstàncies que els van portar a fugir del seu país d'origen, el fenomen de la immigració forçada i la vulneració dels drets humans.

Es tracta d'una activitat adreçada a tots els municipis de la província de Barcelona, els quals poden sol·licitar l'activitat. Fins ara s'ha realitzat a Terrassa, Alella i La Garriga.

Exposició **'Ser Refugiat'** del Comité Català de l'ACNUR

L'activitat s'insereix en l'àmbit de sensibilització com una acció puntual de sensibilització que es concerta amb la societat civil buscant l'adequació a les necessitats i interessos dels ajuntaments de la província.

L'acció proposada consisteix en una instal·lació que recrea allò que es viu en un camp de refugiats com a símbol de les conseqüències que comporta una vulneració dels Drets Humans. Al voltant d'una tenda de campanya com les que utilitza l'ACNUR als territoris on treballa, s'estructura una exposició i un seguit de dinàmiques que ajuden a visualitzar com és la vida d'un refugiat/da atès pel nostre organisme i com en el seu sí es vetlla pels drets essencials de les persones i les seves necessitats bàsiques.

L'esmentada activitat s'està realitzant a diversos municipis de la província de Barcelona amb els que s'ha contactat prèviament. S'ha realitzat a Rubí, Martorell, Barcelona, La Garriga, Mollet del Vallès i Vilafranca del Penedès.

Xarxa de municipis acollidors i solidaris amb les persones refugiades (en procés). ***Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat.***
Malgrat les competències d'asil recauen en l'Administració Central de l'Estat, les administracions municipals tenen un paper capdal en el procés d'acollida i solidaritat cap a les víctimes de drets humans. Aquestes, en la recerca de la protecció internacional acaben

vivint amb nosaltres en pobles i ciutats. És per això que és necessari que tant l'administració municipal com el conjunt de la ciutadania conegui la situació de les persones sol·licitants d'asil i refugiades que viuen en pobles i ciutats catalanes i que coneguin els motius pels quals han hagut de fugir dels seus països d'origen en la recerca de protecció internacional.
En concret, el projecte pretén definir conjuntament amb les Administracions municipals i amb les entitats locals les accions a dur a terme. Principalment es realitzaran conferències.

És una iniciativa de la ***Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat*** que després ha recolzat la Diputació de Barcelona mitjançant la convocatòria d'accions puntuals de sensibilització i s'emmarca dins d'un projecte més global que inclou d'altres municipis catalans.

En totes aquestes activitats i projectes ha estat implicada la Direcció de Relacions Internacionals a través de l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament. La Diputació ha donat suport tècnic, a la majoria dels casos, en el procés de concertació de l'acció i suport econòmic a través de la convocatòria de subvencions d'accions puntuals de sensibilització de l'Espai de Concertació amb la Societat Civil 2011.

La Diputació de Barcelona considera important recolzar les iniciatives que sensibilitzen la ciutadania dels municipis de la província, al voltant de temàtiques relatives a situacions provocades per la desigualtat o la injustícia que es produeixin arreu del món i que impacten també al nostre territori. Persones refugiades han arribat als nostres municipis i amb accions de sensibilització podem donar a conèixer a la ciutadania les raons i les conseqüències que provoca aquest fenòmen.

Direcció de Relacions Internacionals.
Oficina de Cooperació al Desenvolupament de la Diputació de Barcelona

Web: www.diba.cat/web/ri
Contacte: o.cooperaciod@diba.cat
Telèfon: 93 402 25 04

Ajuntament de Barcelona

L'Ajuntament de Barcelona dona suport als següents programes i projectes:

El **'Programa Escriptor Acollit'** del Pen Català pretén oferir acolliment a les persones refugiades perseguides per l'expressió de les seves idees i realitza també accions d'educació per al desenvolupament en relació a la defensa de la llibertat d'expressió i la lliure circulació de les idees; a la protecció del patrimoni cultural i lingüístic de les persones i els pobles; a la pau, el diàleg i l'entesa arreu del món.

A través d'un conveni bianual amb el Pen Català l'Ajuntament ofereix:

- Col·laboració en les despeses d'execució el projecte Ciutat refugi, que inclou entre d'altres, les derivades de l'acollida de l'escriptor/a, la promoció de la seva obra durant el temps que sigui beneficiari/a del programa *Escriptor acollit*, i les despeses del personal que coordina el programa.

- Implicació en la selecció de l'escriptor/a que es realitza a proposta del PEN Internacional que actua en qualitat d'expert en l'elaboració i avaluació dels candidats al programa, garantint el màxim rigor.

- Un apartament moblat i equipat per la residència per a la residència de l'escriptor/a acollit/da.

- Facilitar la promoció de l'obra de l'escriptor/a, així com la seva relació amb d'altres escriptors i la implicació en la vida cultural de la ciutat. Participa, en conseqüència, en els actes de difusió de l'obra de l'escriptor/a (presentació de llibres, lectures...), i de la problemàtica de la llibertat d'expressió; en la publicació i traducció de la seva obra, així com en els programes educatius a les escoles catalanes i a les institucions culturals.

Estan implicats en el projecte el Departament de Cooperació Internacional, el Patronat Municipal de l'habitatge i l'Institut de Cultura de Barcelona. Es tracta d'una iniciativa internacional ja que Barcelona es membre de la Xarxa de Ciutats Refugi creada per l'antic Parlament Internacional d'Escriptors, ara substituït per xarxa ICORN (International Cities of Refuge Network). La carta fundacional de l'ICORN es fonamenta en l'article 19 de la Declaració Universal dels Drets Humans. Entre les seves responsabilitats està la de coordinar i donar suport a les ciutats i regions integrats a la xarxa.
L'Ajuntament dona suport a aquest projecte perquè Barcelona es va declarar "Ciutat Refugi" l'any 1996, i va subscriure la Carta de les Ciutats Refugi adoptada el 31 de maig de 1995 pel Congres de Poders Locals i Regionals d'Europa (CPLRE) en la seva Resolució 17.

Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia

L'Ajuntament de Barcelona, com d'altres institucions, ha col·laborat des dels seus inicis amb la Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia de forma directa des del programa de Cooperació Internacional, Solidaritat i Pau. De forma transversal i en ocasions puntuals des de Relacions Internacionals, Protocol i Drets Civils. Primer en forma de subvencions extraordinàries, i des del 2008, un cop la taula regula la seva personalitat jurídica, mitjançant conveni plurianual.

L'Ajuntament de Barcelona, en el seu moment, va estar pro-actiu cara a aplegar i sumar les iniciatives d' ONG's catalanes sensibilitzades pel conflicte armat a Colòmbia. Actualment és la Taula qui assumeix el protagonisme en les accions de pressió i denuncia.

'Escoltem els refugiats' del Comitè Català de l'ACNUR.

L'objectiu del projecte és educar i sensibilitzar a la comunitat educativa de Catalunya sobre el fenòmen de desarrelament forçat en el món mitjançant la provisió de recursos i continguts adaptats a als diferent àmbits educatius, així com la participació en experiències que permetin als beneficiaris empatitzar amb la població obligada a desplaçar-se degut a la vulneració dels drets humans bàsics.
El projecte actual dona continuïtat a una iniciativa anterior que va ser la creació d'una maleta pedagògica per a educació primària. El material que es va realitzar ha estat *Jo em dic Brisa, i tu? Itineraris sobre el refugi i l'asil a l'educació primària*. L'Ajuntament de Barcelona recolza especialment les activitats de sensibilització que es fan a la ciutat, però sabent que el projecte també es realitza en altres centre educatius de Catalunya.

1a Edició del Curs sobre Asil, Immigració i Drets Humans , ***Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat***

L'objectiu d'aquest curs és dotar als i a les assistents de les eines necessàries per la detecció de casos mereixedors de protecció internacional a través del coneixement de les situacions de desigualtat, persecució i vulneració dels drets humans que generen desplaçaments forçats. Al mateix temps s'abordarà el dret d'asil, els drets de les persones refugiades i immigrants i els seus processos d'inclusió social amb l'objectiu de facilitar l'acompanyament de les persones víctimes de vulneracions de drets humans.

El recolzament de l'Ajuntament de Barcelona a les iniciatives de protecció dels drets humans i el suport a organitzacions i entitats que hi treballen amb persones refugiades, respon també al compliment de l'objectiu estratègic del Pla Director de Cooperació Internacional Solidaritat i Pau (2009-2012), de l'Ajuntament de Barcelona, de crear i/o consolidar espais i instruments de garantia i defensa dels drets humans, de construcció de la pau, i l'enfortiment d'una societat civil solidaria i compromesa amb el foment dels valors, de la diversitat i la convivència.

D'acord amb el mateix Pla Director s'impulsaran aquelles iniciatives que permetin *"augmentar la capacitat d'organitzacions de defensa dels drets humans i de la població desplaçada o refugiada o de població en risc de patir alguna de les situacions anteriors" també es planteja com objectiu estratègic el "foment de la educació per al desenvolupament com un procés educatiu i participatiu que afavoreix l'apoderament i el compromís ètic, polític i corresponsable dels ciutadans i ciutadanes en la construcció d'un món més just i equitatiu."*

Direcció de Serveis de Cooperació Internacional, Solidaritat I Pau

Web: http://www.bcn.cat/cooperacio/cat/inici/
Contacte: cooperaciointernacional@bcn.cat
Telèfon: 93 256 46 14 / 16

Ajuntament de Sabadell

El consistori, amb la implicació de la Regidoria de Drets Civils i Ciutadania del Programa de Cooperació i Solidaritat, col·labora en els següents projectes i programes:

Casa d'Acollida de Malalts Sahrauís

Aquesta casa està ubicada a Sabadell i té l'objectiu principal de facilitar l'acollida de pacients sahrauís amb patologies complexes que viuen en els camps de refugiats de Tinduf i que no poden ser tractats per l'hospital d'aquest mateix territori. La casa pot acollir fins a 9 malalts a més d'un responsable.

Va ser una iniciativa de l'entitat **'Solidaris amb el poble Sahraui'**, però ha comptat amb un suport important de l'Ajuntament de Sabadell, vehiculat mitjançant un conveni de col·laboració pel qual dona suport econòmic i d'infraestructures. Hi col·laboren també la Corporació Sanitària i Universitària Parc Taulí, el Ministeri de Salut de la RASD, i la delegació del Frente Polisario a Catalunya.

Cal tenir en compte que es tracta d'un dels projectes d'agermanament, que des de 1989 uneix Sabadell amb la daira d'Argub, ciutat del Sàhara Occidental. A causa d'aquest agermanament es mantenen estretes relacions d'amistat i col·laboració. La voluntat de col·laborar i treballar conjuntament entre ambdós territoris es va iniciar amb la formalització a l'octubre de 1989 del protocol d'amistat de vigència il·limitada, en el qual s'establia el compromís d'ambdós territoris en la col·laboració i cooperació en el desenvolupament material, cultural i social mitjançant l'establiment d'un programa d'elaboració anual.

L'objectiu és donar suport en la defensa dels drets i llibertats d'aquest poble. Alhora és una via per trobar solucions que impliquin el manteniment del respecte dels drets humans i l'avenç d'un procés de pau que permeti la recerca d'un futur comú i compartit per a les poblacions que conviuen a una i altra banda de la Mediterrània.

Colònies d'Estiu per a Infants Sahrauís

Aquest projecte pretén potenciar un intercanvi entre els nens i nenes sahrauís que habiten els campaments de refugiats i els infants de Sabadell. Algunes famílies de Sabadell els acullen durant els dos mesos de juliol i agost.

L'Ajuntament dóna suport en el finançament del projecte i suport tècnic amb la col·laboració a través de la Regidoria de Drets Civils i Ciutadania del Programa de Cooperació i Solidaritat. Ha estat una iniciativa de l'entitat 'Sabadell Acull Infants Sahrauís'. A més hi col·laboren La Corporació Sanitària i Universitària Parc Taulí i la delegació del Frente Polisario a Catalunya.

Habitatges socials per a ús residencial de persones refugiades a Catalunya

Sabadell compta amb 4 pisos municipals per a persones sol·licitants d'asil arribades a Catalunya i que estan en el marc del projecte d'ajut al refugiat de l'entitat i **Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat (CCAR).**

A través d'un conveni de col.laboració des de l'any 2001 s'han anat cedint, en règim de lloguer, pisos socials per a ús residencial del col.lectiu de persones refugiades a Catalunya, a les que dona suport aquesta entitat.

Des d'aquell moment el nombre de pisos ha augmentat essent l'any 2011 quatre. Tots ells són gestionats directament per professionals de CCAR, abonant l'entitat una taxa mensual que es revisa anualment d'acord amb l'IPC. Les despeses de conservació, reparació consums i quotes ordinàries de la comunitat de propietaris de l'edifici van també a càrrec de l'entitat. Hi intervenen la Regidoria de Drets Civils i Ciutadania i la Regidoria de Serveis Socials.

El projecte s'emmarca en la línia de suport al teixit social i als projectes propis de les entitats que l'Ajuntament de Sabadell porta a terme des de fa anys. A més d'aquest projecte, l'Ajuntament desenvolupa un conjunt de programes i accions dirigides a l'acollida de persones estrangeres. D'aquests programes i d'altres, les persones refugiades residents a Sabadell en poden també gaudir.

Serveis de Convivència i Ciutadania. Programa de Cooperació i Solidaritat.

Web: www.sabadell.cat
Contacte: https://seu.sabadell.cat/webapps/tramits/cat/principal.asp?IdTr=1826
Telèfon: 93 745 19 53

Ajuntament de Girona

'Commemoració del dia mundial del refugiat amb ACNUR'

Es realitzen exposicions i es proporcionen recursos educatius relacionats amb la temàtica. Durant un dia, ACNUR es desplaça a la ciutat de Girona per fer arribar les exposicions sobre la situació dels refugiats i refugiades a la ciutadania. Normalment, s'instal·len a la Plaça Miquel Santaló, i venen escoles de la ciutat.

Es col·labora en el marc de la convocatòria anual de subvencions per a projectes de sensibilització i foment de la cultura de la Pau. També s'ofereix suport logístic (permisos, carpes, etc.) i s'ofereix la difusió del recurs educatiu lligat a la celebració del Dia del Refugiat a tots els centres educatius de la ciutat mitjançant la seva inclusió en el llibret de recursos educatius.

Durant anys i fins l'any 2010 la iniciativa ha estat de l'ACNUR al qual l'Ajuntament a través de la Secció de Cooperació al Desenvolupament i el Servei d'Educació li ha donat suport econòmic i logístic durant molts anys mitjançant la convocatòria de subvencions i el servei d'Educació (per temes de difusió als centres escolars). Hi col·laboraven la Secció de Cooperació al Desenvolupament i el Servei d'Educació.

Si bé donem suport a moltes iniciatives en matèria d'immigració i de deconstrucció d'estereotips (potser perquè aquests temes tenen una incidència directe en el nostre municipi), el tema concret de les persones refugiades és més difícil de tocar i que poques entitats proposen. Per això es va creure adient participar en aquesta activitat, per sensibilitzar als estudiants/es i a la població en general sobre la qüestió dels refugiats i refugiades.

Secció de Cooperació de l'Ajuntament de Girona

Web: www.ajgirona.cat
Contacte: cooperacio@ajgirona.cat
Telèfon: 97 201 02 50

Ajuntament de Lleida

'Colòmbia en viu' és una activitat de sensibilització on les entitats i institucions organitzadores treballen conjuntament per tal de vetllar per la transformació del conflicte colombià, promovent la sensibilització de la ciutadania de Lleida entorn la protecció dels Drets humans i el recolzament les persones refugiades.

"Colòmbia en viu" es realitza de forma biennal i consta d'una conferència i un concert de ritmes colombians. Aquest any la Taula Rodona va ser anomenada **"Refugiats i desplaçats pel conflicte armat Colombià"**, va ser moderada pel Director del Comitè Català de l'ACNUR i van participar refugiats polítics colombians.

Els organitzadors de Colòmbia en viu són l'Ajuntament de Lleida, Amnistia Internacional, el Comitè Català de l'ACNUR, la Fundació Pagesos Solidaris, Garrigues Cooperació Internacional, i l'Associació Catalana de Cooperació al Desenvolupament, Lleida.cat.

La idea de l'àrea de Cooperació Internacional de la Regidoria de Drets Civils, Cooperació i Igualtat és treballar conjuntament amb altres entitats de la ciutat amb la finalitat d'unir esforços cap a una sensibilització de la ciutadania més forta i entenedora.

L'Ajuntament de Lleida, actua com a coordinador i ha estat qui ha iniciat els contactes amb les altres entitats, fent de nexe d'unió entre totes i endegant l'activitat. Alhora, s'encarrega de la part econòmica, logística, la difusió i els continguts.

'Món Mon: Eines per a la reflexió' és un material didàctic d'educació en valors que potencia la reflexió entorn al món des de la perspectiva global fins a la local (a la ciutat de Lleida), oferint eines educatives transversals per a la reflexió des de les diferents perspectives curriculars. Es tracta d'un material didàctic adreçat principalment a secundària i batxillerat. Utilitzable també al darrer cicle de primària amb la tutela dels mestres.

Aquest material, el podem utilitzar en la seva totalitat (12 unitats didàctiques, sac solidari, glossari de conceptes...) o per unitats didàctiques independents. Una de elles parla exclusivament dels refugiats, migracions i conflictes, o de les també anomenades persones desplaçades. Cada unitat, conté activitats que també es poden treballar individualment[25].

L'Ajuntament de Lleida ha estat l'autor i editor del material, amb la col·laboració de diferents departaments de la universitat de Lleida. Ha iniciat el projecte, fent de nexe d'unió entre totes i endegant l'activitat.

Paral·lelament a aquestes activitats, l'Ajuntament de Lleida està agermanat amb la ciutat de Lérida (a Colòmbia) des de l'any 1995. Sota els principi de solidaritat el nostre Ajuntament va prendre la iniciativa de transferir recursos econòmics, materials i humans per tal de col·laborar en el desenvolupament social d'aquest municipi colombià.

[25] Podeu consultar el material a la pàgina web: www.paeria.cat/dcci

Es per aquesta relació entre les dues ciutats, i per la situació de conflicte que hi ha a Lérida- Tolima, que la ciutat Lleida és molt sensible en temes con els refugiats tant polítics com aquells condicionats a l'ètnia, religió, nacionalitat, pertinença a un grup social ...
A més a més, les últimes dades mostren, segons el Comitè dels EUA per als Refugiats i Immigrants, un total de 62 milions els refugiats arreu del món i estima que hi ha més de 34 milions desplaçats per la guerra, inclosos els desplaçats interns, que romanen dins les fronteres nacionals. Es per això que des de l'Ajuntament de Lleida creiem que és una problemàtica actual que afecta a una gran part de la població mundial, i com a tal, som responsables com a administració local, de donar-la a conèixer a la ciutadania.

D'altra banda, diferents entitats de la ciutat treballen entorn a temàtiques relacionades amb els refugiats i desplaçats, el que ens fa com a ciutat compartir experiències i coneixements respecte a aquestes matèries.

Àrea de Cooperació Internacional
Regidoria de Drets Civils, Cooperació i Igualtat

Web: www.paeria.es/dcci
Contacte: cooperacio@paeria.cat
Telèfon: 97 370 04 57

Ajuntament de Reus

En l'àmbit de la **Cooperació al Desenvolupament i Cultura de Pau l'Ajuntament** ha col·laborat donant suport econòmic mitjançant subvencions amb els següents programes i activitats:

Vacances en Pau
Des dels anys 90 fins aquest any Reus acull les colònies per a infants sahrauís dels campaments de refugiats de Tindouf (Algèria), organitzades per l'Associació Catalana d'Amics del Poble Sahrauí (ACAPS). Es tracta de donar a conèixer als infants com és la vida fora del desert i facilitar l'accés a una atenció sanitària general (reconeixement mèdic als CAPS) a tots els participants del projecte i especialitzada per als que ho necessitin; fomentar la conscienciació dels ciutadans catalans apropant-los a la problemàtica dels Camps de refugiats i promoure la solidaritat catalana vers el poble sahrauí.

Suport als refugiats de la guerra de Bòsnia (1995)
Suport als desplaçats i refugiats de la guerra de Bòsnia i Hercegovina organitzat pel Centre Internacional Escarré per a les Minories Étniques i les Nacions (CIEMEN).

En l'àmbit de **sensibilització** l'Ajuntament ha col·laborat cedint espais, proporcionant material de difusió, realitzant difusió al mitjans de comunicació i d'altres a les següents activitats:
Exposició: L'UNRWA, i els refugiats de Palestina (Any 2007).
Iniciativa de la Universitat Rovira i Virgili Solidària i de l'UNRWA (Agència de les Nacions Unides per l'Ajut als refugiats de Palestina al Pròxim Orient). Exposició que apropa la realitat de la població refugiada de Palestina a la societat civil de Catalunya.
L'Hora del Conte Solidari amb el conte "Sahar, desperta!", d'Anna Tortajada (2007)
El conte explica la història d'una nena afganesa que torna al seu país després d'haver estat refugiada durant la guerra. A través dels seus ulls podem fer un repàs dels darrers esdeveniments que ha viscut el país: moments negatius, com la guerra i el règim talibà, que fan que l'Afganistan hagi quedat destruït; però també elements positius, com la tornada dels refugiats, les ganes de reconstrucció del país per part de la població afganesa o l'esperança de poder tornar a poc a poc a la normalitat, que es veu reflectida en la tornada de la Sahar a l'escola. Aquesta activitat ha estat iniciativa del propi Ajuntament implicant-se també la Biblioteca Central Xavier Amorós.

Des de la Regidoria de Solidaritat i Cooperació es dóna suport a diferents ONGs que duen a terme projectes de cooperació al desenvolupament, a projectes d'emergència i a projectes de sensibilització i de cultura de pau i entre aquests hi ha el suport a les persones refugiades, desplaçades per diferents conflictes.
Des de la Regidoria de Solidaritat i Cooperació es volen promoure dinàmiques de cooperació i solidaritat a la ciutat, en el sentit de desenvolupar sentiments i actituds de solidaritat, tolerància i respecte a totes les cultures i pobles del món, tot treballant per la pau, els drets humans i la justícia social a través de campanyes de sensibilització que apropin la realitat del sud, les desigualtats i les realitats dels refugiats i refugiades d'arreu.

Regidoria de Participació i Ciutadania/Solidaritat i Cooperació

Web: http://www.reus.cat/serveis/la-ciutat-solidària
Contacte: solidaritat.cooperacio@reus.cat
Telèfon: 97 701 00 29 Ext. 2417

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat

'Programa de Protecció de Defensors i defensores dels Drets Humans' de la Generalitat de Catalunya'

L'Oficina de Promoció de la Pau i els Drets Humans de la Generalitat de Catalunya (OPPDDHH) va crear l'any 2009 un programa de protecció de defensors i defensores de drets humans que, durant el segon semestre de 2009, va acollir a Barcelona a dos defensors dels drets humans colombians. En aquest cas, l'Ajuntament de Barcelona es feia càrrec de l'allotjament d'aquests dos defensors durant el sis mesos de durada del programa.
Els objectius d'aquest programa eren bàsicament dos. Per una banda, es tractava de donar una ajuda apropiada als defensors/es de drets humans amenaçats arreu del món, i perseguits en els seus països d'origen a causa de la seva tasca, a través del seu acolliment temporal a Catalunya; així com d'afavorir l'enfortiment de llaços entre la societat catalana i els defensors acollits, per tal que puguin desenvolupar una millor tasca al seu retorn. Per l'altra, és important sensibilitzar la societat catalana sobre la situació dels drets humans en països on la seva vulneració és un fet innegable.
L'OPPDDHH es va plantejat ampliar el programa a més defensors/es a l'any 2010 i va proposar participar a l'Ajuntament de Sant Boi amb l'acollida de 2/3 defensors/es, a més dels dos de Barcelona, durant un període de 6 mesos. Finalment es va acollir a una persona.
La proposta de la Generalitat va ser que l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat posés a disposició d'aquest programa un habitatge amb tres habitacions, moblat i equipat amb els utensilis necessaris per a la residència del defensor/a acollit/da durant un període de sis mesos. Aquest pis es va llogar mitjançant l'empresa municipal CLAUS, SA de l'1 de juliol de 2010 al 31 de gener de 2011. L'Ajuntament es va fer càrrec de les despeses de lloguer i consum del pis, així com del mobiliari, estris de cuina i altres elements necessaris.
Els que es van implicar en el projecte van ser la Unitat de Cooperació, Solidaritat i Pau, Claus, S.A. També van col·laborar les Unitats de Nova Ciutadania, Igualtat d'oportunitats, Joventut, en les diferents activitats que la defensora acollida va aportar a terme a la ciutat.
Al conveni signat entre l'Oficina de Promoció de la Pau i dels Drets Humans de la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat el 31 de maig de 2010 i que regula la col·laboració de les dues entitats en aquest programa diu: "L'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat considera que els drets humans és l'element vertebrador de tota la seva actuació i per això es va adherir l'any 2011 a la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat i forma part de la Xarxa de Ciutats i Pobles dels Drets Humans".
L'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat ha col·laborat en altres programes similars al de l'objecte del conveni com va ser el **'Programa de Protecció Temporal de Defensors i Defensores de Drets Humans en perill'** de la Secció Espanyola d'Amnistia Internacional.
Aquesta consideració dels drets humans com a eix vertebrador i l'experiència anterior en el programa d'AI van ser la raó per la qual Sant Boi va acceptar la proposta de la Generalitat de participar al seu programa.

Manuel G. Pérez Galé, Cap de la Unitat de Cooperació, Solidaritat i Pau de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat.

Web: www.santboi.cat
Contacte: mperez@santboi.cat
Telèfon: 93 635 12 00

Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat

'Suport sociocultural a les cases d'asil de Sant Feliu de Llobregat'

Les cases d'asil les gestiona i coordina la **Creu Roja**, és a dir, ells tenen el seu personal. El que fem els serveis del municipi és col·laborar amb l'organització en l'acollida social, promoció econòmica i educativa. El programa de nova ciutadania, solidaritat i cooperació, un cop organitzada l'acollida continua la tasca per tal d'apropar a aquest nous ciutadans a la nostra realitat i posar-los en contacte amb els circuits normalitzats de la nostra ciutat, així mateix, les persones que formen part del programa d'asil s'incorporen en activitats i espais socioculturals de la ciutat; en un principi amb un acompanyament dels responsables de Creu Roja i posteriorment amb el suport del personal de nova ciutadania.

L'Ajuntament col·labora en la gestió de serveis, cessió d'espais, suport logístic i incorporació en activitats normalitzades i estan implicats el Departament de Serveis Socials, Programa de Nova Ciutadania, Programa de Solidaritat i Cooperació, Departament d'Educació, Programa de la Dona, Programa de Participació Ciutadana, Departament de Promoció Econòmica i el Departament de Cultura.

La Creu Roja té el recolzament de l'Ajuntament de Sant Feliu que va crear l'ambient ciutadà adient per rebre i respectar a uns ciutadans que estaven en situació de gran vulnerabilitat. Pensem que hi ha poques ciutats que s'impliquin com la nostra en aquest tema, el teixit social s'ho ha fet molt seu.

Totes les persones tenen dret a viure en llibertat, per tant la nostra ciutat treballa per aconseguir que es respecti aquest dret humà. En aquest sentit, si en alguns casos aquest dret, momentàniament, només es pot aconseguir mitjançant l'asil, nosaltres donen suport i alhora continuem treballant perquè les persones puguin gaudir d'aquest dret en el nostre país.

Programes de Nova Ciutadania, Solidaritat i Cooperació.

Web: www. santfeliu.cat
Contacte: pereala@santfeliu.cat
Telèfon: 93 685 80 02

Ajuntament de Tarragona

El consistori, a través de Regidories de Cooperació i Joventut, ha facilitat diferents actuacions en l'àmbit de l'Educació per al Desenvolupament. Es tracten d'iniciatives del Comitè Català de l'ACNUR i, l'Ajuntament ha col·laborat en el suport econòmic i la prestació d'espais municipals.

'Exposició: Un dia vam haver de fugir'
Exposició que es basa en testimonis de nens i nenes refugiats als campaments de Kènia.

El 20 de juny es celebra a Tarragona el Dia Mundial del Refugiat amb dues activitats:

- **'Jo també soc refugiat'** (exposició) : Un recorregut pel camí que han de fer els refugiats avui en dia des de la fugida de les seves llars, fins que es troba una solució per a ells i les seves famílies. Amb fotografies, vídeos, entrevistes, mapes, materials originals dels camps de l'ACNUR i altres suports, volem fer fàcil aquest camí.

- Sessió de Cineforum: Reportatge ***Rwanda, el genocidi***

Regidoria de Cooperació Internacional treballa en la línia de l'Educació per al Desenvolupament realitzant activitats d'educació i sensibilització en diferents àmbits. En aquest marc, ha realitzat activitats relacionades amb les persones refugiades amb la intenció, que més enllà de la seva atenció directa, ja que també ha concedit subvencions d'ajuda humanitària als refugiats, de donar relevància a la situació de milions de persones que han hagut d'abandonar-ho tot per protegir la seva vida i la seva dignitat. En aquest sentit, no es vol generar un sentiment de compassió sinó de justícia; es busca contribuir a crear una consciència crítica envers les causes que forcen a l'exili i el desplaçament de la població.

Departament de cooperació

Web: www.cooperaciotarragona.cat
Contacte: cooperacio@tarragona.cat
Telèfon: 97 729 61 00

Ajuntament de Terrassa

'Ajudem als refugiats'. Primavera Solidària 2011.

El cicle Ajudem als Refugiats ha constat de 42 activitats, promogudes per 21 ONGS i entitats solidàries de Terrassa, i ha estat organitzat pel Consell Municipal de Solidaritat i Cooperació Internacional.
S'inicià el 7 de març i es va cloure el diumenge dia 3 de juliol amb la Festa Major Solidària amb la participació en la fira de 40 ongs i diverses actuacions musicals. L'acte central del programa fou la xerrada del periodista i escriptor algerià Salem Zenia amb el lema "Escoltem els refugiats".
El cicle Ajudem els Refugiats es publicità a través dels mitjans locals i mitjançant un programa editat de 16 pàgines en el qual, a més del detall de les activitats previstes, s'inclogueren informacions sobre "60 anys de la commemoració del dret internacional dels refugiats," ; "Refugiat o desplaçat"; "Sahrauís: 35 anys a Tindouf"; "42 milions de persones refugiades i desplaçades"; un mapa amb els "Països d'origen dels refugiats i països receptors" i, finalment , l'article "Terrassa ajuda els refugiats" i "Ara els països àrabs de la Mediterrània" , on s'explica el compromís de la ciutat amb els refugiats i els convenis de col.laboració amb l'ACNUR , iniciats l'any 2003.

L'Ajuntament de Terrassa mitjaçant de la Regidoria de Solidaritat i Cooperació Internacional estableix, mitjançant un concurs públic anual, subvencions per activitats de sensibilització ciutadana promogudes per ONGS i entitats. Aquestes activitats conformen els dos programes conjunts de sensibilització: la Primavera i la Tardor Solidàries. La transversalitat és un dels principis en què fonamenten les activitats de cooperació. Cerquem sinergies amb altres àrees i unitats de l'Ajuntament per dur a terme les activitats. Cultura, Ensenyament, Via Pública, Participació Ciutadana, Immigració, Biblioteques, Societat del Coneixement, … són col·laboradors habituals en els programes.

El Consell Municipal de Solidaritat i Cooperació Internacional de l'Ajuntament de Terrassa és qui decideix el contingut i organitza els programes de sensibilització ciutadana. En aquest cas concret la iniciativa de dedicar-lo als Refugiats partí de la Regidoria.

L'Ajuntament de Terrassa destina l'1% dels ingressos propis a la Solidaritat i la Cooperació Internacional. Es destina un 80% dels recursos anuals a projectes i actuacions en el Sud, mentre que el 20% es dedica a la sensibilització de la ciutadania sobre l'estat real del món.
Creiem que l'increment constant de persones refugiades i, sobretot, desplaçades dins els propis països, constitueixen un problema humanitari molt seriós que cal tenir ben present en la solidaritat i cooperació internacional. Una problemàtica que també des dels Ajuntaments hem d'ajudar a pal·liar.

Jaume Valls i Vila,
Cap de la Unitat de Solidaritat i Cooperació Internacional

web: www.terrassa.cat/solidaritat
contacte: solidaritat@terrassa.cat
telèfon: 93 739 70 35

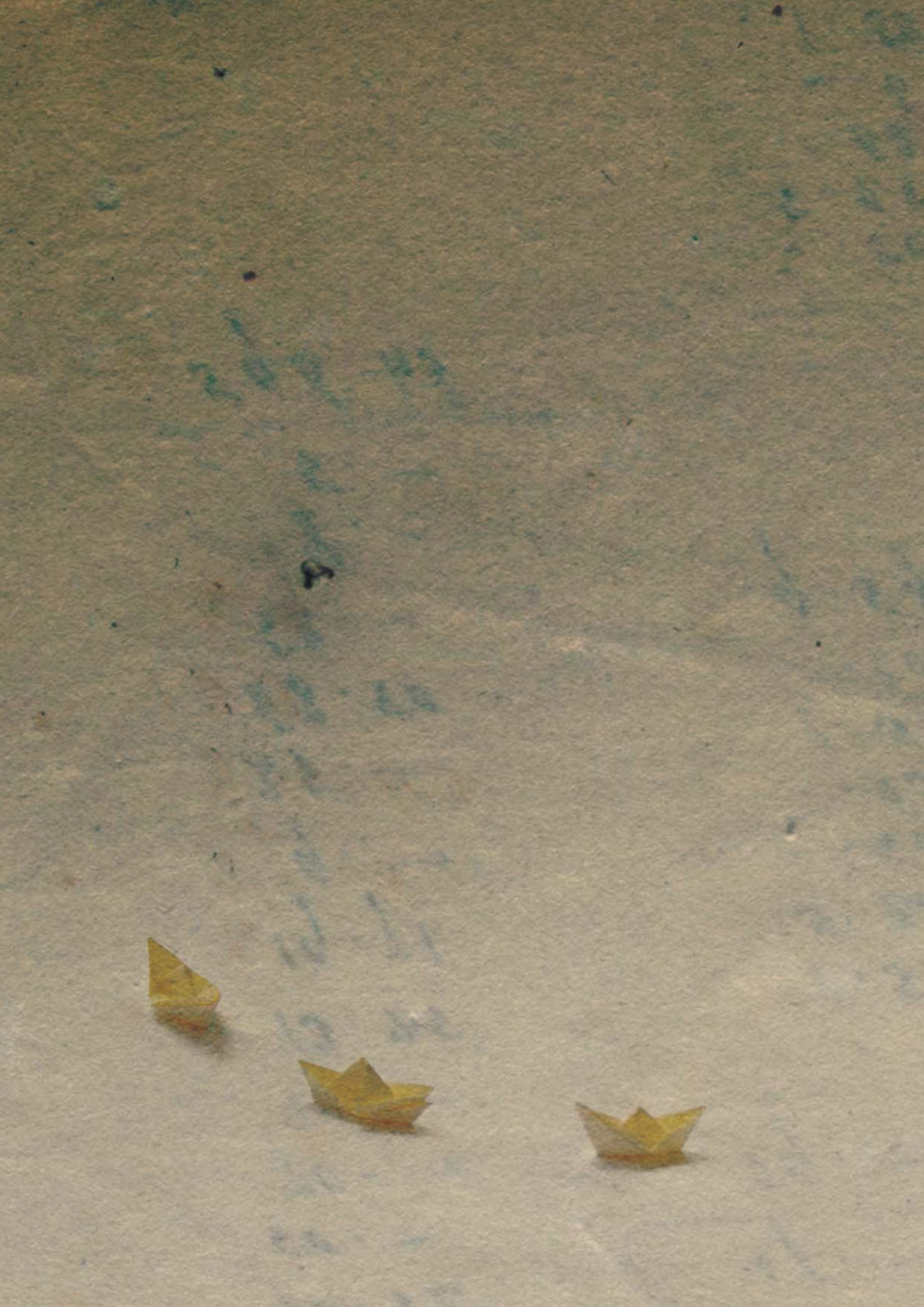

El compromís de Catalunya amb les persones refugiades: la societat civil

La societat civil catalana sempre ha estat molt compromesa amb les persones refugiades, en aquest sentit, hem volgut fer un recull de les entitats, que agrupen a la societat civil organitzada, que treballen amb i per les persones refugiades així com un recull de bones pràctiques. Alhora, volem fer un reconeixement a totes aquelles persones que de forma anònima donen suport a les persones refugiades o al treball que les entitats realitzen.

Cadascuna de les experiències de la societat civil es descriuen en una breu fitxa on es recullen els elements treballats més destacats i de major rellevància en relació al tema de l'asil i el refugi de persones a Catalunya, els seus objectius, el funcionament i les tasques que desenvolupen. Es repassen també les aportacions positives i els possibles aprenentatges. Algunes entitats es dediquen íntegrament al treball amb persones refugiades, d'altres han realitzat al llarg del temps activitats puntuals i pràctiques que, tot i així, creiem que val la pena mencionar-les.

ACCEM Catalunya

És una organització no governamental i no lucrativa que proporciona atenció i acollida a les persones refugiades i immigrants, promou la seva inserció social i laboral. És una entitat especialitzada en el treball vinculat al dret d'asil i les migracions per a una efectiva i plena integració social de les persones refugiades i immigrants. Per assolir aquest treball tenim diferents programes:

Acollida: Els centres d'acollida estan destinats a persones i famílies que es troben en situació vulnerable i amb recursos dirigits a col·lectius específics. L'atenció que es proporciona a aquestes persones és integral i personalitzada, centrant-se la intervenció cap a tots els nivell importants en el procés d'integració social. Accem té pisos d'acollida a Barcelona (25 places), Girona (15 places) i Salt (5 places).

Atenció directa: Els programes constitueixen la base del nostre treball diari amb les persones refugiades i immigrants. A través d'aquests dispositius coneixem i atenem les necessitats dels nostres usuaris. El contacte personal i el tracte individualitzat són imprescindibles per a proporcionar una atenció de qualitat.

Formació: Gràcies a la formació adquirida augmenten les possibilitats de trobar una feina, bàsic en el procés d'integració social de refugiats i immigrants. ACCEM compta amb una important oferta formativa, adaptada a les necessitats de les persones.

Inserció socio-laboral: El treball és la via més fiable i efectiva per a la integració social de las persones migrants. La metodologia d'Accem, en aquesta àrea de treball, sempre parteix de l'elaboració d'itineraris integrals i individualitzats d'inserció sociolaboral, i té en compte la situació del mercat de treball i les necessitats de desenvolupament local a cada territori.

Participació i mobilització: S'inclouen aquells programes dirigits a impulsar la mobilització social i la participació ciutadana, així com a sensibilitzar sobre aquells aspectes que tenen a veure amb la realitat del refugi i les migracions. El treball es dirigeix tant a la població migrant com a la autòctona. Es desenvolupa una important feina de documentació, anàlisi i difusió d' informació rellevant a la matèria.

Com ACCEM és una entitat especialitzada en persones refugiades i implantada arreu de l'Estat Espanyol la font de financiació d'aquests programes és de fons europeus, estatals, autonòmics i locals, també procedents del sector privat. Les administracions catalanes que hi col·laboren en els diferents programes són la Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament de Barcelona, el Consorci de Benestar Social de Barcelona, l'Ajuntament de Girona i la Obra Social de Catalunya Caixa.

Web: www. accem.es
Contacte: girona@accem.es
Tel: 97 241 42 34

Associacions Catalanes d'amistat amb el poble Sanarauí (ACAPS)

La Federació d'Associacions Catalanes Amigues del Poble Sahrauí integra associacions sense ànim de lucre de tot Catalunya que comparteixen objectius i esforços en favor del Poble Sahrauí. La Federació ACAPS promou i coordina el suport polític i humanitari al poble sahrauí, a la vegada que divulga la situació i la lluita d'aquest poble entre la societat catalana a través dels següents projectes:

Casa de Malalts a Montornès

El projecte es desenvolupa a Montornés del Vallés i a la zona del Vallés Oriental. L'objectiu principal d'aquest projecte és facilitar l'accés a una atenció sanitària especialitzada a refugiats sahrauís a Catalunya, oferint un tractament, un seguiment i una casa d'acollida mentre dura tota l'atenció sanitària. També s'acullen els familiars que puguin desplaçar-se fins la Casa de Malalts.

Es fa un acompanyament als malalts en tots els sentits, des dels desplaçaments a l'acompanyament hospitalari.

És un projecte ambiciós i contem amb l'ajut de diversos ajuntaments i associacions. La casa és gestionada per l'ACAPS però som conscients que sense la implicació dels ajuntaments dels voltants no podríem mantenir la Casa de Malalts. Intentem que al menys una vegada a l'any es reuneixin els ajuntaments de la zona que col·laboren amb el projecte i tinguin coneixement de la nostra activitat.

Respecte les associacions federades de l'ACAPS, a les juntes ordinàries i a les assemblees informem i detallem de la situació de la casa i de les aportacions que han fet algunes d'elles. Com que és un projecte propi la gestió econòmica ens pertany. En tot cas, tenim pressupostada la gestió i aquesta es presentada tant als ajuntaments col·laboradors com a les associacions federades de l'ACAPS.

Amb cadascun dels ajuntaments hi ha un conveni però intentem que siguin coneixedors del conjunt de la gestió per tal que vegin les limitacions amb les que ens hem d'enfrontar.

La gestió de la Casa de Malalts inclou aspectes com:
- Alimentació dels malalts i dels col·laboradors
- Transport dels malalts
- Diner de butxaca pels malalts
- Roba de llit i mobles de la casa
- Manteniment de la Casa de Malalts
- Roba pels malalts (ja que sovint em de llençar la que porten)
- Llum, gas, electricitat
- Compensació econòmica del responsable saharauí

Aquest projecte permet realitzar revisions i tractament hospitalari a persones sahrauis. Arriben malalts greus i que no poden rebre tractament dels Campaments de Tindouf i dels territoris ocupats de Sàhara Occidental. El tractament es gestiona des de la Casa de Malalts però en casos

greus hi ha una hospitalització. En el cas del Sàhara Occidental ocupat, arriben activistes que han estat torturats i que pateixen lesions i malalties derivades d'aquestes tortures.

A més dels tractaments mèdics, com en d'altres projectes, volem fomentar i impulsar l'apropament entre el poble sahrauí i el nostre país. Donem a conèixer la situació mèdica dels campaments de Tindouf, però també la situació que pateixen els activistes sahrauís dels territoris ocupats. Intentem que tant alcaldes com a diputats o membres del Govern de Catalunya, tinguin coneixement de la situació i vegin amb els seus propis ulls els efectes de les tortures. El moviment prosahrauí també es sensibilitza al ser informat de la situació i permet poder aportar material i recolzament als gestors de la Casa de Malalts.

Projecte Vacances en Pau

El projecte Vacances en Pau consisteix en l'acollida durant els mesos d'estiu d'infants sahrauís, entre 8 i 12 anys, que provenen dels Campaments de Refugiats Sahrauís de Tindouf. L'objectiu principal d'aquest projecte és facilitar que els infants sahrauís tinguin la possibilitat de passar les vacances en un entorn diferent al que viu la resta de l'any i la oportunitat de conviure amb nens i nenes catalans/es per arribar a tenir una altra imatge del món, diferent de la que els mostra la realitat quotidiana dels campaments de refugiats on el Poble Sahrauí viu exiliat des de l'any 1975. També vol facilitar l'accés a una atenció sanitària general a tots els participants del projectes i especialitzada per als que ho necessitin.

Hi col·laboren més d'un centenar d'ajuntaments i diputacions catalanes. A més, a la majoria de pobles i ciutats tenim la col·laboració de comerços i empreses que aporten materials o diners per tal d'ajudar les associacions que gestionen el projecte.

Sovint, els Ajuntaments signen convenis amb les associacions col·laboradores i en altres casos, any rera any, destinen quantitats determinades al projecte Vacances en Pau.

Principalment es realitzen les revisions mèdiques a tots els infants sahrauís. En segon terme volem aprofitar l'estada a Catalunya dels infants sahrauís per tal de dotar-los de controls mèdics que ens posin al dia del seu estat i iniciar tractaments específics si es dona el cas o enviar les dades mèdiques i de vacunacions als responsables del projecte.

Projectes de Sensibilització en general.

L'objectiu principal d'aquests projectes és donar a conèixer la realitat en la que viu el poble sahrauí, donant a conèixer el conflicte del Sàhara Occidental. Per tal que això sigui possible impulsem i col·laborem en diverses activitats:

- Exposicions de fotografies
- Edició de llibres i material escrit
- Co-edició i col·laboració en films i reportatges
- Participació i impuls de xerrades, taules rodones, ...
- Participació en debats amb d'altres associacions d'altres àmbits
- Participació en l'Intergrup Pau al Sàhara del Parlament de Catalunya
- Sensibilització de grups i partits polítics o d'altres entitats socials per tal de donar a conèixer la situació dels refugiats sahrauís i dels activistes que treballen al Sahara Ocupat

Segons els projectes de sensibilització podem tenir la col·laboració dels ajuntaments (subvenció de projectes concrets) de Diputacions o de la Generalitat de Catalunya a través de l'Agència Catalana de Cooperació i el Desenvolupament. Les institucions ens donen suport econòmic que després justifiquem a les activitats que impulsem o a les que col.laborem.

En tots els projectes mirem de divulgar la problemàtica en la que viuen els refugiats sahrauis, fomentar i impulsar l'apropament entre el poble sahraui i el nostre país.

Web: www.acaps.cat
Contacte: acaps@acaps.cat
Telèfon: 67 085 47 33

Associació Catalana de Solidaritat i Ajuda als Refugiats (acsar)

ACSAR contínua amb l'experiència d'agermanament que des de 1973 va acollir l'exili llatinoamericà i que en 1977, emparats pel grup senatorial l'Entesa dels Catalans es va transformar en la Comissió de Defensa dels Refugiats Polítics. ACSAR es va constituir el 1980 a Barcelona i des de 1991, juntament amb altres entitats, col·labora amb el SAIER, creat per l'Ajuntament de Barcelona.
La missió és contribuir a la defensa del dret d'asil, sensibilitzar a la societat catalana davant de milions de persones refugiades a tot el món i, que solidàriament, accepti acollir-los a casa nostra, oferir els serveis d'inserció social als sol·licitants d'asil i formar professionals sobre el refugi.

Els serveis que ofereix són:
- **Assessoria jurídica als sol·licitants d'asil i refugiats**: s'ofereix orientació, assistència i seguiment jurídic en matèria de protecció internacional, incloent el dret d'asil i la protecció subsidiària, als refugiats i potencials refugiats radicats en l'àmbit territorial de la seva actuació, que es projecta a nivell de Catalunya.

- **Itineraris d'inserció laboral**: Es realitzen accions d'intermediació envers les empreses i tot el mercat laboral per aconseguir la inserció dels refugiats. És un servei que dona la oportunitat d'ajudar a la inclusió a la nostra societat de les persones refugiades sent fonamental que tinguin accés a un lloc de treball sense situacions de desigualtat respecte a la població autòctona.

- **Comunicació i sensibilització:** El servei té com a objectius la informació a la opinió pública sobre temes relacionats amb l'asil i refugi, reforçar la solidaritat envers les problemàtiques del refugi i la persecució als països en conflicte, divulgar i denunciar les situacions de vulneració del dret d'asil i realitzar estudis.

- **Publicacions**

A més realitza cursos i seminaris. Al 2010 es va realitzar la tercera edició del Curs de Formació en matèria d'asil dirigit a advocats, juristes, funcionaris de l'administració pública, estudiants, assistents socials, organitzacions del tercer sector i altres possibles interessats.

Per portar a terme aquests programes i activitats col·laborem amb el Consell Assessor d'Immigració de Catalunya, el Consell de Benestar Social de l'Ajuntament de Barcelona, la Federació Catalana d'ONGs, la Federació Catalana de Voluntariat Social, la Fundació ACSAR, el programa d'Immigració del CIDOB. També amb d'altres associacions i organismes del territori català. És una entitat especialitzada en asil i refugi i la font de financiació d'aquests programes és autonòmica o local.

Web: www. acsar.net
E-mail: acsar@acsar.net
Telèfon: 93 256 38 00

Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat (CCAR)

És una entitat sense ànim de lucre i els seus principals objectius són la defensa del dret d'asil i de les persones refugiades. Asumeix també la defensa dels drets de les persones immigrants alhora que treballem per afavorir els processos d'integració social de les persones refugiades i immigrants a Catalunya.
Per assolir aquests objectius contem amb diferents programes que pretenen donar una resposta global i integral a les dificultats, derivades del fet migratori, a les que han de fer front les persones refugiades i immigrants a casa nostra.

Una primera línia d'actuació és l'**atenció a les persones refugiades i immigrants a través:**

- **Servei de primera acollida:** es treballen tots aquells àmbits derivats del fet migratori amb la intenció de dotar dels recursos necessaris a les persones immigrants i refugiades, des d'una perspectiva que reforça l'autonomia, per tal de facilitar la integració social i afavorir la convivència en la interculturalitat.

- **Servei jurídic:** s'informa, assessora, es tramita i es defensa l'exercici dels drets de les persones sol·licitants de protecció internacional, refugiades, apàtrides, desplaçades i situacions complexes de l'immigració.

- **Programa d'acollida temporal:** per aquelles persones que s'acullen a la protecció internacional al nostre país, mentre són sol·licitants d'asil, existeix un dispositiu d'acollida temporal per tal de garantir la cobertura de les seves necessitats bàsiques a la seva arribada, l'habitatge temporal alhora que afavorir els seus itineraris d'integració social. Des del 2001 gestionem 4 pisos d'acollida temporal amb capacitat per 20 persones, sol·licitants d'asil, a la ciutat de Sabadell

- **Programes Ocupacionals i Formatius:** des d'aquests programes es realitzen tot un seguit d'accions que tenen com objectiu afavorir la inserció sociolaboral de les persones pertanyents als nostres col·lectius d'atenció. Entre aquestes accions estarien: itineraris d'inserció, intermediació laboral, suport i ajuts a l'autoocupació, i classes de castellà i català, a més de la realització d'accions per afavorir la sensibilització del teixit empresarial i combatre la discriminació dins del món laboral.

Una segona línia d'actuació és la **defensa dels drets de les persones refugiades i immigrants a través de la incidència política i social i participació:**

- **Campanyes de visibilització de les persones refugiades:** Compromesos amb les persones refugiades: treballem per la pau, *L'enriquiment de la pèrdua. Aportacions i riqueses de les persones refugiades a Catalunya.*

- **Campanyes d'incidència política i social:** Publicacions sobre altres formes de persecució en matèria d'asil, Edició digital del Butlletí Àrquies, El dret amenaçat: Campanya d'incidència política pel dret d'asil, Campanya en defensa del dret d'asil, *Altres formes de persecució: la vulneració dels DESCA,* Xarxa de Municipis Acollidors i Solidaris amb les persones refugiades *('Catalunya, terra d'asil').*

A més també es realitza treball d'incidència política amb diferents partits polítics amb representació al Parlament de Catalunya.

Campanyes periòdiques anuals:

El dia 20 de juny, **Dia Internacional de les persones refugiades**, es realitza un acte de denúncia i reivindicació sobre la situació de les persones refugiades a l'Estat Espanyol. També és un acte lúdic-festiu en el que les persones refugiades s'impliquen.
Col.laboració i difusió de la publicació **Informe sobre la situació de les persones refugiades a l'Estat Espanyol**, que el.labora la Comisión Española de Ayuda al Refugiado (CEAR).

La CCAR rep recursos per gestionar els seus programes de la Direcció General d'Integració dels Immigrants, mitjançant conveni, a través de CEAR, de l'administració europea i altres institucions de caire internacional. Per portar a terme la feina hi ha el recolçament econòmic de l'Ajuntament de Barcelona, l'Ajuntament del Prat de Llobregat, l'Ajuntament de Sabadell, l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, la antiga Oficina de Promoció de la Pau i dels Drets Humans, del Departament de Benestar i Familia de la Generalitat, de la Direcció General per a la Immigració, la Direcció General de Participació/Qualitat democràtica, Memorial Democràtic i el Servei d'Ocupació de Catalunya.

Web: www.ccar.cat
Contacte: ccar@cear.es
Tel: 93 301 25 39

Comité Català per als Refugiats, Catalunya amb ACNUR

El Comitè Català per als Refugiats es crea l'any 2001 amb l'objectiu de donar suport a les tasques de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR–UNHCR en les seves sigles en anglès) arreu del territori català. Ho fa tant en la difusió de la realitat i les necessitats de les refugiades i refugiats, mitjançant accions de sensibilització i educació, com en la tasca de recaptar fons públics i privats per ajudar a finançar els projectes d'assistència i protecció dels drets a persones refugiades, desplaçades, retornades i reassentades executats per l'ACNUR.

'Escoltem els refugiats'

Es tracta d'un cicle de xerrades que, mitjançant testimonis que expliquen les seves vivències en primera persona, que vol donar a conèixer la realitat dels refugiats/des i sol·licitants d'asil que viuen a Catalunya, les circumstàncies que determinen la sortida del seu país d'origen, i els seus casos personals de persecució i violació dels drets humans. Abans del testimoniatge del refugiat/da, un dinamitzador, expert en Drets Humans, fa una anàlisi dels conceptes que hi ha darrera dels Drets Humans, el Dret Internacional dels Refugiats/des, el desarrelament forçat així com les activitats de l'ACNUR per a la protecció internacional dels desplaçats per la força. Adicionalment, es rememora la situació viscuda per la població catalana en la Guerra Civil i Postguerra, des del punt de vista de l'exili i el refugi.

La sessió dura uns 90 minuts (2 classes seguides). Uns setmanes abans de l'activitat s'envia un recurs educatiu per a què els mestres puguin preparar els fonaments de l'activitat amb els seus alumnes durant 1 o 2 sessions prèvies .

Aquest programa ha comptat amb el suport d'organitzacions i entitats com la Creu Roja, la **Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat**, Associació Catalana, CAR, ACSAR, ACATHI, PEN Català i d'administracions com l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, Barcelona Solidària, la Diputació de Barcelona i diferents ajuntaments de Catalunya, Rubí, Sant Feliu de Llobregat, Alella, Terrassa, El Vendrell, etc.

Segons els mateixos refugiats / sol·licitants d'asil que hi participen, aquesta iniciativa els permet verbalitzar la seva traumàtica experiència i té, en especial per aquells que fa poc que són entre nosaltres, un benefici terapèutic / psicològic. A més, se'ls remunera com si fossin conferenciants donat que en el procés de selecció dels refugiats hem cercat persones amb problemes d'inserció laboral.

El projecte aporta a la societat una aproximació emocional als conceptes dels Drets Humans i els drets dels refugiats des d'un punt de vista vivencial que pretén cercar l'empatia dels beneficiaris (estudiants de secundària) a través d'un testimoni directe a més de fer una aproximació diferent al concepte de migració.

Al llarg del temps hem realitzat projectes, campanyes i activitats com els que apareixen esmentats en diferents llocs d'aquesta publicació:

'Campanya educativa: els drets humans i els refugiats' (2004)

Aproximació solidària a les migracions humanes (2006).
Disseny i implantació d'una maleta pedagògica per a Educació Primària (2007 i 2008)a tot el territori català i tallers itinerants sobre refugi i asil basades en aquest recurs.

Circuit d'exposicions de l´ACNUR (2008)sobre les causa dels refugiats a Catalunya per aconseguir una presència de l'ACNUR (Jo també soc refugiat, Ser refugiat..)

Web: www.eacnur.org
Contacte: catalunya@eacnur.org
Telèfon: 93 301 20 35

Coordinadora d'ONGS de Girona

'Dinàmiques i tallers de sensibilització als centres educatius de comarques gironines'

En l'àmbit de la sensibilització es realitzen activitats directament als centres educatius de les comarques del Baix i Alt Empordà, Ripollés, Garrotxa i Girona ciutat. Aquestes activitats s'han ofert a sisè i cinquè d'educació primària, a primer i segon d'ESO i l'estiu passat al centre penitenciari de Girona al mòdul d'homes. Es desplaça una persona que durant 55 minuts o dues hores (depèn de l'activitat) dóna a conèixer mitjançant audiovisuals i activitats dinàmiques posteriors la realitat de les persones refugiades en els diferents moments del seu recorregut.
Han col·laborat en diferents moments del programa, que compta amb una continuïtat de sis anys, donant suport econòmic i participant en la difusió de les activitats l'Ajuntament de Girona, l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, l'Oficina de promoció de la Pau i els Drets Humans, el Consorci de Benestar social de la Garrotxa i el Ripollès, el Consell Comarcal del Baix Empordà, el Consell Comarcal de l'Alt Empordà.

Web: www.solidaries.org
Contacte: recursos@solidaritat.org
Telèfon: 97 221 99 16

Creu Roja Catalunya

La Creu Roja, com a organització humanitària i d'acció voluntària arrelada a la societat, dona respostes integrals des d'una perspectiva de desenvolupament a víctimes de desastres i emergències, a problemes socials, de salut i mediambientals. La missió és ser cada cop més a prop de les persones vulnerables en l'àmbit estatal i internacional a través d'accions de caràcter preventiu, assistencial, rehabilitador i de desenvolupament, realitzades essencialment per voluntaris.

Programa d'Atenció a Sol-licitants d'Asil i Refugiats

Durant la tramitació de l'asil s'ofereix a les persones que han hagut de deixar enrere el seu país, per motius polítics, religiosos, d'orientació sexual... l'accés a unes condicions bàsiques per a que reconstruir les seves vides sigui una mica més fàcil. Creu Roja vol atendre a les persones davant de situacions d'especial dificultat oferint aquelles eines que promoguin la autosuficiència de la persona sense deixar de banda aquelles situacions considerades com a emergència.

El Programa que gestiona Creu Roja, a nivell estatal, permet donar atenció a les persones sol·licitants d'asil des del primer moment d'arribada. Segons el cas i el punt del procés en el qual es troba tenen dret a diferents tipus d'ajut. L'atenció pot ser de mitja/llarga durada, el que permet fer un treball global (social, psicològic, formatiu...) que no només tracta de cobrir qüestions materials i de primera necessitat (que també) si no treballar per a que les persones refugiades i sol·licitants d'asil adquireixin les eines necessàries per aconseguir un grau d'autonomia adequat.

El Programa es gestionat per Creu Roja i el Finançament és del Ministeri de Treball i Immigració i del Fons Europeu. El nostre servei de Creu Roja forma part del SAIER (Servei d'Atenció Immigrants, Refugiats i Estrangers) de l'Ajuntament de Barcelona.

- **Assistència bàsica en aeroports, ports i altres llocs fronterers.** Aten les necessitats relacionades amb informació i assessorament, alimentació, trasllat, i acollida d'urgència, medicaments, gestió.

- **Acollida temporal.** Es gestionen centres de migracions dirigits a sol·licitants d'asil i persones desplaçades. Els equips de professionals realitzen projectes individualitzats per facilitar la seva integració a la nostra societat.

- **Serveis de caràcter sanitari.** Comprenen la realització d'un reconeixement mèdic a totes les persones nouvingudes, prestació per medicaments, pròtesi.

- **Serveis de caràcter psicològic.** Moltes persones refugiades han viscut situacions traumàtiques, i un alt percentatge ha patit algun tipus de tortura, per això la Creu Roja disposa de psicòlegs experts en aquests tipus de situacions.

- **Prestacions assistencials.** Ajudes econòmiques a las persones sol·licitants d'asil, refugiades i desplaçades que no tinguin cobert l'allotjament i la manutenció a través dels centres d'acollida. Així mateix es faciliten ajudes per fiances de lloguer, desplaçaments, roba.

● **Prestacions educatives i culturals.** Es facilita l'aprenentatge de la llengua, ajudes per a llar d'infants, material escolar, participació en actes culturals, assistència a llar d'infants per part dels menors. Així mateix gestiona l'exposició 'Artistes en l'Exili' que presenta treball de pintors, escultors i artesans que han hagut de fugir dels seus països.

● **Vivenda.** Es realitza mediació entre persones sol·licitants d'asil i propietaris per facilitat vivendes de lloguer a aquest col·lectiu.

● **Treball.** La iniciativa comunitària Ariadna, implantada en diferents oficines territorials, facilita a persones sol·licitants d'asil l'accés a la formació, genera oportunitats de treball, assessora en la convalidació de títols i promou la visibilitat social d'aquest col·lectiu.

● **Atenció a menors.** Es treballa per garantitzar el dret a la escolarització de tots els menors estrangers residents a Espanya: informació i orientació docent, tramitació de l'accés a llars d'infants i a la escolarització primària i secundaria.

● **Integració de persones que gaudeixen de protecció internacional en situació de vulnerabilitat.** Promovem la integració d'aquells que ja gaudeixen de protecció internacional i estan en situació d'especial vulnerabilitat: dones soles o amb familiars a càrrec, persones amb dificultats d'inserció sociolaboral. Conjuntament amb cada persona es dissenya un itinerari individualitzat que cobreix aquells àrees susceptibles de ser millorades: formació i treball, documentació, vivenda, accés als recursos i serveis comunitaris(*).

Es proporciona una atenció global i alhora es preten cobrir la urgent necessitat sense perdre de vista l'aportació futura que com a ciutadans faran a la nostra societat.

Web: www.creuroja.org (*)
Contacte: informacio@creuroja.org
Telèfon: 93 256 38 00

EXIL

El Centre EXIL porta a terme altres programes sota la perspectiva de l'educació per la no violència, la promoció de la resiliència, el bon tracte, la solidaritat i la defensa dels drets humans, el respecte a la diferència i la diversitat, el compromís social, el treball en xarxa i, per últim però no menys important, la perspectiva de gènere.

Aquests programes estan dirigits a l'atenció integral a dones immigrades víctimes de violència masclista, sessions grupals i individuals de suport a la maternalitat per a dones víctimes de violència, intervenció en situacions de crisi en casos de dones assassinades o greument ferides víctimes de violència masclista, i l'atenció terapèutica especialitzada per a nens i nenes víctimes de violència. La perspectiva integral inclou també l'atenció d'una art-terapeuta així com l'organització de sortides socio-culturals per afavorir l'ajuda mútua i el procés d'integració.

Programa de reparació mèdic-pisco-social per a víctimes de tortura i altres violacions dels Drets Humans

Es treballa en l'àmbit dels drets humans, la salut, l'acollida, dels refugiats, dona i infància a Barcelona i a l'àrea metropolitana de Barcelona. Tot i que l'atenció es fa principalment a la seu del Centre EXIL, es dóna cabuda a usuaris/es de tota Catalunya.
Aquest programa té com objectiu oferir un servei a persones que han estat víctimes de tortura així com els seus familiars, siguin o no sol·licitants d'asil. Pretén prevenir reaccions a nivell somàtic amb una intervenció multi disciplinar. El Programa dura tot el temps que sigui necessari per assegurar la recuperació del dany sofert i per facilitar una integració constructiva al país d'arribada. Així mateix, tracta de facilitar la recuperació dels traumes, recolzant alhora la resiliència o capacitats per fer front a l'adversitat. La intervenció consisteix en un acompanyament per part d'un/a psicòleg/a com a tutor/a de resiliència. Aquesta intervenció es complementa amb l'acompanyament social, activitats comunitàries per prevenir l'aïllament i reconstruir un teixit social així com una atenció mèdica psiquiàtrica quan es requereix.
Es proporciona atenció especialitzada, gratuïta i integral (psicològica, psiquiàtrica i social). Aquesta circumstància facilita la comprensió de la simptomatologia, l'inici d'una relació terapèutica fluida i personalitzada, així com orientació i acompanyament social sobre diferents parcel·les que afecten a les persones afectades.

L'atenció integral que facilita el Centre EXIL no substitueix la xarxa pública de salut, la complementa perquè ajuda a l'usuari/a perquè pugui utilitzar-la de manera eficaç i útil, cosa que no és gens fàcil sense aquest servei. La plantilla del Centre EXIL de múltiples procedències també ajuda a la comprensió dels refugiats.
Hi col.laboren donant suport econòmic el Fons Europeu per als Refugiats (Ministeri de Treball i Immigració), Fons Voluntari per a Víctimes de Tortura de la ONU, Generalitat de Catalunya (Departament de Salut i Departament de Benestar Social (Immigració, DGAIA, Secretaria de família i ICD), Ajuntament de Barcelona (Educació, Cultura i Benestar; Acció Social i Ciutadania (immigració i salut), i Fundació ACSAR.

Web: www.centroexil.org
Contacte: exilspain@pangea.org
Telèfon: 93 238 57 60

IGMAN-Acció Solidària

Treballem en la cooperació al desenvolupament, amb l'aprenentatge de les causes que fan necessària la nostra actuació; atorguem una rellevància especial a la necessitat de denunciar les injustícies, i de difondre-les al nostre país, perquè estem convençuts que la transformació social, política i econòmica, només s'aconseguirà si tots coneixem i denunciem les injustícies geogràficament llunyanes, però ideològicament properes.

Les principals àrees on incidim són: Acció humanitària; camp on destaca el treball realitzat amb refugiats en les guerres de Bòsnia, Kosovo, Ruanda i l'Afganistan; així com en desastres poc naturals, per exemple, els terratrèmols del Perú, el Marroc o el Pakistan; Cooperació al desenvolupament, principalment en el sector sanitari, educatiu i de serveis bàsics. Sensibilització (EPD: Educació Pel Desenvolupament); projecció a la societat catalana dels escenaris, propostes i projectes on IGMAN-Acció Solidària treballa; Projecte editorial ONGC; revista de pensament polític, solidaritat, cooperació i relacions internacionals on es mostra, també, el treball de les diferents ONG i entitats catalanes i d'arreu del món que treballen d'acord amb els principis que inspiren la feina d'IGMAN-Acció Solidària.

Ajudem al poble de Bòsnia

L'any 1993 donat els enfrontaments entre bosnians i croates s'endureixen, sobretot a la zona de Mostar, els refugiats (bosnians) que eren a la zona Dàlmata (Croàcia) eren utilitzats pels croates d'escuts humans.

Donada la dificultat d'entrada de l'ajuda humanitària a Bòsnia, l'equip que actualment configura IGMAN-Acció Solidària pren la decisió de desmantellar dos camps de refugiats i facilitar-los el trasllat a a Catalunya. 143 dones i nens; durant un mes van estar instal·lats a dos camps de refugiats a Catalunya, un a Castellet i la Gornal i el segon a Gualba, espais cedits pel Bisbat de Barcelona.

Després d'aquest temps van ser reallotjats a diferents cases de 26 pobles arreu de Catalunya. Les ciutats i poblacions on van acollir refugiats de la guerra dels Balcans son les següents: Cambrils, Tarragona, Nulles, Riudecanyes, Riudoms, Tortosa, Amposta, Alforja, La Selva del Camp, Sant Carles de la Ràpita, Les Borges Blanques, L'Espluga Calva, Ponts, Bell.lloch d'Urgell, Castelldans, Girona, Arbúcies, Sant Celoni, Llinars del Vallés, Reus, Castellbisbal, Castellar del Vallés, Moja, Castellet i la Gornal, Cornudella i Llívia.

El treball d'IGMAN-Acció Solidària va consistir en coordinar les diferents entitats que es van involucrar i tenir una relació directa amb cada un dels refugiats per tal de resoldre els problemes que anaven sorgint. Cal dir que tots aquest pobles van comptar amb el suport dels Ajuntaments i la col·laboració directa d'entitats locals dels pobles, que sense ells no hagués estat possible una acció humanitzada i població a nivell personal amb els apadrinaments.

Van col·laborar el Bisbat de Barcelona que cedeix els primers espais, el Bisbat de Tarragona que cedeix cases de les rectories de pobles, la Generalitat de Catalunya amb el Departament de la Presidència, Benestar Social, Salut (atenció primària a tots els refugiats i atenció a casos especials greus), Educació (escolarització de tots els infants bosnians), i els ajuntaments de les localitats esmentades. Totes elles van donar suport en tots els nivells de la vida cotidiana d'una persona: habitatge, alimentació, salut, educació, lleure, desplaçaments, suport econòmic, etc.

Va ser l'últim cop que vam dur grups de refugiats al nostre país, que no a nivell puntual com el cas d'alguna persona o família. Ens hem especialitzat en camps en les zones de conflicte.
El projecte va suposar per a les persones refugiades poder sortir de dos camps de refugiats quan els ustasha els utilitzaven d'escuts humans. La població catalana va tenir la oportunitat d'apadrinar mostrar la seva solidaritat amb els refugiats fent-se càrrec de la seva manutenció.

Web: www.igman.cat
Contacte: igman@igman.cat
Telèfon: 93 533 42 38

Museu Memorial de l'Exili (MUME)

El Museu Memorial de l'Exili és el primer museu dedicat a la preservació de la memòria de l'exili i el seu llegat i està situat al mateix pas fronterer per on van fugir la major part d'exiliats. El museu inclou una exposició permanent que explica la història de l'exili des de la Guerra Civil espanyola fins als anys de transició de la democràcia, una sala d'exposicions temporals i una aula de tallers pedagògics. Un dels seus objectius és la difusió de la memòria de l'exili republicà però també de l'exili com a constant en la història universal i a l'actualitat.
Compagina les funcions de museu amb les de recerca històrica i difusió pedagògica, amb una mirada amplia que lliga el passat amb el present.
Per això tracta també l'exili com a fenomen de la època contemporània, mirant de sensibilitzar explicant la història recent de Catalunya i atorgant importància al fet d'adquirir consciència sobre el que significa abandonar de forma involuntària el lloc de cadascú per diferents motius. Això es reflecteix a través de l'art com a transmissor d'experiències a les exposicions temporals, les diferents activitats i seminaris que organitza:

A través de les **exposicions temporals** es fixa l'atenció en altres realitats històriques i latituds geogràfiques: 'Txetxens fora de la seva terra' de Maryvonne Arnaud; 'Un llarg camí. Bòsnia, la vergonya d'Europa', de Miquel Ruíz; 'Israel-Lebanon 2006'.

'Desplaçaments forçosos i exilis a l'Europa del segle XX' és un programa global en el marc del qual se realitzen tres seminaris interdisciplinaris.

- I Seminari Transfronterer: 'Desplaçaments forçosos i exilis a l'Europa del segle XX. Les condicions de partença i d'acolliment' (octubre de 2010)
- II Seminari Transfronterer: 'Desplaçaments forçosos i exilis a l'Europa del segle XX. El cos i l'esperit.' (setembre 2011)
- III Seminari Transfronterer: 'Representacions dels exilis i desplaçaments forçosos a Europa'.(2012)

Els seminaris finalitzaran amb un col·loqui internacional a la fi del 2012.

En commemoració del **Dia Internacional de les Persones Refugiades**, a l'any 2010, una delegació de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat va participar en una trobada al MUME, consistent en un acte d'homenatge a les persones refugiades a través d'una trobada d'exiliats i exiliades de la República Espanyola i les algunes persones refugiades d'avui que viuen a Catalunya. Posteriorment es va fer una visita guiada i una sèrie de parlaments de l'associació de *Fills et Filles de l'Exil Republiquen*, una persona refugiada africana i de la **Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat**.
El Consorci del MUME és un ens públic constituït per a l'establiment i la gestió del MUME i el conformen L'Ajuntament de la Jonquera (impulsor de la seva creació), la Generalitat de Catalunya a través del Memorial Democràtic, el Consell Comarcal de l'Alt Empordà, la Universitat de Girona i l'Ajuntament de Portbou. El MUME està integrat dins la xarxa 'Espais de Memòria Democràtica de Catalunya', creada pel Memorial Democràtic de la Generalitat i és un dels seus centres de referència.

Web: www.museuexili.cat
Contacte: info@museuexili.cat
Telèfon: 97 255 65 33

PEN Català

El Pen Català és una plataforma per a la projecció internacional de la literatura i els escriptors i escriptores dels territoris de parla catalana. Treballa per la defensa de la llibertat d'expressió i els drets lingüístics, la salvaguarda del patrimoni literari català i l'intercanvi i mutu coneixement entre literatures. Forma part del PEN Internacional, una organització apolítica que gaudeix d'estatus consultiu especial a la UNESCO i a les NACIONS UNIDES.

El Pen Català coordina des de l'any 2007, el **Programa Escriptor Acollit**. Aquest programa, hereu de l'anterior *Ciutats Refugi* impulsat pel Parlament Internacional d'Escriptors, té com a finalitat acollir durant un període de dos anys un escriptor o escriptora amenaçat, perseguit o amb risc de ser empresonat com a conseqüència dels seus escrits.

Es tracta de sensibilitzar la societat sobre la llibertat d'expressió, els valors democràtics i la solidaritat internacional. Donar una resposta apropiada als casos d'escriptors amenaçats i perseguits en els seus països d'origen a causa de la seva obra literària, a través del seu acolliment. Posar a disposició de l'escriptor, o la seva família, el que necessiti per viure i treballar, habitatge, assistència mèdica, suport jurídic. Garantir la seva integració en la societat catalana, facilitant l'aprenentatge de la llengua, introduir-lo en l'ambient cultural, oferir la possibilitat d'impartir classes en escoles i universitats i contactes. Si quan acaba el període d'acollida, la situació en el país d'origen encara no es possible es valora si hi han possibilitats laborals que li permetin quedar-se a la ciutat o recorre a la xarxa ICORN per buscar una altra ciutat d'acollida.

El programa es realitza sobre l'aixopluc de l'ICORN (International Cities of Refuge Network), entitat de la qual es membre i fundador executiu. Durant l'acollida s'intenta promoure l'obra de l'escriptor i fer que la seva veu arribi a nivell internacional permetent la llibertat d'expressió.

El programa es porta a terme a Barcelona i a Palma de Mallorca. Col·laboren el Departament de Cooperació Internacional de l'Ajuntament de Barcelona, l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament i l'Institut de les Lletres Catalanes.
Aquest programa permet la llibertat d'expressió i la promoció de la obra de les persones acollides, trobant una manera de viure i fer possible allò que s'ha de denunciar. Per a la societat suposa l'intercanvi d'altres cultures amb la cultura catalana i fomenta la solidaritat cultural. Significa aprendre d'altres cultures i alhora esdevé una esmaixada de la nostra cultura, l'escriptor parlarà de Catalunya en sentit positiu.

Web: www.pencatala.org
Contacte: pen@pencatala.org
Telèfon: 93 318 32 98

Rubi Solidari

Rubí Solidari és una Organització no governamental creada al 1994 que treballa per la defensa i el desenvolupament dels valors de la cooperació, la solidaritat, la justícia, la pau, la convivència i la sostenibilitat en el món. A nivell local promou la solidaritat a través d'actuacions relacionades amb l'actualitat, alhora que proposa iniciatives col·lectives, participant en campanyes, accions i propostes per a l'educació per a la pau.

'Les persones refugiades al nostre món'
A l'any 2009 vam organitzar un curs anual de sensibilització anomenat 'Les persones refugiades al nostre món'. Es va convidar a experts, investigadors, polítics i persones refugiades i es van tractar temes com les migracions forçoses a nivell mundial i el repte que significa protegir a persones que han estat víctimes de violacions de drets humans; la protecció internacional jurídica a la que es poden acollir; motius de sol·licitud d'asil en el marc jurídic espanyol i les limitacions i els aspectes negatius de la nova llei d'asil. En concret es parlà de la situació dels refugiats i les causes de fugida del R.D. Congo, Colòmbia, Palestina, Iraq i Iemen. A més es va realitzar un taller a càrrec d'Exil convertint als participants en protagonistes de situacions que han viscut persones refugiades. Finalment va haver una taula rodona on diputats, oenegés i persones refugiades van discutir sobre els aspectes positius i negatius de la nova llei d'asil.

El curs va tenir, en part, el suport econòmic de l'Ajuntament de Rubí a través de la convocatòria de sensibilització anual i també va cedir l'espai per poder realitzar el curs.
L'acció es va realitzar amb l'objectiu que els refugiats obtinguessin una major comprensió social de la seva situació personal, jurídica, social, econòmica i laboral. També volíem donar a conèixer l'aportació positiva de les persones refugiades en l'aspecte cultural i humà i facilitar a tothom comprendre les causes de les migracions forçoses al món.

Web: www.rubidigital.cat/rubisolidari
Contacte: rubisolidari@rubidigital.cat
Tel: 93 588 86 43

Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia

La Taula Catalana per la Pau i els Drets Humans a Colòmbia és un espai de concertació d'àmbit català, format per ONG, sindicats, administracions públiques i entitats del món acadèmic, sorgit l'any 2002.
Els objectius principals de la Taula són la promoció i protecció dels Drets Humans a Colòmbia així com el suport a una solució política negociada, i que té com a marc de referència les recomanacions de les Nacions Unides i d'altres organismes internacionals. La Taula entén que, a Colòmbia, una veritable pau amb justícia social així com els objectius que acabem d'esmentar només es poden aconseguir si es fonamenten en l'esclariment de la veritat, l'aplicació de la justícia i de mecanismes efectius de reparació integral a les víctimes de les violacions dels Drets Humans i del Dret Internacional Humanitari.

Des de l'any 2004 la Taula disposa d'un programa de beques per a membres d'organitzacions socials de Colòmbia, provinents de l'àmbit dels drets humans i de la pau. El programa de beques té com a objectius principals la formació i aprofundiment en temes de conflictes mitjançant l'estudi de la diplomatura de Cultura de Pau, així com la facilitació a les persones becaries d'un treball de diplomàcia ciutadana a nivell català, estatal i europeu.
Així mateix, la Taula facilita la coordinació d'agendes i de gires de sensibilització per a persones colombianes que participen en diferents programes de protecció de defensors i defensores dels drets humans i que han hagut de sortir del país de manera temporal per les amenaces rebudes.

Formen part de la Taula per Colòmbia:

- **Entitats**: Associació Catalana per la Pau, Col·lectiu Maloka – Colòmbia, **Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat**, Consell Nacional de la Joventut de Catalunya, Cooperacció, Entrepobles, Federació Catalana d'ONG per al Desenvolupament, Federació Catalana d'ONG per la Pau, Fundació Desenvolupament Comunitari, Fundació Pau i Solidaritat – CCOO, Fundació Pagesos Solidaris, Fundació per la Pau, Intermón – Oxfam, Internacional Peace Observatory, Justícia i Pau, Lliga dels Drets dels Pobles, Moviment per la Pau, Sindicalistes Solidaris – UGT, Solidaria – Intersindical-CSC.

- **Entitats observadores**: Brigades Internacionals de Pau PBI-Catalunya i l'Escola de Cultura de Pau de la UAB.

- **Administracions públiques**: Generalitat de Catalunya, el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament , l'Ajuntament de Barcelona, l'Ajuntament de Lleida i l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès.

Web: www.taulacolombia.org
Contacte: www.taula-colombia@pangea.org
Tel: 93 329 03 53

És Catalunya Terra d'Asil?

En aquesta publicació hem intentat recollir el pensar i l'experiència de diferents persones i institucions que han estat i estan compromeses en la defensa del dret d'asil, alhora que hem volgut visualitzar el compromís històric i actual de la ciutadania catalana amb les persones refugiades.

La publicació dóna veu a experiències positives de solidaritat així com opinions sobre l'estat actual del dret d'asil. Creiem que constitueix d'una gran utilitat per al projecte 'Xarxa de municipis acollidors i solidaris amb les persones refugiades', ja que servirà per a que es pugui veure persones de diferents ideologies, estrats socials, territorials, laborals, que treballen per la defensa del dret d'asil.

Així doncs, i després d'explicar la figura de l'asil a Catalunya, encara desconeguda per una gran part de la població, i la situació en que es troba després de la nova llei d'asil del 20 de novembre de 2009, hem volgut fer memòria recordant l'exili que una part important de catalans van haver de patir per la guerra civil. Creiem que això és un component important en la sensibilitat de la societat catalana davant aquest fenòmen migratori involuntari que ens hauria de fer més comprensius i receptius en l'acollida d'altres exiliats. Hem volgut recollir testimonis d'exiliats catalans per saber cóm els van rebre a d'altres països i què va passar amb les seves vides per veure diferències i similituds amb el testimoni de persones que estan refugiades a l'actualitat a Catalunya.
De les experiències de persones refugiades percebim la visió que tenen de Catalunya i cóm els hem rebut. La major part d'ells han fugit a Catalunya, deixant família, cultura i professions per salvar les seves vides, amb algunes expectatives, moltes vegades esperaven una terra lliure, solidària i amb possibilitats. No és fàcil començar la vida de nou sabent que no pots tornar al teu país, i continua la carrera d'obstacles que molts estan disposats a afrontar.

La nostra societat ha d'estar preparada per a que puguem acompanyar a qui busca la protecció internacional que li correspon i alleugerar el pes de sentir-se diferent per la situació viscuda i les noves dificultats que se'ls planteja a Catalunya des de l'àmbit social al laboral. Unes institucions capaces d'actuar i de gestionar polítiques efectives envers la població nouvinguda, incloses les persones refugiades, i una societat conscient sobre la migració forçosa, que no tingui por, esdevindrien aspectes importants per consolidar una societat pacífica, tolerant i generosa.

També hem de tenir en compte que les dificultats socials i econòmiques que pateix aquest col·lectiu complica la seva trajectòria vital. Ara més, en situacions de crisi, és el col·lectiu que més pateix la manca de treball i les persones es veuen abocades a situacions molt complicades per sobreviure. S'oblida que es traslladen de forma involuntària buscant la protecció que els seus països no poden o no volen oferir i, de retruc, les persones refugiades es veuen immerses en actituds xenòfobes, racistes i de polítiques provocades per la por i la incertesa.

Per això considerem que les institucions públiques catalanes han treballat i donat suport en aquest àmbit tal i com demostren les bones pràctiques reflexades en aquesta publicació. És important el suport econòmic per poder realitzar projectes però l'actuació ha de servir per desenvolupar polítiques justes i equitatives amb tothom, que comprenguin la solidaritat, el fet migratori, la cooperació i respectin els drets humans. L'esforç i la iniciativa de les administracions en aquesta tasca és important i les que ja hi treballen són el model a seguir per d'altres que encara no ho fan.
La sensibilitat cap a aquest col·lectiu no té color polític ni ideologia, es tracta d'un tema de drets humans, d'humanitat, la proximitat i la coneixença de les vides de les persones depèn de tothom. Per això creiem que les administra-

cions tenen un paper fonamental i cabdal en ser model o deixar clara la posició entorn la defensa dels drets humans des del nivell autonòmic al local. Una de les maneres en que això es mostra és donant suport a iniciatives d'organitzacions que treballen per i amb les persones refugiades.

Principalment les iniciatives de treball, en aquest àmbit, quasi sempre venen de les pròpies organitzacions i després les administracions donen suport. En pocs casos la iniciativa és de la pròpia administració i en la major part dels casos el suport es de tipus econòmic.

La societat civil està implicada, el conjunt d'organitzacions, entitats, coordinadores, etc, però tot aquest treball encara s'ha de reflectir a la societat perque aquesta esdevingui plural i receptiva.

La educació tant formal com no formal és clau i, en aquest ámbit, les impulsores d'aquesta responsabilitat han de ser les administracions, les entitats i organitzacions que hi treballen. Un aspecte molt important en el moment actual és que la majoria d'entitats depenen de subvencions públiques i més d'una entitat comenta que potser el treball que s'ha estat realitzant fins ara no és podrà fer en un futur molt pròxim per les retallades que l'Administració està realitzant. Precisament és un moment que cal suport social i especialment institucional.

Segur que n'hi han d'altres experiències que potser no hem recollit en aquesta publicació, però volem arriscar-nos a dir que el treball que es realitza és notori, l'esforç de les persones que hi treballen i l'aportació que fan les persones refugiades a Catalunya no es coneix prou.
Per això considerem que Catalunya és terra d'asil tot i que encara queda camí per a recòrrer. Arribar a ser una societat solidària, justa i respectuosa amb els drets humans requereix un compromís d'inclusió social, econòmic i una inversió en polítiques públiques per dur-les a terme, tant per part de l'administració com de la ciutadania.

Irene Zarza Coordinadora de "Catalunya Terra d'Asil"

Amb el suport de: